

O P U S C U L U M

M. RAYMUNDI LVL-

LII, DE AUDITU KAB-

balistico, sive ad omnes scientias
introducitorium.

P R O O E M I U M.

UONIAM quidem omnibus hominibus natura-
lis ad scire & intelligere veritatē in omnibus rebus
scibilibus concupiscētia innata est: teste Aristotele
primo Metaphysicæ, quod est, quoniam quibuscunq;
inest admirari à tota specie: eisdem inest naturalis concupiscē-
tia ad scire & intelligere veritatem in omnibus rebus scibilibus:
sed omnibus hominibus inest admirari à tota specie: quare, &c.
Cupientes igitur in hoc perfici negotio, modum ad illud tem-
perandum perquirere necesse est: Unde quanto magis res altior
fuerit: tanto dignior est ad sciendum, quoniam magis vera ob su-
am propinquitatem verissimo, propter quod verum animi ob-
jectum esse credimus, & cum omne verū præsupponit esse, ma-
nifestum est, quod ipsum esse est per se notū in tantum, quod qui
negat esse, seipsum negat. Imo negando ponit ipsum esse, propter
quod esse sive verbū sub ratione inseparabilitatis à rebus, est sub-
jectum adæquatum hujus sapientiæ Kabbalisticæ. Cum igitur
hoc esse sive verbum sit omnium rerum primum regulans & nō
regulatum, palam est quod ejus sapientia est omnium aliarum
scientiarum longe valde regulatrix, alioquin in regulantibus &
regulatis daretur processus in infinitū. Et quia omnis doctrina,
disciplinaq; tria in se essentialiter comprehendit, videlicet sci-
re partes sui subjecti, scire finem quæsitum, & scire medium
ad ipsum finem, & propterea hæc sapientia Kabba. dividitur in
tres. partes quarum prima est de partibus subjecti ejus quæ sūt
bonum, magnum, durans, potens, sapiens, volens, virtuosum,
verum, & gloriosum. Finis verò quæsitus in hac scientia, est in-
tellectus humani adeptio; sed medium ad ipsum finem, est me-
ra abstractio, quod est: quoniā cū intellectus humanus sit sub-
stantia abstracta, oportet ut suū intellectum sit abstractū, & cō-
sequēter suū intelligere. Quapropter dividitur quidē hoc opus
in tres tractatus, in quorū primo declarabuntur partes subjecti
adæquati, & quæ ei maxime attribuuntur. In secūdo tractatu fi-
nis docetur quæsitus. In tertio & ultimo dabuntur media ad ipsū
finē. Et quia quodlibet op' methodi cōstituitur, nō solum ut

*Scientia re-
rum cupidi-
tas natura-
lis.*

*Modus ejus
indepscenda
præstantiss.*

Kabbala.

*Partitio
Kabbala
Lullianæ.*

*1. Subjecti
partes.*

*2. Finis.
2. Medium
Partitio
hujus lib.*

1. *Tractatus subdivisio.*

intellectus humanus se exerceat: sed ut sit remediū oblivioni. Idcirco primus tractatus tres comprehendit partes, quarū prima est alphabeti & figurarū, quæ in hoc opere usitantur. Secunda est quidditatum partium subjecti hujus adæquati: & tertia est regularum quibus hæc scientia utitur, quæ omnia mirabiliter oblivioni resistunt. & dicitur hæc doctrina Kabbala, quod idē est secundum Hebræos, ut receptio veritatis cujuslibet rei divinitus revelatæ animæ rationali, & secundum modernos Kabbalistas Kabbala. cum sit nomen compositum ex duabus dictionibus videlicet abba & ala. abba enim arabice: idem est quod pater latinè, & ala arabicè idē est quod Deus meus, & cum Deus meus nomen nihil aliud importet nisi Christum dominum nostrū benedictum qui verè filius Dei est: & filius Dei nihil aliud importet nisi sapientiam divinā. propterea dicimus quod hoc vocabulum Kabbala, quod scribitur per litteram K. nihil aliud est arabice importans latinè præter superabūdans sapientia. est igitur Kabba habitus animæ rationalis ex recta ratione divinarum rerū cognitivus. propter quod apparet quod est de maximo criam divino, consequutivè divina scientia vocari debet,

*Kabbala e-
symon.*

P A R S P R I M A D E A L P H A B E T O

C A P. I.

1. *Vsus.*

2. *Vsus.*

A L P H A B E T U M ponitur in hac doctrina primò ut per ipsum figuras valeamus cōstituere, & principia cum regulis suis combinare facillimè possimus, ut cujuslibet rei intelligibilis veritas intellectui humano facillimè uniat. Qui intellectus per eas se longè generalem * cognoscat, * quod est namq; per unam litteram hujus alphabeti scibilia multa * comprehendit de quibus scientiam facit. Quod quidem alphabetū facillime memoriæ commendatur. Et * propterea in hac scientia necessarium est multum: eo etiā quia sine eo opifex hujus methodi se exercere minime posset. Alphabetum est hoc, videlicet

B. B. C. D. E. F. G. H. I. K. significat enim B. bonū & ejus abstractum, differentiam: Deum, iustitiam, avaritiam, & utrū. C. significat magnum & ejus magnitudo abstractum, concordantiam, D. angelum, prudentiam, gulam, & quid est. D. significat durans & ejus abstractum, contrarietatem, cœlum, fortitudinem, luxuriā, E. & de quo est. E. significat potentem & ejus abstractum, principium, hominem, temperantiam, superbiā & quare est. F. significat sapientem & ejus abstractum, medium, imaginativum, fidem, G. accidiam, & quantum est. G. significat volens & ejus abstractum, H. finem sensitivum, spem, invidiam, & quale est. H. significat virtuosum & ejus abstractum, vegetativum, majoritatem, charitatē iram,

* *Cognoscat.*

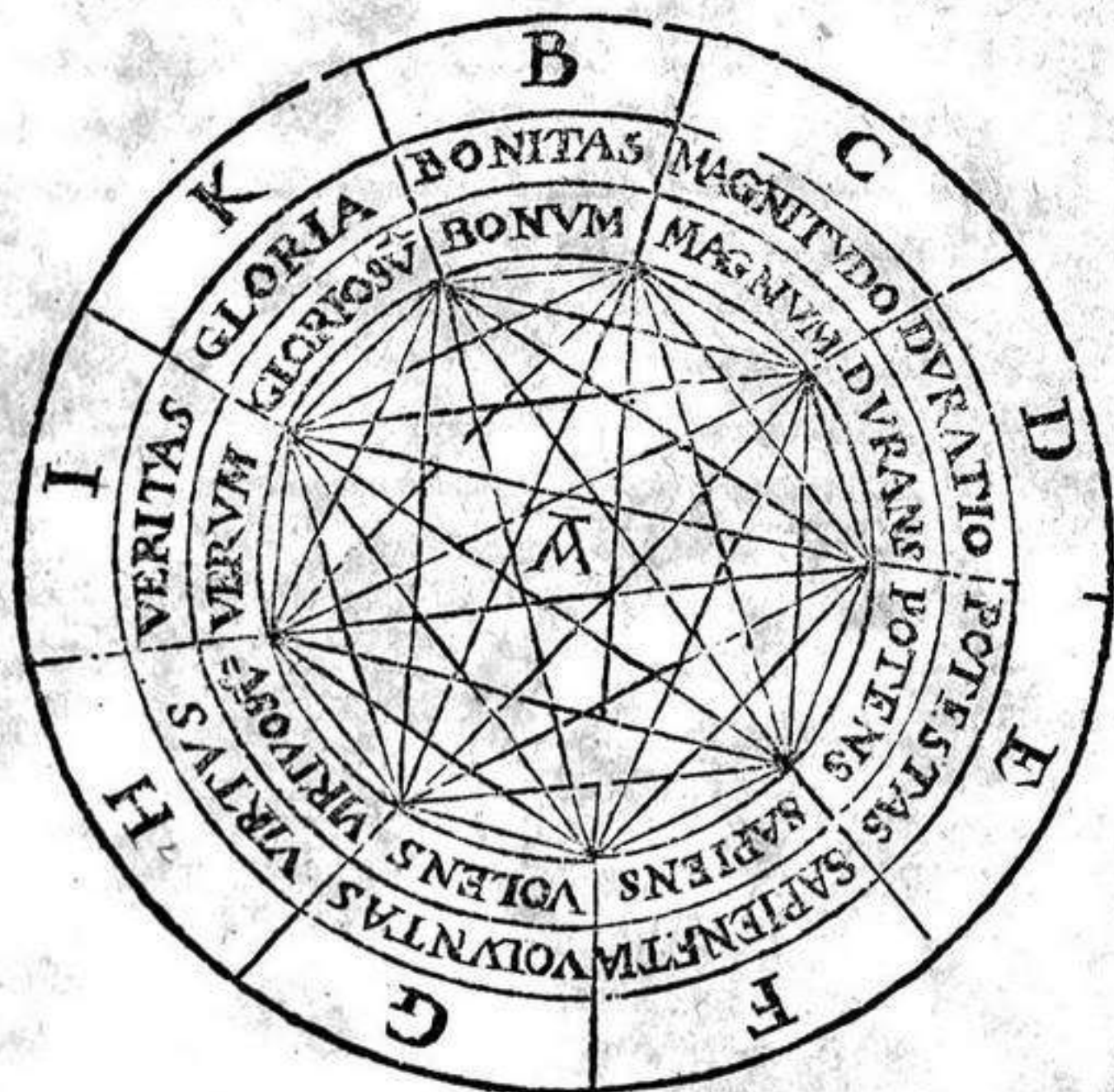
* *Potest.*

* *Comprehendere.*

* *Præterea.*

iram, & quando est. I. significat verum & ejus abstractum, elementivum, æqualitatem, patientiam, mendacium & ubi est. K. significat gloriosum, & ejus abstractum, instrumentativum, minoritatem, pietatem, inconstantiam, & quomodo, & cum quo est. & hæc de alphabeto sufficient, quare, &c.

PRIMA FIGURA.

DE FIGURIS, PARS SECUNDA

Et primum de prima. CAP. II.

FIGURÆ quidem in hac scientia inventæ fuere & constitutæ secundum intellectus operationes, quæ tres sunt, videlicet, scibilium omnium conceptuum apprehensio, divisio, & compositio eorundem, & discursus in eis, quæ figuræ quatuor sunt. Prima quarum intitulatur A. & est circularis sive spherica: deserviens conversioni simplici primorum principiorum omnium, & regularum hujus sapientiæ, ut in ea manifeste apparet, quæ quidem conversio præsupponit copulationem sub ecti, & prædicati. Exemplum conversionis simplicis: esse est bonum, bonum est esse; magnum est esse: esse est magnum: æter-

Ratio fig.
1. 2.
3. 4.
1. fig. A.
1. vsus.

Conversionis
exemplum.

gnium: æternum est esse: esse est æternum; & sic dicendum est de cæteris partibus subiecti huius sapientiæ adæquati, & dicitur conuersio à conuertendo. Est enim conuersio transpositio subiecti in prædicatum, & è conuerso, cuius species sunt tres, simplex videlicet per accidens, & per cõtrapositionem. Est autem conuersio simplex, transpositio subiecti in prædicato, & è contra, manente eadem quantitate & qualitate, ut in exemplis superius dictum est; sed conuersio per accidens, est illa in qua mutatur quantitas: vt dicendo, omne ens est bonum, aliquod bonum est ens, omne ens est magnum, aliquod magnum est ens; in conuersione per cõtrapositionem fit mutatio terminorũ finitorum in terminos infinitos, manente eadem quantitate & qualitate propositionis, vt dicendo, ens est bonum, non bonum est non ens, vel sic, omne non ens, est non bonum, omne bonum, est ens, & sicut exemplificatum est de bono in omni specie conuersionis: ita dicendum est de aliis partibus subiecti. Insuper in ista figura A. intellectus humanus habet indagare communicationem omnium entium scibilem. Nec non cujuscumque propositionis subiecti & prædicati communicationem & proprietates, cujuscumque eorum vt per eas ipsum quod quid est inueniri possit, quod est, quoniam in hac figura A. est aliquod generalissimum & est ipsum esse, & aliquod specialissimum, vt homo, angelus, vel bos, inter quæ intellectus humanus scalã habet ascensum & descensum à generalissimo, ad specialissimum, quod est quoniam sub esse continetur bonum, sub bono continetur ens; quoniam omne ens, est bonum, non tamen omne bonum, est ens, vt probabitur in quæstionibus figuræ A. ostendemus enim ibidem esse, quod est verbum, esse, bonum, & tamen non est ens. Ens enim posterius est natura, ipso esse & bono, si enim ipsum esse non esset bonum, nisi per esse entis, sequeretur quod bonitas prioris esset per bonitatem posterioris, quod esset inconueniens & absurdum, quia bonitas primi principij esset communicata à bonitate principij & multa alia incommoda sequerentur ad istam positionem. Quare esse & bonum præcedunt ipsum ens, & ens non est bonum nisi à bonitate ipsius esse quod est primum omnium rerum principium, & esse non est bonum, nisi per suammet essentiam quæ est communicatiua cuilibet enti, quare, &c. Sub ipso ente verò est substantia, sub qua immediatè est corpus. Sub quo collocatur viuens, sub viuenti animal, sub animali collocatur rationale, sub rationali collocatur homo vel angelus. Quare palam est quod intellectus humanus habet scalam ascendendi à specialissimo ad generalissimum multa colligendo, & à generalissimo ad specialissimum multa diuidendo per differentias contrarias, genera, vt ens, quod diuiditur per simplicitet

Conuersio.

1. *Conuersio simplex.*

2. *Conuersio per accidens.*

3. *Conuersio per contrapositionem.*

3. *Vsus.*

3. *Vsus.*

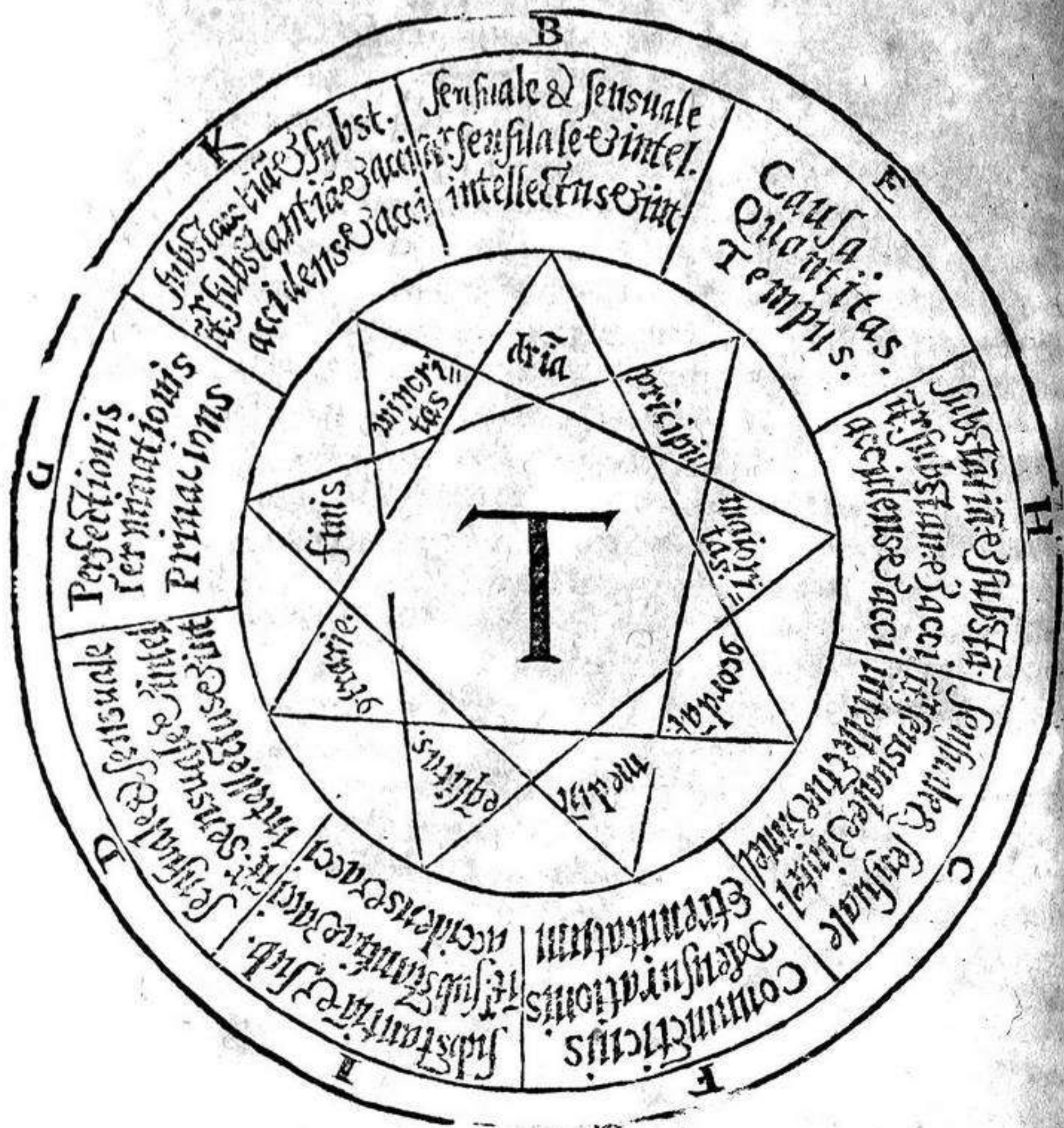
simpliciter & secundum quod, vel bonum quod diuiditur per creatum & increatum. Ens simpliciter sumptum non est nisi substātia quæ diuiditur per corporeum & incorporeum, & corpus diuiditur per animatum & inanimatum, & animatum, diuiditur per sensibile & insensibile, & sensibile quod est animal, diuiditur per rationale & irrationale, sed rationale subdiuiditur per discursibile & non discursibile, rationale discursibile est ipse homo, sed rationale non discursibile, non est nisi angelus: ascensus autem fit in ista figura per vnionem generis cum differentiis vsque ad generalissimum genus. Hæc autem figura fuit spherica posita in hac arte propter causas duas, prima vt sit omnium scibilium capacissima: secunda causa est, vt melius deseruiat accessui, & recessui qui per operationem fiunt intellectus. Et hæc figura in sua prima diuisione in tres diuiditur æquales partes ad dandum nobis intelligere quod quicquid est in substantiis abstractis, & maximè in essentia diuina sunt secundum vnā equalitatem. In secunda autem diuisione diuiditur in nouem partes æquales, ad dandum nobis intelligere, quod significatum cuiuslibet partis est conuertibile cum significato alterius partis, vt in proprio loco ostendetur postea. Nomina autem istarum nouem partium sunt à nomine nouem litterarum alphabeti. Namque prima pars intitulatur. B. secunda intitulatur C. & tertia D. quarta E. quinta F. sexta G. septima H. octaua I. & nona K.

Et hæc partes vocantur spaciola, vt manifestum est in ipsa figura A.

*Cur hæc fig.
orbicularis.*

*Diuisio huius
1205 x. figura.*

Spaciola.

DE FIGURA SECUNDA SERMO.
CAP. III.

T. SECUNDA figura necessaria in ista sapientia est intitulata T. ad significandum nobis in ipsa esse tres triangulos, quorum quilibet est generalis. quod est: namque primus, est triangulus differentia, concordantia & contrarietatis, & dicitur generalis etiam eo quod omnia comprehendit scibilia. Nam quicquid est, aut est in differentia aut in concordantia, aut in contrarietate: & extra haec nihil est. Et notandum est, quod quilibet angulus hujus trianguli primi, tres comprehendit species. Namque differentia comprehenditur primo inter intellectuale & intellectuale: ut inter deum, & angelum: vel inter unum angelum, & alium, ut inter Michaellem, & Raphaellem, & Urielem,

1. Triangulus.
Amplitudo eius.
Species angulorum hujus trianguli.
1. Differentiae species.

& Vrielem & Gabrielem. Secunda differentia comprehenditur inter sensuale & intellectuale, ut inter animam & corpus. Tertia verò differentia hujus anguli est inter sensuale & sensuale: ut inter lapidem & lignū, & sicut exemplum datum est de speciebus hujuscemodi anguli differentia, ita exemplificandū est de speciebus aliorum duorum angulorum videlicet, concordantia & contrarietatis suo modo. Et notandum est secundo, quod secundus triangulus est principii, mediū & finis, qui etiam omnia scibilia comprehendit, quod est; namq; quicquid est, aut in genere principii, aut in genere mediū, aut in genere finis, & extra hæc tria genera nihil est. Patet quoniam in genere principii sunt quatuor genera causarum, & genus substantia & per tempus & quantitatem alia novem prædicamenta distincta à prædicamento substantia, quare palam est, quod quicquid est extra hæc, nihil est, in angulo verò mediū sunt etiam tres species, videlicet medium conjunctionis, videlicet medium inter subiectum & prædicatū, patet, quoniam homo non potest esse animal nisi per mediū vitæ nec vivens nisi per medium corporis. Nec potest esse corpus nisi per medium substantia, nec potest esse substantia nisi per medium entis simpliciter. Nec potest esse ens simpliciter nisi per medium boni, neque potest esse bonum nisi per medium ipsius esse hæc enim omnia priora sunt ad hominem & sicut dictum est de homine, ita dicendum est de cæteris suo modo per ascensum. Secunda species hujus anguli est medium mensurationis sicut cætrum circuli, quod existit æqualiter ab omnibus partibus circumferentia: & similiter actus est medium inter agentem & agibile, & similiter amare est medium inter amantem & amatum. Tertia species est medium extreminatum, ut linea quæ est medium inter duo puncta, & iste angulus est scala ascensus & descensus per omnia entia suo modo quod est, quoniam essentia & communicationes sunt mediæ extremitatum quod est, quoniã essentia bonitatis est medium inter magnitudinem & durationē, habens in se bonificare suum existens in medio bonificantis & bonificabilis, quæ mutuo conjunguntur in bonificare sicut amans & amabile in amare, quæ tria scilicet amans, amabile & amare sunt una amabilitas indivisa sicut bonificabile & bonificare sunt una bonitas indivisa. Et hæc tres species est scala ascendendi & descendendi ad inveniendū medium inter omnia scibilia entia. Pari etiam modo dicendum de angulo finis. Namque finis est esse, in quod efficiens quietat omnia entia in terminum ad quē, qui finis sub se tres continet species, videlicet finem privationis, finem terminationis, & finem causalitatis. exemplum primæ speciei est mors: quæ est privatio vitæ, sed finis terminationis est sicut terminus regni, vel puncta quæ finis terminationis lineæ &

2. differentia
Species

11. Triangul:
Amplitudo
eius.

1.
Species Privationis.

2.
Species mediū:
1. Medium conjunctionis.

2. Medium extremitatū:

Scala

3.
De finē:
Species eius.

Finis privationis.

3. *Finis causalis.*

III. *Triangulus.*

Amplitudo.

1.

Species maioritatis.

Exemplum prima species maioritatis.

Exemplum secunda species.

3. *Species exemplum.*

2.

Species minoritatis.

3.

Species aequalitatis.

Scala.

Fig. huius utilitas ad fig. A.

Distinctio triangulorum per colores.

superficies quæ est finis terminationis corporis, exemplum finis causalitatis est Deus: qui est omnium causarum finis in abstractis, sed in concretis est ipse homo, & hic angulus est eodem modo scala opificis ut supra, ascensus & descensus. Tertius triangulus est triangulus maioritatis, æqualitatis, & minoritatis, qui est etiam generalis ad omnia scibilia entia suo modo, patet; quoniam omne quod est, aut est in genere maioritatis, aut in genere æqualitatis, aut in genere minoritatis, & nihil est extra hæc tria genera, quoniam nullum est dare ens quin illis sit sub aliquo istorum trium generum. patet; quoniam sub genere maioritatis est substantia, & sub genere minoritatis est accidens, ex quo enim apparet aperte quod quicquid est aut est substantia, aut accidens: & extra hæc nihil est. Et notandum est quod angulus maioritatis tres comprehendit species, videlicet majoritatem substantiarum tantum, majoritatem accidentium tantum, & majoritatem substantiarum & accidentium: exemplum primæ speciei est substantia cœli, quæ est maior quam sit substantia ignis, & substantia hominis quæ est maior in bonitate quam sit substantia elephantis. Sed exemplum secundæ speciei est, sicut intelligere, quod est accidens maius, quam sit credere, siue sentire. Exemplum tertie speciei est sicut substantia quæ est maior ipso accidente. Et sicut dictum est de speciebus maioritatis tribus, ita dicendum est de tribus speciebus minoritatis: quod est, quoniam sunt relativa. Angulus quidem æqualitatis tres sub se continet species, videlicet æqualitatem substantiarum, æqualitatem accidentium, & æqualitatem substantiarum & accidentium. Exemplum primæ speciei est æqualitas duorum individuorum speciei humanæ ut puta, Socratis & Platonis: quæ sunt substantiæ, æquales in honestate & rationalitate. sed exemplum secundæ speciei est æqualitas inter intelligere, & velle, siue amare, & propria passionis. Verbi gratia ut æqualitas inter hominem, & risibilitatem. Et hic angulus est similiter scala opificis per quam ipse ascendit, & descendit per omnia entia scibilia, ut in aliis triangulis dictum est. Notandum est primo quod hæc figura, est primæ figuræ A. deseruiens, patet. Namque per differentiam distinguitur bonitas à magnitudine, siue bonum à magno & è contra: & per concordantiam, uniuntur omnes partes esse ad invicem, & fiunt generationes per eam & per contrarietatem corruptiones, quare, &c. Notandum est insuper quod hæc figura. T. continet novæ litteras quarum tres sunt viridis coloris, videlicet B. C. D. Ad significandū nobis quod earum triangulus debet esse viridis, & alias tres habet litteras E. & F. G. rubei coloris significantes earum triangulum esse rubei coloris, ad dandū nobis intelligere quod

quod ipsarum triangulus debet esse rubeus, cæteræ verò tres literæ contentæ in hac figura sunt crocei coloris, ad significandum suum triangulum simile esse in colore eis, quæ tres literæ sunt H.I.K. ex quibus omnibus habetur quod figura T. continet tres diuersorum colorum angulos, esse, quorum obliuioni multum resistit. Notandum est & * secundo, quod hæc figura T. in se comprehendit genera scibilium nouem quorum vnumquodque omnia continet entia, licet genus differentia sit cæteris generibus generalius, quod est, namque de pluribus differentia prædicatur quam concordantia & contrarietas. Patet, quoniam Socrates & Plato distinguuntur realiter & tamē sūt idem in specie, siue formaliter, & similiter Deus & angelus distinguuntur realiter, & formaliter, & tamen in eis nulla est contrarietas. Pari etiam modo stellæ distinguuntur: & tamen in eis nulla est contrarietas. differentia præterea est causa pluralitatis quoniam separat, & distinguit. & concordantia vnitatis causa est: quoniam in vno esse plura & ponit, & vnit. Sed contrarietas corrumpit & dissoluit, & propterea inquit Democritus, Lis in entibus est à contrarietate, & amicitia in eis est concordantia, & notandum est * tertio quod sicut triangulus viridis consistit in subiecto naturaliter: ita humanus intellectus moraliter est discursiuus distinguendo, concordando, assentiendo, vel dissentiendo, per omnes suas species, videlicet differentia, concordantia, & contrarietatis: & quoniam differentia generalior est obiectiue cæteris, generibus vt exemplificatum est, & propterea quando intellectus humanus contrahit se à primo gradu scalæ ad sensuale: tunc non est omnino generale, nec omnino speciale, sed quādo descendit ad indiuiduum, tunc est simpliciter speciale. Exemplum primi est cum dicitur differentia inter intellectuale, & intellectuale, ut inter Deum & angelum: exemplum secundi est, cum dicitur differentia inter intellectuale, & sensuale, ut inter animam & corpus, uel inter substantiam & accidens. Exemplum tertij est quando dicitur differentia est inter sensuale, & sensuale, ut inter lapidem & lignum, uel inter accidens, & accidens, quando differentia dicitur esse inter Platonē, & Ciceronē: tunc est particularis. Quare, &c. Et hæc exempla debent dici in omnibus cæteris triagulis suo modo Et notādū est vltimo quod hæc figura T. est instrumētū intellectus humani cū quo agit in figura A. ponēdo differentia inter bonū & magnū, inter bonū & æternum, inter bonum & potentem: & sic de cæteris significatis in figura A. & per concordantiam similiter congregat vnum quodque prædictorum in vno esse, & per contrarietatem segregat partem, à partibus, & separat. Et sic de aliis partibus esse suo modo, dicendum est, insuper per differentiam intellectus humanus distinguit

III. Observatio.

* Tertio:

IV. Observatio.

* Quarto:

1.

2.

3.

V. Observatio.

in ipsa essentia bonitatis B bonificativum à bonificato & à bonificare. & sic de aliis dicendum est suo modo. & hæc de secunda sufficient.

TERTIA FIGURA.

BC	CD	DE	EF	FG	CH	HI	IK
BD	CE	DF	EG	FH	GI	HK	
BE	CF	DG	EH	FI	GK		
BF	CG	DH	EI	FK			
BG	CH	DI	EK				
BH	CI	DK					
BI	CK						
BK							

DE FIGURA TERTIA SERMO.
CAP IV.

TERTIA verò figura est composita ex duabus primis videlicet figura A. & figura T. ad significandum quod quicquid est implicatum in eis, est implicitum in ista tertia, quod est: namque B quod est in prima figura, æquivalet B. hujus tertiæ figuræ, & similiter B. secundæ figuræ, æquivalet B. tertiæ, & sicut dictum est de B. ita dicendum est de cæteris literis alphabeti hujus doctrinæ. Et notandum est: quod hæc figura constituitur ex triginta sex figuris quadrangularibus ut patet in ea aperte, quarum quælibet multa in se comprehendit scibilia, ac diversa significata habentia: per duas literas in qualibet earum contentas: ut patet, quia in quadrato B C. multa intellectus comprehendit significata quod est, quoniam B hujus tertiæ figuræ significat bonum & ejus abstractum, differentiam, deum, iustitiam, avaritiam & utrum & C. hujus similiter quadranguli significat magnum, & ejus abstractum, concordantiam, angelum, prudentiam,

Exemplum.

3 4. Profelidi
a seu spatiola
hujus fig.

Exemplum.

gulam, & quid est, & sicut dictum est, de quadrato B.C. Ita dicendum est de ceteris figuris quadrangularibus in ea contentis suo modo. Importat insuper unum quodque quadratum hujus figuræ subjectum & prædicatum, cujuslibet propositionis hujus sapientiæ. ut intellectus humanus habeat inquirere medium inter subjectum & prædicatum: verbi gratia, ut inter bonū, & magnum, cum quo conjunguntur. Quorum medium est ipsum concordans, ut arguendo sic, omne concordans est bonū, omne magnum est concordans, ergo omne magnum est bonum, & sic dicendum est de ceteris significatis uniuscujusq; quadranguli contenti in hac figura tertia: unde per hoc quadrangulū B.C. intellectus humanus cognoscit bonum habere magnam differentiā & concordantiam in tantum, ut efficiatur prædicabile, de angelo, de cælo, de homine, & sic de ceteris partibus subjecti hujus sapientiæ. Amplius per hoc quadratum significatum est intellectui humano, quod quælibet pars subjecti applicatur cuilibet parti ejusdem, verbi gratia significata litteræ D. applicantur significatis litteræ C D & significata C. applicantur significatis B D ut in figura est manifestum. Finis gratia cujus ista figura continet triginta sex figuras quadrangulares, est: quia intellectus humanus in omnibus partibus ipsius esse, cognoscit se posse formare multas quæstiones, & rationes deducere, ab ipsis partibus ipsius esse, * multas verbi gratia, bonum est magnum, bonum est durable, bonum est potens, bonum est scibile, bonum est amabile, bonum est virtuosum, bonum est verum, & bonum est gloriosum & similiter dicendum est de combinatione boni, cū terminis secundæ figuræ, verbi gratia, bonum est distinguens, bonū est concordans, bonum est contrarians, bonū est principians, bonum est medians, bonum est finiēs, bonum est majorificans, bonum est æquans, & bonum est minorificans. Et sicut exemplificatum est de combinatione boni significati per B. ita exemplificandum est de omnibus aliis per totū alphabetum in figuris suo modo. Quare, &c. Et notandum est quod conditio hujus tertiæ figuræ est, quod unum quadratum ejus est in concordantia cū alio, verbi gratia quadratum B.C. & sic de aliis cum simili conditione se concordant ad generandū sapientiam in intellectu humano. Quare, &c. Et notandum est insuper quod hæc figura deservit operationi secundæ intellectus, cujus proprium est componere, & dividere. Exemplum primi, omne bonum est iustum, Exemplum secundi, nullum bonum est avarum, & hæc sufficienter de tertia figura.

2. Vsus.

Exemplum.

3. Vsus.

Exemplum

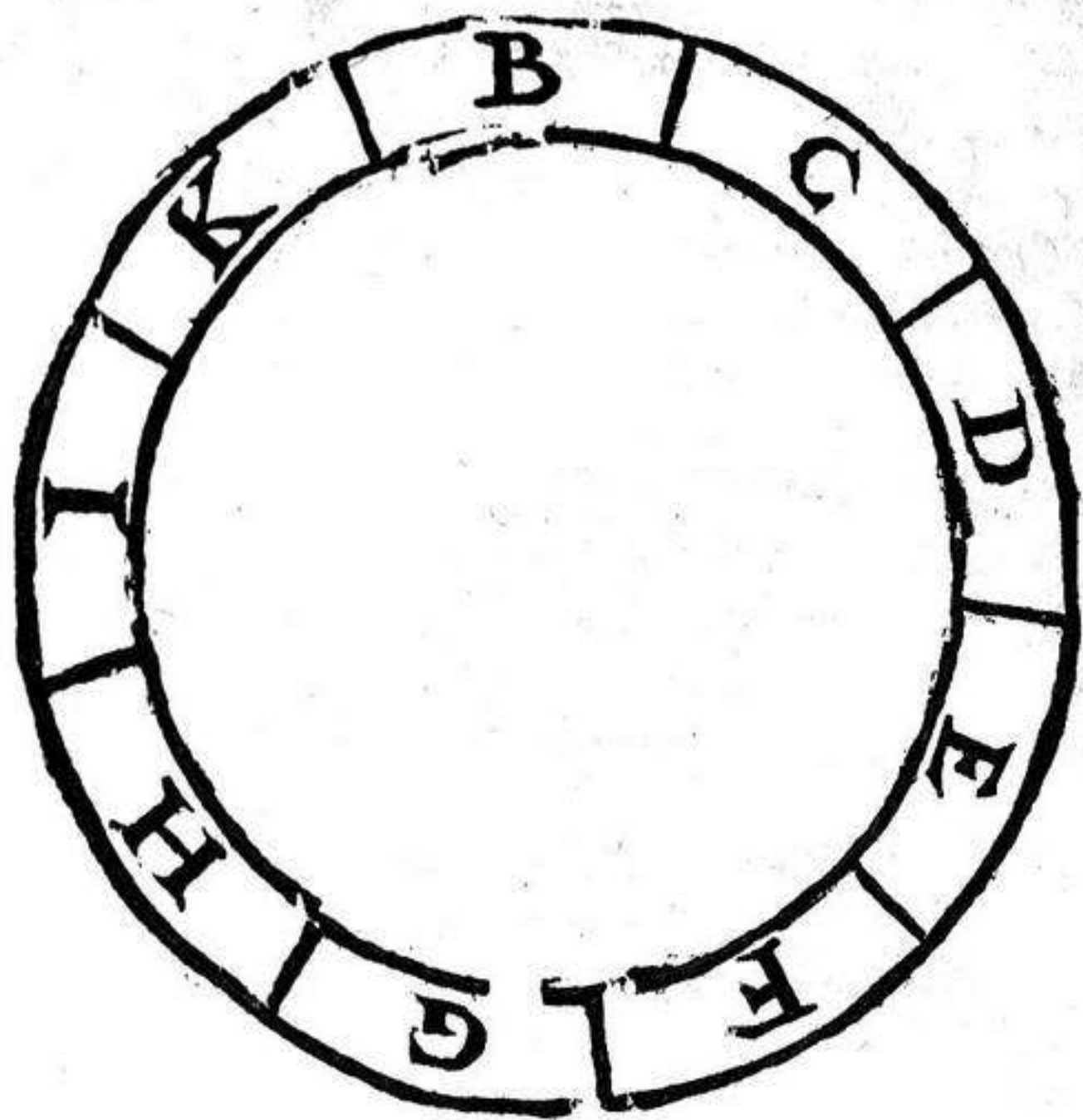
4. Vsus

Finis numerū
hujus fig.

profelidiorū.

* Multis.

Quadratorū
seu profelidiorū
hujus fig.
mutua affectio.Vsus hujus
fig. proprius.

DE FIGURA QUARTA SERMO.
CAPIT. V.

QUARTA figura componitur ex tribus circulis, quorum maior immobilis est: reliqui duo mobiles, ut in ipsa figura manifestè apparet. Causa verò gratia cuius hi duo sunt mobiles, & ille primus immobilis, est ad significandum quod omnes propositiones voluntur sub maxima dignitate, quæ semper vno & eodem modo se habet, & propterea hic primus circulus maior huius figuræ attribuitur ei. Namque per motum circuli medij. C. ponitur sub B, circuli immobilis & per motum circuli minoris D. inferior ponitur sub C. medio & sic formantur nouem spaciola. Quorum primum est B.C.D. & secundum est C.D.E. & sic de cæteris ut in figura manifestum est. demum E. minoris circuli quando ponitur sub C. medij circuli tunc formantur alia nouem spaciola, videlicet B.C.E. pro primo spaciolo, & C.D.E. pro secundo, & sic de aliis, quod est; quoniam omnes alix literæ minoris circuli efficiuntur diuersæ cum B. circuli immobilis, & cum C. circuli mediocris, & hoc factum est ad significandum nobis quod C. est medium inter B. & D. namque B. & D. participant ad inuicem per significata C. & sic de aliis spaciolis. & sicut per media spaciolorum intellectus humanus venatur cõclusiones necessarias iterum discutitur etiam

3. Circuli seu orbes.

Cur. 1. immobilis ceteri cõtra.

1. Revolutio.

2. Revolutio.

per B.

per B. circuli maioris, cum D. circuli mediocris, & sic de aliis literis alphabeti circuli minoris mutando ipsas literas a B. circuli immobilis, vsque quo pervenerit ad I. circuli mediocris, & ad K. circuli inferioris. Et hoc modo formabuntur ducenta, & quinquaginta duo spaciola per quæ multiplicantur entia scibilia apud intellectum humanum. Ex quibus apparet quod hæc figura quarta generalior est tertia figura, patet; quoniam in quo libet spaciolo tres sunt literæ, & in tertia figura duæ tantum; propter quod opifex huius methodi generalior est per istam quartam figuram quam sit per tertiam: quia per hanc figuram quartam magis abundat in mediis quam per ipsam tertiam, quare, &c. Notandum est præterea proprietatem huius figuræ quartæ esse ad serviendum postremæ operationi intellectus humani quæ operatio discursus nuncupatur. Namque opifex huius sapientiæ applicat, per istam figuram significata litterarum in ea contentarum ad propositum suum, secundum quod sibi videtur magis conveniens, quod est, quoniam formato spaciolo de tribus litteris statim respicit intellectus significata ipsarum subjecti & prædicati, & convenientia inter unum & aliud, & quæ ab eis aliena sunt, & evitando semper inconvenientia. Ex quibus apparet quod intellectus per istam figuram magnam scientiam acquirat comprehendendo in ea multas rationes ad unam conclusionem &c. Et notandum est insuper quod oportet has quatuor figuras scire & corde tenere, alioquin ista sapientia non esset docibilis. Nec villo modo quis poterit uti ea in aliquibus scientiis vel artibus. Qui autem perfectè habitus fuerit in his figuris quatuor, sciet solvere omnes quæstiones sibi propositas, quare, &c.

3. *Revolutio*
252. *professio*
dia huius e-
nata.
Fig. hac ge-
neralior
quam tertia.

Vsus præ-
cipuus huius
figuræ.

Necessitas e-
discenda
huius fig. &
præced. triū.

DE QUIDITATIBVS PARTIVM

subjecti pars tertia. CAP. VI.

QVONIAM, quidem primi animi conceptus, qui in hac sapientia vsitantur, sunt unum, esse, verum, bonum, qui conceptus etiam transcendentia vocantur. Et dicuntur conceptus primi animi eo quoniam sunt per se nota apud intellectum, & nemo est sanæ mentis qui possit eos negare. Non negando esse rerum omnium ex quibus quod est credimus, quod primus animi conceptus sit ipsum esse, quod est genus generalissimum omnium entium, quod sub ratione inseparabilitatis à rebus credimus indubitanter adæquatum subjectum esse huius sapientiæ Kabbalæ: contraria autem horum quatuor antedictorum sunt nihil, falsum, multitudo, & malum. Nec non esse, &

Primi animi
conceptus 4.
1. *Unum.*
2. *Esse.*
3. *Verum.*
4. *Bonum.*
Esse seu τὸ
ἔννοyon subjectū
adæquatum
est huius
sciencia.

Cōtraria primorum conceptum.

*Partes t̄r̄ ē-
va.*

B. Bonum.

C. Magnum.

D. Durans.

E. Potens.

F. Sapiens.

G. Volens.

H. Virtuosū.

I. Verum.

K. Gloriosū.

impossibile, qui termini omnino alieni sunt ab hac methodo propter multitudinem. Et quoniam esse communius est necessario & æterno, quia omne necessarium est esse. Non tamen omne esse est necessarium, & similiter omne æternum est esse, non tamen omne esse est æternum, & eodem modo dicimus de ente & bono, omne enim ens est bonum, & tamen non omne bonum est ens, quod est, quoniam Deus est bonus & tamen Deus non est ens, quia Deus est verbum, & verbum non potest esse ens, quare bonum non conuertitur cum ente, quoniam communis est omni ente: relictis igitur terminis significantibus esse diuinum, dicimus quod esse est communius cæteris omnibus, & per se notum, & non eget declaratione, tamen partes eius hic declarantur: unde bonum consideratum in hoc negotio est esse gratia cuius omnia bona sunt. Igitur non inest bono nisi ut agat bonum: quare esse bonificans non est nisi bonum. Magnum est, esse gratia cuius omnia sunt magna. Non inest ergo magno nisi ut agat magnum. Quare esse magnificans est magnum, & propterea non inest ei nisi magnificare. Durans est esse gratia cuius omnia habent durationem, quare esse durificans est durans & æternum. Non inest igitur æterno nisi æternificare, aut secundum esse indiuiduate, aut secundum esse speciale. Potens est esse gratia cuius omnia sunt potenti, quare esse potentificans cuius proprium non est nisi potentificare. Sapiens est esse gratia cuius omnia sunt scibilia: quare esse sapientificans, non est nisi sapiens, cuius proprium non est nisi sapientificare. Volens, est esse, gratia cuius omnia sunt volentia: esse igitur voluptuosificans, non est nisi uolens. Virtuosum est esse, gratia cuius omnia sunt uirtuosa, esse igitur uirtuosificans, non est nisi uirtuosum, eius proprium non est nisi uirtuosificare. Verum est esse, gratia cuius omnia sunt vera: est igitur proprium ueri uerificare, quare esse uerificans non est nisi verum. Gloriosum, est esse, gratia cuius omnia sunt gloriosa, atque delectabilia. Esse igitur gloriosificans, non est nisi gloriosum, proprium cuius, non est nisi glorificare. Hæ enim sunt partes esse quod est huius sapientiæ subiectum adæquatum quæ partes ei attribuuntur. Quare, &c.

DE QUIDITATIBUS PRIMORUM principiorum. CAP. VII.

*Principia
prima huius
artis.*

P R I M A huius sapientiæ principia sunt abstracta partium subiecti quæ sunt, bonitas, uidelicet magnitudo, duratio, potestas, sapientia, uoluntas, uirtus, ueritas, & gloria. Sicut enim essentia siue essentia est abstractum de esse, quoniam est actus eius, & sua profectio, ratione cuius esse non agit, nisi esse:

ita & bonitas est actus & perfectio boni, ratione cuius bonum non agit nisi bonum. Et similiter magnitudo est actus & perfectio magni, ratione cuius magnum non agit, nisi magnum, unde bonitas & duratio, per ipsam magnitudinem magna sunt, ambientes omnes extremitates, & per totum creatum penetrantes. Duratio, sive permanentia, est actus & perfectio permanentis ratione cuius permanentis non agit nisi permanentem. Potestas sive potentia est actus, & perfectio potentis ratione cuius potens non agit nisi potentem & per ipsum agunt omnia, regunt ad inuicem, vnum resistendo alteri. Sapientia sive sapientia est actus & perfectio sapientis ratione cuius sapiens non agit nisi sapientem, & per ipsam omnia sunt scibilia. Voluntas est actus & perfectio volentis ratione cuius volens non agit nisi volentem, & per ipsam voluntatem omnia sunt amabilia. Virtus est actus & perfectio virtuosi, ratione cuius uirtuosum non agit nisi uirtuosum. Veritas est actus ueri & perfectio ratione cuius uerum non agit nisi uerum & per ipsam bonitas, magnitudo, aternitas: * praestans sapientia, uoluntas, & uirtus: facta sunt intellectus objecta, simul cum ipsa gloria. Quare gloria est actus & perfectio gloriosi ratione cuius gloriosum, non agit nisi gloriosum, & per ipsam omnia sunt delectabilia: in quibus quiescunt omnia. Differentia est actus & perfectio differentis: ratione cuius differens non agit nisi differentem: & per ipsam differentiam omnia sunt distincta & clara. Concordantia est actus, & perfectio concordantis, ratione cuius concordans non agit nisi concordantem: & per ipsam concordantiam omnia conueniunt in vnum, bonum, magnum, permanentis, potens, &c. attributa quae in vno esse conueniunt. Contrarietas est mutua repugnantia quorundam ob diuersos fines, vel contrarietas est actus, & perfectio contrariantis, ratione cuius contrarians non agit nisi contrarians, & per ipsam omnia sunt corruptibilia. Principium est esse praecedens omnia per intrinsecam eius rationem alicujus proprietatis, & dicitur hoc principium de causa, de tempore & de quantitate. Medium est subiectum in quo finis influit principio, & principium refluit fini. Finis est terminus in quo omnia principia quietantur & per ipsum bonitas, magnitudo, aternitas & caetera, attributa quiescunt in esse vno. Maioritas est imago immensitatis, bonitatis, magnitudinis, durationis, potestatis, sapientiae, voluntatis, uirtutis, ueritatis, & gloriae, & per ipsam bonum, magnum, & huiusmodi sunt altiora caeteris entibus in perfectione. Quare, &c. Aequalitas est subiectum in quo terminus concordantiae: bonitatis: magnitudinis: permanentiae, &c. quiescit. Sed minoritas est ens circa nihil: & haec sufficiant de quiditatibus principiorum huius sapientiae kabbalae. quae principia

B. Bonitas.

C Magnitudo.

D. Duratio.

E. Potestas.

F. Sapientia.

G. Voluntas.

H. Virtus.

I. Veritas.

*. potestas,

K. Gloria.

Fig. 2.

L. Differentia

D. Contrarietas.

E. Principium.

F. Medium.

G. Finis.

H. Maioritas.

I. Aequalitas.

K. Minoritas

*Necessitas
huius artis.*

cum suis quiditatibus minime ignorari debent alioquin sapien-
tia hæc non esset cognoscibilis, quare &c.

DE REGULIS NECESSARIIS, PARS
quarta primi tractatus. CAP. IIX.

X. Regula

HUJUS autem negotij regulæ maximè necessariæ sunt
numero decenario videlicet, utrum, quid, de quo, qua-
re, quantum, quale, quando, ubi, quomodo & cum quo
Primum quod est utrum, vel an attribuitur B. & qd attribuitur
C. & de quo attribuitur D. & quare attribuitur E. & quantum
attribuitur F. & quale attribuitur G. quando attribuitur H. &
ubi attribuitur I. & quomodo & cum quo attribuitur K. Quarum
regularum species sunt numeri* quinquagenarij: Namq; B. sub
se, continet species, videlicet dubitatio, affirmatio, & negatio.
& littera C. continet quid est, quid habet in se, quid est in alio,
quid habet cum alio, & sit species C. quatuor sunt. Sed D. sub
se continet tres species videlicet à quo, de quo, & cujus est. E.
littera continet duas sub se species videlicet formaliter & fina-
liter. sed littera F. alias duas sub se continet species continuati-
ve & discretive: littera G. sub se etiã duas compræhendit species
videlicet quale quid & quale communicatum: vel proprie &
appropriate. sed littera H. sub se xv. compræhendit species vi-
delicet quatuor species litteræ C cum & tres species litteræ D.
& octo species litteræ K. & hoc factum est, quoniam essentia
temporis longè est difficilis ad intelligendum & propterea regu-
la H. applicanda est ad species regulæ C. & D. & K. & similiter
regula litteræ I. continet sub se omnes species regularum C. D.
& K. & regula litteræ K. sub se duo compræhendit genera re-
gularum; videlicet genus modalitatis regulæ, & genus instru-
mentalitatis, ut in suis exemplis ostendetur, quare, &c. Et
quoniam quidem circa nihil & simpliciter esse nulla cadit du-
ditatio. Namq; nihil in nobis nullius admirationis causa est,
& simpliciter esse est de se manifestum. Et propterea nulla e-
get demonstratione. neq; in se ullam compræhendit dubitatio-
nem, quod est, quod nemo est sanæ mentis qui possit negare
ipsum esse, sicut in proœmio hujus probatum est; & propterea
dicimus quod omnes dubitationes non possunt contingere ni-
si medijs inter hæc duo, videlicet simpliciter esse, & ipsum nihil:
habent autem per hoc ipsum utrum dubitationē, & firmatio-
nem, & negationē possibilem: secundum æqualitatē supponē-
tē quod intellectus nō sit alligatus eū credere. Quod quidem cre-
dere nō est nisi actus intrinsecus ipsius intellectus, sic est ipsum in-
telligere.

*. 54. precise
illud autem
rotunde seu
erasse.

B. species 3.

C. species 4.

D. species 3.

E. species 2.

F. species 2.

G. species 2.

H. species 15.

Causa ampli-
tudinis hu-
ius regula.

I. species 15.

K. species 8.

Ratio et ordo
reg. B. eius-
demque spe-
cierum.

Crederè.

telligere; & propterea intellectus concipit tantum illam partem dubii cum qua ipse potest intelligere, supponendo, verum prædicari de ea, Regula autem C. continet primo diffinitionem rei quiditativam; verbi gratia; si quærat, quid est ens? respondendum ei quod est primum creatum; vel si quærat, quid est intellectus humanus? respondendum est ei, quod ipse est potentia animæ cuius proprium est intelligere. Secunda species regulæ C. est, quid habet in se; ut si quæsitum fuerit, quid habet in se ens? respondendum ei quod habet entitativum, entitatum, & entitare, vel si quæsitum fuerit de intellectu; quid habet in se? cui respondendum est; ipsum habere intellectivum intellectum & intelligere, petendo de intellectu quid si esset sine ipsis? * si esset ociosus in natura? cui dicendum est, quod sic. Tertia species regulæ C. est quid est in alio? ut dicendo; quid est intellectus in alio? cui respondendum est, quod ipse est bonus intelligens in bono, vel in bonitate; & magnitudine, magnus intelligens; & in duratione durans; & in potestate potens: & in sapientia sapiens: & in voluntate volens; & in virtute virtuosus; & in veritate verus; & in gloria gloriosus. & sicut exemplum datum est de ipso intellectu per quatuor species regulæ C. ita exemplificandum est de omnibus cæteris scibilibus comprehensis in figura A. Quarta species regulæ C. est quando quæritur quid habet cum alio? Ut cum quæritur de ente quid habet cum alio? respondendum est ei quod ipsum habet cum bonitate, bonificare, & cum entitate, entitare. Et similiter de intellectu quærendum est: quid habet cum alio? cui respondendum est quod cum intellectivo habet intelligere, & credere. Regula autem D. est quando quæritur de intellectu, de quo est? cui respondendum est quod ipse est de proprijs correlativis essentialibus, videlicet de suo intelligibili. Et de suo intelligere. Secunda species regulæ D. est quando quæritur à quo est ens? vel à quo est intellectus? cui respondendum est, quod ipse est à suo proprio esse formali, & materiali. Tertiò regula D. est quando quæritur de intellectu, cuius est? cui respondendum est, quod ipse est hominis, tanquam pars sui totius, vel essentia eius. Sed regula E. est quando quæritur quare est intellectus finaliter? cui respondendum est, quod ipse est, propter intelligere veritatem omnium scibilium. Secunda regula est, quando quæritur quare est intellectus formaliter? cui respondendum est, quod ipse est per proprium intellectum & intellectivum, per intelligere. Regula literæ F. sub se habet duas species; videlicet, quantum continuativè, ut quando quæritur de intellectu, quantus est; cui respondendum est, quod ipse est tantus, quantum abstractivè potest esse.

1. Species
reg. C.

1. Exemplū.

2. Exemplū.

2. Species.

1. Exemplū.

2. Exemplū.

* an non,

seu nonne

3. Species.

1. Exemplū.

4. Species.

1. Exemplū.

2. Exemplū.

1. Species

reg. D.

2. Species.

3. Species.

1. Species.

reg. E.

2. Species.

1. Species.

reg. F.

2. *Species.* Non autem punctualiter, neque linealiter. Secunda regula litteræ F, est, quando quæritur discretivè quantus est intellectus: cui respondendum est, quod ipse est trinus essentialiter. Patet quoniam constat ex tribus correlatiuis intrinsicis in quibus sua tota essentia est distributa, & sustentata: quæ sunt intellectiuam, intelligibile, & intelligere: cum quibus efficitur theoreticus, & practicus, generalis & particularis. Sed prima species regulæ G. est quando quæritur de intellectu qualis est essentialiter? cui respondendum est, quod ipse est talis, qualis est sua propria intellectueitas, & suum proprium intelligere, per propriam intelligibilitatem, inhaerentem subiecto. Secunda species regulæ G. est, quando quæritur de intellectu, qualis est accidentaliter? cui respondendum est, quod ipse est credibilis, vel dubitabilis. Sed prima species regulæ H. est prima species regulæ C. implicite, vt quando quæritur; quando est intellectus? cui respondendum est ipsum esse tunc, quando suum esse quiditativum est
2. vel tunc est quando suas essenciales partes habet, quæ per secundam speciem regulæ C. exprimuntur, & quid est tunc, quando
 3. agit in alium, & est per tertiam speciem regulæ C. ut intellectus
 4. practicus; & similiter possumus etiam sic respondere, ipsam esse tunc, quando est agens similitudinem eius in quo est, & possumus respondere etiam ipsum esse in æuo, siue in essentia primitiua temporis: patet, quoniam à nullo alio tempore deriuatur, siue producitur nisi ab æuo, & se habet vt materia prima, siue forma prima, quia à nullo tempore habet dependentiam. Propterea tempus in quantum primitiuum est primum esse in suo genere, sub quo continentur anni, menses, dies & horæ, & hæc responsiones sunt factæ secundum primam speciem regulæ D.
 6. Secunda species regulæ D. est quando quæritur de intellectu quando est: cui respondendum est, tunc est, quando ab alio est,
 7. vel quando alicuius est. Et sic procedendum in cæteris regulis ipsius K suo modo. Regulae autem litteræ I. procedunt simili modo, quo procedunt regulae litteræ H nam quando fit interrogatio de aliquo simili, vt puta de intellectu, dicendo, vbi est intellectus? cui respondendum est per primam speciem regulæ C. & per secundam, tertiam, & quartam eiusdem, suo modo, significantis, vel significante suum cõtinens, & similiter per primam, secundam, & tertiam speciem regulæ D. & per quatuor regulas modalitatis, atque instrumentalitatis, quæ sunt regulae litteræ k. de quibus infra dicetur. exemplum primæ regulæ C. est quando quæritur de intellectu: vbi est? cui respondendum est, ipsum esse in suo esse quiditativo, & in esse suo intellectivo, intellecto, & intelligere, & possumus etiam respondere: ipsum esse in bonitate suæ intellectiõis, sui intelligibilis, & sui intellectivi, aut re-
8. *Reliquarum specierum huius regulae præcisio.*
1. *Regulae species.*
- Exemplum*
- 1.
 - 2.
 - 3.
 - 4.

spondere sic, ipsum esse ibi in quo agit, vel cum quo agit suas actiones. & per primam speciem modalitatis quando quæritur de intellectu, ubi est? respondendum est, ipsum esse in suo modo intelligendi, generandi similitudinem suam in alio, & sic dicendum est de aliis regulis litteræ k. suo modo. Regulæ autem litteræ K sub duobus generibus regularum comprehenduntur videlicet modalitatis, & instrumentalitatis. Genus modalitatis quatuor sub se species comprehendit. Prima est quando quæritur quomodo intellectus est pars; Secunda est, quando quæritur quomodo est pars in parte: Tertia regula est, quando quæritur de intellectu, vel de aliquo alio ente, quomodo est pars in suo toto. Quarta & ultima species est, quando quæritur de intellectu, vel aliquo alio ente toto, quomodo est totum in partibus suis, & quomodo transmittit similitudinem suam extra se? cui respondendum est, de intellectu quod ipse transmittit similitudinem suam per modum habitus scientifici, per quem plures res quas intelligibiles facit cum suo proprio intellectivo, & quod est subiectivè per motum illum per quem est deductus per species intelligibiles per illum motum per quem habet invenire ipsum quod quid est, quod est medium inter subiectum & prædicatum in figuris designatis multiplicantibus peregrinas abstractions à sensibus & à phantasmatis in suo proprio intelligibili caracterizando: & intelligendo eas. Secundum genus regularum litteræ k. est genus instrumentalitatis continens sub se quatuor species. Prima quarum est, quando quæritur, verbi gratia, de virtute informativa cum quo ipsa agit? cui respondendum est, quod ipsa agit, cum informalitate sua organizando secundum quod expedit in materia signata cum cœlesti calido, iuncto naturali calido feminis assignati, aut* quærendum est, de intellectu, cum quo agit intellectiones suas? cui respondendum est, quod intelligit cum applicatione unius speciei peregrinæ, cum alia, ponendo eas in suo proprio intelligibili, sicut lux ponit colores in speculo, vel respondendum est, quod ipse intelligit species intelligibiles cum bonitate suæ intellectualitatis, & cum magnitudine sua magnificat eas, & cum differentia distinguit unam ab alia, & cum concordantia unit & componit eas, & cum cōtrarietate dividit, & repugnat lacerantibus veritatem, & sic de aliis suo modo. Secunda species regulæ instrumentalitatis est, quando quæritur de aliquo scibili, ut quando quæritur de intellectu, dicendo, intellectus cum quo alia à se intelligit? cui respondendum est, quod ipse intelligit cum specie à sensibus acquisita, aut cum specie infusa divinitus. Tertia species huius regulæ est, quando quæritur cum quo intellectus est universalis, vel particularis? cui respondendum est, quod ipse est universalis cum sua abstractiva intentionis

*K. Regula
species duorum
generum.*

*1. Modalita-
tis.*

1.

2.

3.

4.

*2. Instrumen-
talitatis.*

1.

1. Exemplum

2. Exemplum

** cum qua-
ritur*

2.

3.

*De quib. reb.
per hanc re-
gulam qua-
ratur.*

*1. Instrumē-
ta natura-
lia.*

*2. Instrumen-
ta artificia-
lia.*

*3. Instrumēta
spiritualia.*

*Tabula ma-
gna 84. co-
lumnarū, ex
qua extracta
est seq gene-
ralis 7. co-
lumnarū
vsus.*

universalis potentia à pluribus rebus particularibus in phāta-
mate apprehensis, ponendo talem intentionem in suo univer-
sali intelligibili: quod est de essentia eius. & hic est intellectus
recipiens. Sed dicitur particularis quando cum una sola specie
specierum aliquod esse individuale intelligit practicando, vel
4. memoriz commendando. Quarta species regulæ instrumen-
talitatis est, quando quæritur de aliquo scibili, ut puta; cū quo
intellectus rerū similitudinem transmittit extra se? cui respō-
dendum est, quod hoc facit cum proprio intellectivo, intelli-
bili & intelligere, cum quib. facit species intelligibiles peregrina-
nas esse intellectas, & per memoriam commemorabiles, & per
voluntatem amabiles ad prosequendum, vel fugiendum. & per
istam regulam quæritur de omnibus instrumentis rerum natu-
ralium, & artificialium, tam in genere spiritualitatis, quam in
genere corporalitatis, sive tam in genere abstractorum; quam
in genere concretorum, quod est. Namque regula instrumen-
talitatis sub se omnia genera instrumentorum continet, conti-
net quidem primo in genere concretorum, sive corporalitatis
organica membra humani corporis, & qualitates primas elemē-
torum cum quibus agunt, & reagunt ad invicem, & hoc quan-
tum ad instrumenta rerum naturalium. Quantum autem ad
instrumenta artificialia continet omnia instrumenta artistarū
ut fabri malleum, & incudem, & continet insuper in genere
spiritualitatis omnia instrumenta spiritualia, & argumentatio-
nes, & omnes sermones rationales, voces animalium omnium,
& cætera omnia in genere abstracti instrumenta. Instrumentū
autem cum quo intellectus humanus discurret universaliter, &
universalis intelligens efficitur, est tabula sapientiæ kabbalista-
rum quæ ex octoginta. quatuor columnis constare videtur, ut
patet in tractatu de figuris in fine, quod est. Namque ab una qua-
que columna intellectus ipse abstrahit multa media probandi
in omni materia scibilium rerum, propriam passionem prædica-
ri monstrat de proprio subjecto in conclusione per ipsum, quod
quidem in tali materia proprium per omnia principia propria
insuper objectivè, & proprias regulas discurret seu deducit, ap-
plicando cuilibet quæstioni viginti rationes declarandoq;
¶ las, ut manifestum erit in quæstionibus
tabulæ.

TABVLA GENERALIS						
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
BCDT	CDET	DEFT	EFGT	FGHT	GHIT	HIKT
BCTE	CDTE	DETE	EFTF	FGTF	GHTG	HITH
BCTC	CDTD	DETE	EFTF	FGTG	GHTB	HITI
BCTD	CDTE	DETE	EFTG	FGTH	GHTI	HITK
BDTB	CETE	DETD	EGTE	FHTF	GITG	HKTH
BDTC	CETD	DETE	EGTF	FHTG	GITH	HKT I
BOTD	CETE	DETE	EGTG	FHTH	GITI	HKIK
BTBC	CTCD	DTDE	ETEF	FTEG	GTGH	HTBI
BTBD	CTCE	DTDF	ETEG	FTEH	GTGI	HTHK
BTCD	CTDE	DTEF	ETEG	FTEH	GTHI	HTIK
CDTB	DETC	EFTD	FGTE	GHTF	HITG	IKTH
CDTC	DETD	EFTF	FGTF	GHTG	HITB	IKTI
CDTD	DETE	EFTF	FGTG	GHTH	HITI	IKTK
CTBC	DTCD	ETDE	FTEF	GTFG	HTGH	ITHI
CTBD	DTCE	ETDF	FTEG	GTFH	HTGI	ITHK
CTCD	DTDE	ETEF	FTEG	GTGH	HTHI	ITIK
DTBC	ETCD	FTDE	GTEF	HTEG	ITGH	KTHI
DTBD	ETCE	FTDF	GTEG	HTEH	ITGI	KTHK
DTCD	ETDE	FTEF	GTFG	HTGH	ITHI	KTIK
TBCD	TCDE	TDEF	TEFG	TFGH	TGHI	THIK

DE ORDINE TABULAE.

CAP. IX.

ORDO quidem columnarum tabulae consistit in positione litterae. T. namque vel ista littera consequitur ad B.

C. D. aut praecedit, aut interponitur. ut in ipsis columnis manifestum est. Si igitur consequitur, dat nobis intelligere quod litterae praecedentes sunt litterae figurae A. si autem praecedit, tunc significat nobis quod litterae sequentes sunt figurae T. quae est secunda figura. Quando vero interponitur, tunc dat nobis intelligere quod litterae antecedentes sunt figurae prima, & consequentes figurae secunda, sive litterae sint duae, vel una. Et hoc fit ut intellectus efficiatur assertivus, & ascensivus, & descensivus in illis figuris, & per illas figuras scilicet. A. & T. procedit namque intellectus humanus in eis a generalissimo genere ad specialissimum specierum. Et notandum est quod in primo spaciolo primae columnae reperitur T, sequens B. C. D. ad significandum quod tales litterae sunt primae figurae quarum litterarum. B. significat bonum, & ejus abstractum, & deum & C. significat

1.

2.

Scopus.

Explicatio
tab.

significat magnum, & ejus abstractum. & angelum, & D. significat permanentem sive durans, & ejus abstractum, & coelum: sed quando T. antecedit ad illas literas tres dat nobis intelligere, quod illae tres litterae B. C. D. sunt secundae figurae quarum litterarum. B. significat differentiam, sive differens, & C. concordans, & ejus abstractum, & D. significat contrarians, & ejus abstractum: si vero ipsum T. interponitur, significat, sicut dictum est, & sicut exemplum dedimus de prima columna, ita intelligas me dedisse exempla de omnibus columnis caeteris ut in tabula manifestum est.

TRACTATUS HUIUS COMPENDII

est de sine quaesito in hac sapientia.

C A P. I.

*Finis huius
artis.
Subdivisio.*

1. &c.

*Evacuatio
tertia fig.*

Evacuare.

Utilitas.

*Evacuatio
seu operatio
1. conficien-
darum eva-
cuationum.*

*2. Operatio
inveniend-
orum medio-
rum.*

QUONIAM quidem finis quaesitus in hac methodo non est nisi docere modum cum quo coaequatur intellectus humanus cum re intellecta de uno quoque scibili: cujuscunque generis tale scibile fuerit, & hoc fit per evacuationem tertiae figurae, & cum multiplicatione quartae figurae syllogizando, demonstrandoque proprias passionibus cujuslibet subjecti per se immediata, & propria principia & causas, cum definitionibus subjectorum quae in hac secunda parte posita sunt sub literis Alphabeti. Evacuat namque intellectus ab uno quoque quadrangulo tertiae figurae entia significata per literas illas applicando ea ad propositum, & per hunc modum intellectus humanus efficitur applicativus, investigativus, atque intentivus. Et dicitur evacuare, quando intellectus abstrahit propositiones & quaestiones cujuslibet entis & de implicatiore ad explicatiorem doctrinam deducendo & dando solutionem omnibus illis artificiosè quaestionibus cum definitionibus ipsorum principiorum & specierum regularum. Ex quibus omnibus apparet quod opifex hujus methodi potest solvere peregrinas dubitationes, supponendo tamen quid per nomen importatur. Abstrahit autem intellectus humanus à primo quadrato B. C. hujus tertiae figurae duodecim propositiones, quarum prima est; bonum est magnum; bonum est differens; bonum est concordans; magnum est bonum; magnum est differens; magnum est concordans; differens est bonum; differens est magnum; est concordans; concordans est bonum; concordans est magnum; concordans est differens; quibus propositionibus duodecim actus quadratum B. C. est evacuatum, quae duae litterae significant subjectum, & praedicatum A quibus etiam intellectus evacuat duodecim media inter subjectum & praedicatum quibus con-

veniant in genere vel specie: & cum quibus intellectus humanus se facit disputatium & terminatium? verbi gratia; quicquid magnificatur à magnitudine est magnum, sed omne bonum magnificatur à magnitudine: ergo omne bonum est magnum: & similiter quicquid bonificatur à bonitate, est bonum, sed omne magnum bonificatur à bonitate. Igitur magnum est bonum. Propositiones maiores horum duorum syllogismorum sunt per se manifestæ: & minores parent per diffinitionem quiditativam, magnitudinis & bonitatis. Namque magnitudo est actus & perfectio magni, ratione cuius magnus nō agit nisi magnum: ergo bonum magnum. Quoniam est bonum per bonitatem, qui est actus, & perfectio boni ratione cuius bonum non agit nisi bonum. Igitur bonum magnum. Et sicut dixi & de his duobus exemplificavi: ita putes me de cæteris significatis dixisse per has duas litteras B. C. huius quadranguli suo modo. Et post hæc denique intellectus euacuat viginti quatuor quæstiones. Patet: Namque quælibet propositio habet duas quæstiones implicatas, videlicet * si est, quid est? ut dicendo. si bonitas est, Quid est bonitas? præsupponit enim quid est, quæstionem, si est; sicut probatum est alibi. Et notandum est quod in cæteris quadrangularibus figuris huius tertix procedendum est eo modo quo processum est in primo. Insuper euacuat intellectus humanus ab eodem quadrato B. C. propositiones alias cum quiditatibus bonitatis, magnitudinis, simul cum tribus speciebus differentix & concordantix, ut manifestum est ipsa figura T. & similiter intellectus euacuat eundem quadratum B. C. cum tribus speciebus regulæ B simul cum quatuor speciebus regulæ C. Quibus omnibus expeditis quadratum est euacuum affirmando, vel negando, sequendo: speciales conditiones intellectus humanus solvit quæstiones omnes de Deo, & de angelo, quibus solutis remanet quietus, & assertivus, atque cognoscens se longe valde generalem, artificiosum, magnamque sapientiam habentem, quare, &c. Et sicut dictum est de quadrato B. C. Ita dicendum est de cæteris videlicet B. D. B. E. B. F. B. G. B. H. B. I. B. K. & sic de cæteris ut in figura: quare, &c.

3. & 4. Operatio.

* η'είναι, τιμή

σι.

5. Operatio.

6. Operatio.

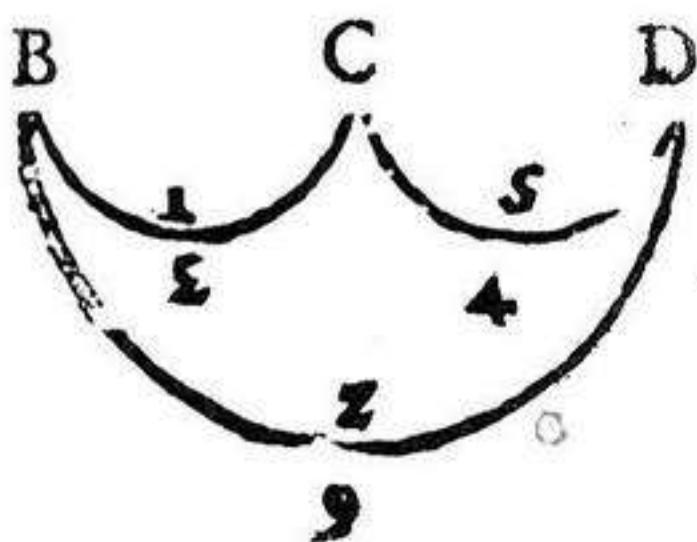
7. Operatio.

Reliquorum
proselidorum
ομασματο.

E

FIGURA MULTIPLICATIO.

nis per Quartam figuram.

DE MULTIPLICATIONE ENTIVM

per quartam figuram.

CAP. II.

v. Revolutio. **M**ULTIPLICANTVR enim entia per spaciola quarta figuræ, vique ad numerum c c i i i. voluendo circulum rotulæ mediocris sub minori & immobili circulo; verbi gratia, ponatur littera C. rotulæ mediocris sub littera B. circuli maioris qui est immobilis, & D. minoris circuli sub C. mediocri tunc configurabitur in mente vna camera siue spaciolum b. c. d. Quod est primum spaciolum primæ columnæ in tabula, & d. e. quod est spaciolum primum secundæ columnæ in tabula & d. e. f. quod est primum spaciolum tertiæ columnæ in tabula & sic de cæteris spaciolis primis columnarum in tabula vsque ad numerum septenarium, qui terminatur in spaciolo h. i. k. & sic per istam primam reuolutionem rotularum repræsentatur in mente communicatio inter subjectum & prædicatū cuiuslibet propositionis, quæ quidem communicatio non est nisi concordantia duorum extremorum virtute mediij, quod quidem medium in primo spaciolo primæ columnæ est ipsum C. ut si argumentaretur sic, omne magnum est bonum, omne durans est magnum, igitur omne durans est bonum, vel sic in abstractis Omnis magnitudo est bona, omnis duratio est magnitudo. Igitur omnis duratio est bona, & sic patet quod B. habet communicationem siue conuenientiam cum C. & D. in virtute magnitudinis. & è cōuerso, de D. cum B. & C. unde in spaciolo B. C. D. sex sunt conditiones quibus intellectus habet & se conditionare & disponere ad inueniendum, & indagandum, probandum, que nec non obijciendum, à quibus denique ipsemet intellectus acquirit sex alias cōditiones voluendo rotulam minorem cum littera E. ponendo ipsum sub C. circuli mediij, sub quo erat. D. minoris, & propterea per istam secundam reuolutionem, siue

v. s. s.

1. Exemplū.

Exemplum.

6. Conditio- nes huius re- uolutionis.

2 Revolutio. siidem 6. con- ditionum.

motio-

motionem E. minoris circuli sub C. mediocris, factæ sunt aliæ sex conditiones inter B. C. E. & sic per hunc modum intellectus acquisiuit duodecim conditiones quibus habitum facit in se ad omnia antedicta. Et sicut exemplificatum est de his duabus motionibus, ita intelligas nos exemplificasse de cæteris vsque ad spaciolum. H. I. K. & hoc modo voluendo intellectus acquirit nouas conditiones, & multiplicat de vno quoque spaciolo duodecim propositiones, & viginti quatuor quæstiones, & in hoc passu intellectus se cognoscit valde generalem, & artificiosam, & longe valde ingeniosum supra suum intelligere, in tantum, quod nemo sophistarum potest stare aduersum eum, quod est quoniam deducit omnem sophistam ad multa inopinabilia per intrinsecos actus rei scibilis, & primitiuos, & sophista per intrinsecos, & secundarios ut alibi probabitur in his quæ dicemus de fallaciis, &c.

3. Et reliquæ
revolutiones.

DE COMBINATIONE PRIMORVM principiorum. CAP. III.

MODVS quidem alius quo intellectus humanus perficitur in hac methodo est per combinationem primarum principiorum huius sapientiæ Kabbalæ, & regularum, quod est. Namque per talem combinationem intellectus peruenit ad perfectam notitiam propriæ passionis de omni subiecto cuiuscunque generis, & ad perfectissimum sapientiæ habitum per quem ipse copulatur, cum quiditatibus substantiarum separatarum, in qua tota eius beatitudo & fœlicitas consistit. Est autem combinatio principiorum & regularum decem, vno, & congeries per aliquod medium. Et ista combinatio est tantum necessaria hic ad sciendum, quantum est necessarium centrum in ipso circulo, quod est, quia ista combinatio se habet in ista sapientia in æqualitate ad combinata, sicut se habet centrum ad suam circumferentiam: ut manifeste apparet ex eius æquali distantia ab vnoquoque principio huius Kabbalæ atque eius regulis numeri decennarij. Notandum est quod duplex est combinatio, ut est principiorum tantum, & alia est principiorum & regularum. Exemplum primæ combinationis est, bonitatis cum magnitudine, ut dicendo; bonitas est magna. Et sic per istam combinationem ratio duplicatur bono quod agit bonum magnum quod est. Namque per hoc quod est bonitas habetur prima ratio bonitatis siue eius quiditatis, quod est actus boni ratione cuius bonum agit bonum, & per hoc quod est magna, habetur secunda ratio ei applicata, quæ est actus

Combinatio
seu mixtio
principiorum
& reg.
Vfus.

Necessitas
huius combinatio-
nis.
Ratio.

Diuisio.

1. 2.
1. Combinatio
principio-
rum inter se.

Triplicatio. boni magni : ratione cuius bonum magnum agit bonum magnum. Et similiter triplicatur ratio ipsi bono quando dicitur bonitas magna & æterna, patet per hoc, quod est actus triplicatus ipsi bonitati, ratione cuius bonum agit bonum magnum & æternum. Et per potestatem acquiri ipsa bonitas actum quadruplicatum ei per quem est status boni magni, æterni, & potentis non agit nisi consimile sibi. Et sicut exemplum dedimus de his quatuor rationibus quadruplicatis ipsi bonitati, siue ipsi bono, ita dandum est exemplum de omnibus aliis partibus subjecti huius sapientiæ, quæ partes in hac methodo principia dicuntur. Præterquam in contrarietate & minoritate cum quibus non potest habere multitudinem tantam, sicut habetur de cæteris aliis principiis, quare, &c. Sciendum tamen est quod contrarietas & minoritas possunt combinari cum omnibus terminis priuatis sicut bonitas cum omnibus posituius, & propterea bonitas quintuplicatur per sapientiam: & per voluntatem sextuplicatur, & per virtutem septies duplicatur, & per veritatem octuplicatur, & per gloriam nonuplicatur sibi ratio, per quam est actus boni, magni, æterni, potentis, sapientis, volentis, uirtuosi, veri, & gloriosi, ratione cuius bonum agit similiter consimile sibi, & perducit. & per differentiam decies duplicatur, & per concordantiam undecies duplicatur, quod est, quoniam bonitas concordans, est actus boni, ratione cuius bonum concordans agit bonum concordans, & quia bonitas est opposita & contraria malitiæ, & omnis concordantia est opposita contrarietati, sequitur quod bonitas non potest combinari cum contrarietate, sicut supra dicebamus, quod est; quoniam quicquid opponitur concordantiæ, opponitur bonitati: sed contrarietas opponitur concordantiæ, igitur opponitur bonitati: Et si quis sic argumentaretur. Omnis causa generationis est bona, sed contrarietas est causa generationis. Igitur contrarietas est bona. Respondetur quod contrarietas elementorum est causa generationis per accidens. Igitur non est nisi bona per accidens, contrarietas autem cum sit causa corruptionis per se corruptio est mala: sequitur quod contrarietas sit per se mala: sed si est bona, est bona per aliud. Combinatur insuper bonitas cum principio, medio, & fine, & cum maioriæ, & æqualitate, sed cum minoritate nequaquam, nisi comparatiue, & propterea dicendum est, quod ipsa combinatur duodecies, dicendo: bonitas est principians & combinatur etiam terdecies, & quaterdecies, & quindecies, & sexdecies, cū cæteris principiis secundæ figuræ T. & notandum est, quod sicut dictum est de cōbinatione bonitatis, cū omnibus principiis, ut in exēplis dictum est: ita & vnū quodq; cæterorū principiorum * subiecti combinandum est: ut dicendo, magnitudo

* *semper artium.*

bona, magnitudo æterna, magnitudo potens, magnitudo sapiens: magnitudo volens, magnitudo virtuosa: magnitudo vera: magnitudo gloriosa. Utilitas autem quæ acquiritur ex combinatione principiorum & regularum est, ut intellectus humanus in sua cognitione apprehendat generalitatem esse ipsorum absolutam, per quam cautior efficitur contra volentes lacerare veritatem. Et ideo incipiendo à combinatione bonitatis cum regulis quæritur primo. Utrum quod est regula B. bonitas sit primum principium in genere bonitatis? cui respondendum est, quod sic alioquin nihil esset bonum, patet. Namque in quocunque genere in quo non est dare primum, non est dare ultimum, & consequenter nec medium, quare nihil esset bonum: quod est absurdum, & valde inconueniens, & hoc scrutatum est per primam speciem regulæ B. sed per primam speciem regulæ C. quæritur quid est bonitas generalis? cui respondendum est quod est actus boni generalis infundentis in omnes substantias suam bonitatē, quod est quoniam bonitas in materia est pura potentia, & in forma est actus sustentatus in materia, quare sustentatur materia & forma per bonitatem ipsam. & si quærat per secundam speciem regulæ C. Quid habet in se bonitas generalis? cui respondendum est, quod habet sua correlatiua generalia, sine quibus non potest esse generale principium. Namque per primam speciem regulæ C. bonitas generalis est actus boni generalis infundentis bonitatem in omnibus * gentibus. &c. Et exped t per hoc quod relatiua ejus sunt generalia essentialiter. Alioquin bonitas non esset primum generale principium in genere bonitatis, & sic nihil esset bonum omnino, ut supra dictum est. Et patet etiam per primam regulam D. ut quando quæritur bonitas generalis à quo est? cui respondendum est quod à seipsa est, & à nullo alio deriuatur. Consequenter quæritur per tertiam speciem regulæ C. Quid est bonitas in alio? cui respondendum est quod ipsa est habitus in subjecto, per quem est actu bonum, & per quem est benefaciens. Et per quartam speciem regulæ C. quæritur quid habet bonitas cum alio? cui respondendum est quod habet existentiam animi subjectiui, sine quo non potest esse, nec habere actionem in ipso, nec passionem, ratione propriæ naturæ per secundam speciem regulæ C. significata. Et sicut exemplum dictum est de combinatione bonitatis cum regula B. C. ita opifex potest dare combinationem ejusdem cum cæteris, ut in exemplo de combinatione intellectus cum aliis dictum est in regulis, quare, &c. & hoc facito etiam de omni alio principio sicut de bonitate, quare, &c.

De caterorle principiorum combinatione cum primo & inter se.

2. *Combinatio principiorum & regularum inter se.*

1. *Cōbinatio principii*

B. cum reg.

2. *Cōbinatio princip. B.*

cum reg. C. specie. 1.

3. *Combinatio princip. B. cum reg. C. specie. 2.*

1. *Reg.*

* *generibus.*

2. *Reg.*

4. *Cōb princ. B. cum regul. C. specie. 4.*

5. *Combinatio princip. B. cum reg. C. specie. 4.*

Combinatio- nes reliqua.

IX. Subiecta.

SUBIECTA autem huius sapientię de quibus passiones de-
monstrantur in ea, sunt nouem, uidelicet Deus, angelus, Co-
elum, homo, imaginatiuum, sensitium, vegetatiuum, elemē-
tatiuum, instrumentatiuum. Quę subiecta nouem iam signifi-
cata sunt per nouem literas alphabeti, quod est. Namque B. si-
gnificat Deum, & C. angelum, & D. cœlum, & E. hominem & F.
imaginatiuum & G. sensitium, & H. vegetatiuum, & I. signifi-
cat elementatiuum, & K. instrumentatiuum significat. Quę sub-
iecta taliter se habēt quod quicquid est præter ea: nihil est quod
est. Quoniam omnis sermo necesse est quod sit aut de genere
diuinarum rerum scilicet de Deo, aut de angelo, aut de cœlo,
aut de homine aut de imaginatiuo, aut de sensitio, aut de ve-
getatiuo, aut de elementatiuo, aut de instrumentatiuo. Et hoc
caput esse de * applicatione proprii actus cuiuslibet subiecto: quę
est finis quę sit in hac methodo, vnde notandum est: quod vni-
quodque istorum subiectorum est combinabile, & deducibile
recto cum principijs & regulis ut dicendo; Deus est bonus,
Deus, & suum esse, est bonum, & suum esse non potest esse bo-
num nisi per suammet bonitatem, quod est idē quod ipse Deus.
Sicut enim coloratum non potest esse sine colore: ita Deus non
potest esse bonus, nisi per suammet bonitatem, quę est ab ali-
minime recipitur in Deo, & similiter Deus est magnus: & Deus
& suum esse est magnum per suammet magnitudinem quę
dem est, quod ipse Deus. Ex quibus enim apparet quod bonitas
Dei est eius ratio, quod producat bonum diuinum, & similiter
magnitudo est ei ratio duplicata, quod ipse Deus producat ma-
gnum diuinum. Et similiter cum dicitur Deus est permanens
est ei alia tertia ratio qua producit diuinum, bonum, magnum
& permanens. Nam Deus, & suum esse est permanens, per suam-
met permanentiam, siue durationem. Insuper Deus est potens
& Deus, & suum esse est potens per suammet potestatem, quę
est ipsemet Deus, & est ei alia ratio qua agit diuinum, bonum
magnum, permanens & potēs. Insuper Deus est sapiens, & Deus
& suum esse, est sapiens per suammet sapientiam, quę est ipse-
met Deus, & est ei alia ratio qua scit se ipsum esse bonum, ma-
gnum, permanentem, potentem, atque sapientem. Amplius
Deus & suum esse est volens per suammet uoluntatem, quę est
ipsemet Deus, & est ei ratio qua amat & vult seipsū: alioquin non
esset Deus. Similiter Deus est virtuosus & Deus, & suū esse vir-
tuosum

Amplius uero.

* est appli-
cationis.

Combinatio.

Et dedu-
ctio horum

subiectorum

per principia

et regulas.

1. Combinatio

subiecti B.

cum prin. B.

figu. A.

2. Sub. B. cum

prin. C.

3. Sub. B. cum

prin. D.

4. Sub. B. cum

prin. E.

5. Sub. B. cum

prin. F.

6. Sub. B. cum

prin. G.

tuosum per suammet virtutem, quæ est ipsemet Deus, & est ei
 ratio, quod agat diuinum, bonum, magnum, permanens, potens,
 sapiens, amabile, siue volitum, & virtuosum. Præterea Deus est
 verus, & Deus & suum esse est verum per suammet veritatem,
 quæ est ipsemet Deus. Et similiter Deus est gloriosus, & Deus &
 suum esse est gloriosum per suammet gloriam, quæ est ^{id} em
 quod ipse Deus: Et notandum est secundo quod hæc ^{pr} ^{ia}
 unam conditionem habent cum Deo, & aliam cum angelo, & u-
 nam cum cælo, & aliam cum homine, & sic de aliis suo modo,
 quod est. Namque alia est ratio essentia diuinæ, à ratione essen-
 tia angelicæ. Et ratio est; quoniam in essentia diuina bonitas est
 infinita, propterea quod Deum bonum minime dici potest, sed
 infinitæ bonitatis: quod non est ita in essentia angelica, propter-
 ea quod bonitas essentia eius est bonitas finita, & dependens,
 sed bonitas diuina quæ est infinita à nullo est dependens: Alio-
 quin non esset Dei bonitas. Similiter autem bonitas essentia cœ-
 li est distincta à bonitate essentia angelicæ, eo quoniam in cælo
 est corpora, & in angelo incorporea: similiter distinguitur per
 hoc quia bonitas angeli est simul cum æternitate: & bonitas cœ-
 li est simul cum tempore, & est alia differentia, quia bonitas an-
 gelica est bonitas comprehendens & mouens, & bonitas cœli est
 comprehensa, & mota saltem ad ubi. Et sicut dictum est de com-
 paratione bonitatum istorum trium subiectorum: ita dicen-
 dum est de bonitate cæterorum in hac methodo subiectorum,
 suo modo. Et notandum est quod ad perfectam & optimam no-
 titiam horum subiectorum omnium quatuor conditiones re-
 quiruntur. Prima est conditio cognitionis * subiecti cuiuslibet
 habere propriam diffinitionem quiditativam qua ab omni alio
 distinguitur, ut si queratur aliquid de eo, vel de aliquo eorū re-
 spondendum est taliter affirmando, vel negando, ut diffinitio-
 nes primorum principiorum competant diffinitionibus eorun-
 dem & similiter de regulis, expedit ut remaneant sine læsione in
 ipsis principiis. Alia conditio est quod in actu practico oportet
 conseruare differentias eorum subiectorum accidentales, siue
 extrinsecas, verbi gratia; bonitas diuina differt à bonitate ange-
 lica, per esse super omne ens finitum, &c. sed bonitas angeli dif-
 fert à bonitate cœli per esse extra omne ens mobile; & Bonitas
 cœli differt à bonitate hominis per esse ingenerabile & incor-
 ruptibile; & bonitas hominis distinguitur, à bonitate imagina-
 tiui per esse abstractiuum cum tempore; sed bonitas imaginati-
 ui distinguitur à bonitate sensitiui per esse cognitiuum; & boni-
 tas sensitiui distinguitur à bonitate vegetatiui per esse tactiuū:
 & bonitas vegetatiui distinguitur à bonitate elementatiui per
 esse nutritiuum. Bonitas autem elementatiui differt à bonitate.

7. sub. B. cum
princip. H.8. sub. B. cum
princ. I.9. sub. B. cum
princ. K.Discrimen in-
ter subiectaB. & reliqua
Ratio.

Approbatio.

Conditiones
ad pernosce-
nda subiecta
necessaria.

1. Condicio.

* subiectum
quodlibet.

2. Condicio.

*Diffinitiones
hinc col-
lecta.*

1. *Bonitatis
diuina.*

2. *Bonitatis
Angelica.*

3. *Bonitatis.
Cælis*

4. *Bonitatis
hominis.*

5. *Et reliqua*

3. *Conditio.*

4. *Conditio.*

Dei desin.

2. *Deductio
subiecti B.
per fig. T.*

instrumentatiui per esse mixtum: scilicet bonitas instrumenta-
tiui est per bonitatem & esse motiuum, & motum. Ex quibus
omnibus ponuntur aliquæ descriptiones siue diffinitiones isto-
rum subjektorum nouem, quarum prima est hæc. Bonitas Dei
est eius actus, & perfectio, ut agat bonum incomprehensibile
primitiuum, & præcedens æterno. Sed bonitas angelica est actus
angeli & perfectio, ut agat bonum comprehensibile & simul
cum æterno. Et bonitas cæli est ejus actus ratione cujus cælum
agit bonum temporale, siue tempus perpetuum. Sed bonitas
hominis est actus, ratione cujus homo agit bonum intelligibile
temporale. Et sicut exemplificatum est de his quatuor subje-
ctis, ita potest exemplificari de cæteris quinque subiectis suo
modo. Tertia conditio est ut conseruetur concordantia subje-
ctorum: videlicet, primo Dei & angeli, in esse in corporali con-
cordantur & sic de cæteris suo modo. Quarta conditio est, quod
secundum nobilitatem, & altitudinem subiectorum ita attri-
buendum est eis nobiliora & altiora principia. Verbi gratia,
Deus est nobilior altiorque cæteris, & propterea nobiliora, &
altiora debentur ei principia, quare, &c. Et licet Deus sit dedu-
cibilis per omnia principia, & regulas, per quæ, vel ex quibus
Deus est infinitæ bonitatis, infinitæ magnitudinis: infinitæ du-
rationis, infinitæ potentie, infinitæ sapientie, infiniti amoris, in-
finitæ virtutis, infinitæ gloriæ &c. Et per hæc Deus videtur ha-
bere descriptiones nonnullas, tamen hic vnã tantum ponimus,
quæ est hæc, Deus est esse nihilo agens extra se, sed omne
enseget eo: patet, quoniam est superior omni entitate. Et per
istam descriptionem, siue circumscriptionem Deus distinguitur
ab omni ente, quod est. Namque omnia entia egent aliquo ex-
tra se, & propterea in eo nulla est contrarietas, nec minoritas,
nec principia defectiua, nec priuatiua aliqua in eo sunt: verumta-
men in eo est omnis majoritas, omnis æqualitas: maioritas qui-
dem respectu creaturarum; æqualitas autem respectu sui ipsius:
secunda pars patet, quoniam æqualia habet principia, videlicet
bonitatem, magnitudinem, durationem, potestatem, sapienti-
am, &c. Principia & æquales actus habet, & relationes æquales.
In Deo tamen est differentia relativorum sine qua non possunt
esse, nec Deus sine ipsis posset habere actionem intrinsecam, &
permanētē & infinitā. Imo sine relativis intrinsecis actiones om-
nes in Deo essent ociosæ, quod est absurdū: patet etiã, quoniã per
bonitatē habet bonificatiuum & bonificabile & bonificare, quæ
relatiua sunt coessentialia cū ipso Deo, & deitas, & bonitas in eo
idē sūt, & similiter intellectiuū, intelligibile, & intelligere. Qua-
re, &c. insuper in Deo est cōcordātia, patet, nãque per istam di-
stat à contrarietate per infinitum, & sua relatiua conueniunt
infinite,

infinite, & æternè in una essentia, & natura identitatis. Propter quod de suis actionibus etiam intrinsecis potest dici, & quod in DEO nulla est quantitas, nec qualitas, nec tempus, patet, quoniam esset essentia nuda ab omni accidente per infinitum. Quare, &c. Et sic intellectus humanus se cognoscit per hæc, valde habilem ad cognoscendum, & intelligendum, & copulandum se, sive uniendum cum substantijs separatis, cum quibus sua consistit beatitudo. Et cognoscit insuper ea quæ de ipsis substantijs separatis prædicari possunt per principia & regulas eis attributa. Amplius cognoscit intellectus humanus, quod si angelus & cætera subiecta habent posse in se naturale, quod multo magis, & longe Deus habet, cum sit subiectum cæteris non solum altius, & nobilius, scilicet altissimum & nobilissimum ut patet per locum majoris ad minus. Et angelus etiam est deducibilis per omnia principia & regulas ei appropriata, ipse enim habet naturalem bonitatem, magnitudinem, æternitatẽ, potestatem, sapientiam, & sic de cæteris. Quia angelus sic definitur potest, videlicet, Angelus est substantia intellectualis longe valde similis Deo, in eo quidem est natura bonificandi, magnificandi æternandi, &c. quod est, quoniam habet sua correlativa essentialia, videlicet bonificativum, bonificabile & bonificare. Magnificativum, magnificabile, & magnificare, quæ per secundam speciem regulæ C. sunt significata & in angelo est etiam majoritas: patet, quoniam est major homine, & ideo majora, & altiora principia conveniunt, & altiores regulæ similiter respectu principiorum & regularum, quæ homini conveniunt & in hoc passu cognoscit intellectus quod si homo nõ potest uti potentijs animæ sine organo corporali, non sequitur per hoc quod angelus non possit, quo est quoniam potentia dicitur æquivocè, de potentia animæ hominis. & de angelo. Unde angelus potest suos conceptus communicare, & in nobis agere sine organo corporeo sibi propriè attributo. Insuper in angelo est differentia: patet, quoniam suus intellectus, voluntas & memoria distinguuntur in se, est etiam in eo æqualitas intelligendi, amandi, recolendi, ratione subiecti supremi in quod æqualiter est amabile, intelligibile, & recolibile. Amplius in angelo est minoritas, patet, quoniam est minor Deo, unde prima intelligentia est major secunda. & secunda & tertia quarta, & quarta quinta, & quinta sexta, & sexta septima, & sic successive usque ad intellectum humanum, qui ultima. & infima intelligentiarum est, qui est extremum infra: sicut Deus aliud extremum intelligentiarum supra, quare palam est, quod intelligentiæ mediæ sunt corporum cælestium motrices, propter

*Subiecti C.
deductio.*

*Subiecti.
deductio.*

quod videtur si in ordine naturæ est dare unam intelligentiam quæ nequaquam movet corpus cœleste, nec per se, nec per aliud, necesse est ut detur alia intelligentia, quæ moveat cœlum per aliud quid est, non movens, nisi tanquam amatum, & desideratum, & hæc sufficiant de angelo. Cœlum enim vero habet naturalem bonitatem, magnitudinem, potestatem, durationem, sapientiam, sive scibilitatem, voluntatem. Virtutem & veritatem & gloriam, suo modo, propter quod est per omnia, principia & regulas deducibile. Quod quidem cœlum, sic definitur, cœlum est primum corpus, mobile, in cuius esse nulla est contrarietas, in cœlo sunt naturales appetitus, & instinctus, & consequenter motivitas sive mobilitas & movere, unde & melius in se habet motivum, mobile, & movere, sine quibus non posset habere naturam infinitam, & perpetuam, & propterea est causa efficiens productivaque horum inferiorum propter quam in elementis quatuor & elementatis omnibus est agens, movens, influens, nullamque passionem ab eis suscipiens, ratione suæ magnæ activitatis & motivitatis in cuius actione nihil reperitur ab extrinseco, nec in se augmentum recipit nec diminutionem: quod est quoniam contrariorum minime est susceptivum, & habet naturale dominium in elementis, & elementatis, ex quo in eis causas naturales, motiones, & quatuor anni tempora, menses, septimanas, dies, & horas, tonitrua, fulgura, pluvias, ventum, terræ motum, monstruosaque animalia & ejusmodi. Et hoc facit quoniam materia generabilium & corruptibilium est naturaliter obediens ei longe valde, & cœlum est in loco suo sicut corpus in sua superficie inclusivè, & est cum tempore, patet, quoniam est infra æternitatem, & tempus est ei proprium. & sic successivè per omnes regulas interrogationis procedendum est suo modo. Quoniam verò homo est substantia composita ex anima intellectiva & corpore organico, ratione cujus compositionis est deducibilis per principia & regulas secundum duos modos, videlicet in quantum est intelligens & in quantum est corpus organicum naturale, cujus definitio est hæc, videlicet: homo est rationale discursibile, vel intelligens per discursum, in homine quidem secundum ipsum esse principia sunt duplicata: videlicet duæ bonitates, duæ magnitudines, duæ durationes, & sic de aliis suo modo, in super homo inter cætera generabilia, & corruptibilia est generalior cæteris, & sublimior, propter quod homo dicitur minor mundus, vel homo est pars mundi major, & propterea deducibilis est secundum duplicem modum. Quare, &c. Imaginativum, est deducibile per principia & regulas specifici ad imaginandum imaginabile, sicut in adamante ad attrahendum ferrum ad se.

*Subiecti
deductio.*

E. quod quidem imaginativum sic definitur. Imaginativum est

*Subiecti
deductio.*

animal sensuale : aut imaginatiuum est animal phantasticum siue phantasticans. Et est quidem imaginatiuum etiam deducibile per principia & regulas, ex quibus intellectus humanus habet de eo magnam notitiam, & de omnibus eis quæ conueniunt ipsi imaginatiuo. Imaginatiuum quidem ad se trahit species à rebus sensatis per sensus particulares : & hoc facit cum suis correlatiuis intrinsecis quæ sunt imaginatiuum, imaginabile, & imaginari, per secundam speciem regulæ C. namque cum imaginatiua sit actus & perfectio imaginatiui, ratione cuius imaginatiuum non agit, nisi imaginatiuum : & cum omnis imaginatiua sit bona, manifestum est, quod imaginatiuum habet effectum bonum : & similiter cum sit magna, manifestè apparet quod effectus imaginatiui sit magnus, & propterea nos videmus imaginatiuum imaginari magnum montem, aut paruum punctum cum paruitate. Insuper est durabilis ipsa imaginatiua, quare imaginatiuum durabile est, & sua obiecta durant, dum ab eo obiectantur. Quemadmodum durant obiecta abstracta in rationali animali per memoriam, extra imaginationem & extra sensum in brutis. Et se habet imaginatiua in brutis, sicut se habet anima rationalis in homine : sed anima rationalis perficit potentias inferiores in homine. Igitur imaginatiua perficit in brutis, & habet imaginativam potentiam, patet, quoniam cæteræ potentia animæ iuxta imaginativam obediunt, videlicet sensitivæ ut palam est in motu voluntario, & in concupiscentiis. Amplius imaginatiuum est sapiens. Patet, quoniam bruta habent industriam ad viuendum & ad malum vitandum, ut capra quæ lupum subterfugit ex naturali instinctu. Inest etiam imaginatiuo appetitus imaginandi phantasma peregrinum in quo quiescit imaginando illud. Tamen actus eius alioquin impeditur à sensibus exterioribus, apprehendentibus sua obiecta, ut à visu quando comprehendit colores & ab auditu voces & sonos, &c. Quorum quodlibet impedit actum imaginatiui circa phantasma peregrinum, causa autem huius est quoniam sensus particulares perfectius attingunt proprium obiectum in sentiendo quam imaginatiuum in imaginando, & in imaginatiuo non relucet ita coloratum perfecte sicut in visiuo. Imaginatiuum est virtuosum, quia eius actus est virtuosus, patet, quoniam attrahit species sensorum à sensibus, ponendo illas in suo imaginabili, & in eo caracterizat eas. Est etiam verum, patet, quoniam imaginatur verum ut verè attingit proprium obiectum, nisi impediatur ex defectu organorum ei seruentium. Amplius imaginatiuum est gloriosum quia eius perfectio est gloriosa. patet, quoniam causat delectationem in supposito imaginabili in quo est. & est distinguens, patet, quoniam agit diversimodè in proprium obiectum :

recipiendo diversas imaginens. Imaginativum est concordans, patet, quoniam concordat subiectum cum objecto, & objectum cum subiecto: Et cum contrarietate imaginativum resistit subiecto in quo est, objectando objectum odibile, & inappetibile, sicut mater est imaginans filium mortuum cum tristitia, insuper imaginativum est principium efficiens nihil extra transmutans: & materiam de sensitivis faciens species sensibiles abstrahendo ab eis cum sua imaginativa quæ est forma, & actus eius, ratione cuius in objectis quiescit. Amplius imaginativum est medium per suum proprium actum inter sensitivam potentiam & in homine: sed in brutis est extremum cum quo sua vita habituatur & est etiam cum ea finis in quo quiescit. Et est objectum suum imaginatum sive phantasma. Alioquin imaginari non esset eius actus proprius: Insuper imaginativum habet maioritatem: Patet, quoniam objectat magnum hominem aut maiorem illo, aut maximum illorum, & habet etiam æqualitatem cum suis correlativis, ut patet per secundam speciem regulæ C. designatis, quod est, quoniam nisi essent æqualia per essentiam, non posset se habere ad objectum æqualiter: Et habet propterea minoritatem. Patet, quoniam potest imaginari minorem hominem cæteris. Et similiter imaginativum est deducibile per omnes species regularum. Ut patebit in tractatu ultimo & latius. Quare &c. In sensitivo autem sunt principia & regulæ propriæ per quæ ipsum deducitur per modum specificum. quod est, quoniam per visum unam habet bonitatem distinctam à bonitate, quam habet per auditum & per tactum, & hoc maxime faciunt differentia proportionis instinctus, & appetitus. Ita ut tot sint bonitates specie distinctæ, quot sunt sensus particulares, quod quidem sensitivum sic definitur. Sensitivum est animal progressivum, vel mutans situm ex se. Et propterea est deducibile per omnia principia, & regulas, quod est, quoniam habet bonitatem per quam facit bonum sentire, & per magnitudinem magnum sentire, & per durationem, durans, & sic de alijs principijs suo modo possumus dicere: & virtus sensitiva, sive sensitivum, habet suos correlativos essentialis videlicet sensitivum sensibile, & sentire, sine quibus esse non potest & sunt illa ex quibus communis sensus constituitur. Virtus sensitiva est potentia in animato corpore ratione cuius videt colores, audit sonos, olfacit odores, gustat, saporos, calidum, frigidum, siccum, humidumque sentit, atque durum, molle, asperum, & leve, & habet hæc virtus suum objectum in alio, ut color niger in coruo, & albedo in nive, & sapor in mixto: Et habet etiam virtus sensitiva per sensum communem relativos communes & per

*Subiecti C.
deductio.*

& per particularem particulares, ut per visivum, visibiles & visibile, & videre, & auditivum, audibile, & audire per auditum, & sic de alijs tribus sensibus suo modo. Est autem sensitiva in vegetabili complantata atque in exa sicut vegetativa in elementato. Est autem sensitiva corporis viventis animalis perfectio & actus: ratione cuius animal per tactum, & cetera sua objectat. Et sic de ceteris omnibus regulis suo modo dicendum est. In vegetativo similiter sunt regulæ quibus specificè deducitur namque plantæ agunt per suas species in quibus sunt, piper enim & rosa secundum propriam speciem agunt, & similiter liliolum. Quare principia vegetativi sunt materialiora principijs sensitivi: & principia sensitivi principijs imaginativi, quod est, namque principia inferiora sunt magis terrea principijs superioribus: diffinitur autem vegetativum sic: Vegetativum est corpus animatum per se nutritibile. Vegetativum autem est bonum quoniam à bonitate bonificatur, & propterea bonam facit transformationem in nutrimenta, & nutritionem, atque generationem similis ejus in specie, & per hoc quod comprehendit omnem vegetans, est magnum, quod est, quoniam vegetativa quod est ejus actus, complantata est in eo, & habet durationem propter permanentiam in proprio subjecto suo modo. Et sic de alijs principijs combinationem facito. Insuper quæritur an vera vegetativa sit? cui respondendum est affirmativè, alioquin nullum animal, esset nutritibile, & si quæretur, quid est vegetativum respondendum est, per suam propriam diffinitionem ut supra, & si quæretur de suo abstracto quo est ipsa vegetativa, respondendum est quod ipsa est actus & perfectio corporis viventis, ratione cuius corpus vivens non agit nisi simile sibi in genere, vel specie, vel quod ipsa est, potentia animæ, ratione cuius corpus physicum nutritur & augetur, & unum in specie consideratur, & habet hæc vegetativa suos correlativos essentialia ex quibus habet esse, & operari videlicet vegetativum, vegetabile, & vegetare, & habet suum fundamentum in elementativo & ipsa est fundamentum sensitivæ. Quare interempto vegetativo interimitur sensitivum & interempto elementato interimitur vegetativum: vegetativa quidem cum semine suum procreat simile in specie, ut cum alio supplente vicem seminis & sicut exemplificatum est de speciebus regulæ C. ita exemplificandum est de ceteris regulis. Quare, &c. In elementativo quidem similiter sunt principia & regulæ quibus etiam deducitur, sub quo multa distinguuntur specie contenta, ut aurum, argentum & cetera metalla, & lapides, & similia his, quod elementativum sic diffinitur. Elementativum, est corpus physicum in esse cuius est primarum qualitarum refractio. Elementativum est bonum, patet, quoniam bonum elementativum

*Subiecti H.
deductio.*

*Subiecti I.
deductio.*

elementatum facit, verbi gratia bonum aurum, bonum argentum, bonum ignem, & similiter est magnum, quoniam facit magnum montem, magnum ignem & huiusmodi. Elementatiuum est permanens quod facit lapidem permanentem, & sic dicendum est de aliis principiis modo suo: Cuius abstractum elementatiua quæ est virtus siue potentia formæ elementalis ratione cuius vnum elementum agit in aliud, & sic omnia insunt vnicuique mixta licet non secundum vnam æqualitatem, sed sub certa actione & passione, ex quibus causantur corpora specie distincta, vt ignis, aër, aqua, & terra ex partibus quorum constant omnia mixta, ut aurum, argentum, lapis, lignum, & huiusmodi. Et habet in se suos correlatiuos, sine quibus esse non potest, videlicet elementatiuum, elementabile, & elementare, ex vno quoque elemento est instrumentum, quo elementata contra operantur ad inuicem, & habet in eis posse alterandi, indurandi, purificandi, & huiusmodi, constat autem elementatiuum de prima forma, & de prima materia, quæ omnium rerum naturalium sunt prima principia. Vniuersalia & prima, & intrinseca elementa, & deriuatur elementatiuum ab elementando elementata per propriam materiam & per propriam formam, & si queratur elementatiuum cuius est, respondendum est ipsum esse naturæ elementalis, &c. Instrumentatiuum continet sub se duo genera instrumentorum, videlicet naturale & artificiale. Naturale autem diuiditur in spiritualitatem, & corporalitatem, & in virtutem, & vitium. Genus vero virtutum sub se comprehendit species moralitatis omnes: ut sunt iusticia, prudentia, fortitudo, temperantia, liberalitas, magnificentia, magnanimitas, mansuetudo, veritas, antrapolia, affabilitas, &c. secundum genus vitiorum sub se omnes species vitiorum comprehendit. Instrumentum verò corporale in duo diuiditur, videlicet in essenziale, & accidentale. Essentiale ut oculus, manus, & huiusmodi. Accidentale instrumentum est sicut caliditas, frigiditas, & similia his: cætera autem instrumenta siue cæteræ species instrumentalitatis reperiuntur in capitulo litteræ K. Instrumentatiuum verò sic describitur. Instrumentatiuum est habitus cum quo animal moraliter viuit, aut vitiose. Et talis habitus aut est insitus à natura, ut in brutis, aut acquisitus ut in homine: Instrumentatiua enim est perfectio, & actus instrumenti ratione cuius instrumentum siue instrumentatum non agit nisi aut virtuose, aut vitiose. moraliter quidem dico agere dupliciter per naturam, ut in serpente prudentia: & in leone magnanimitas, aut per acquisitionem vt iusticia prudentia, fortitudo, temperantia, fides, spes, charitas, patientia, pietas, magnanimitas, liberalitas: quæ omnes sunt habitus in homine acquisiti per legem naturæ, & propterea a homo sepa-

*Subiecti. K.
sub diuisionibus.*

Instrumentatiui moraliter definitio.

mo separatus à lege naturæ est pessimum omnium animalium, &c. Priuationes autem istarum virtutum sunt vitia: ut iniusticia, auaritia quæ est priuatio liberalitatis & gula quæ est priuatio sobrietatis, & luxuria, quæ est priuatio castitatis, & superbia, quæ est priuatio humilitatis, & sic de aliis speciebus vitiorum quorum diffinitiones relinquuntur breuitatis huius operis gratia. Quare, &c.

DE APPLICATIONE.

CAP. V.

APPICATIO in hac doctrina trifarie, tribusque modis fit, *Disiſio.* quod est. Namque applicatur interdum implicitum ad explicitum, aut abstractum ad concretum, aut quæstio ad locum suum. Exemplum primi, siue primæ applicationis est, quando termini quæstionis sunt impliciti, & applicantur ad terminos explicitos huius doctrinæ, verbi gratia, utrum Deus sit, vel angelus, vel homo, & sic de cæteris subjectis: quæ applicantur, ad bonitatem, ad magnitudinem, ad permanentiam, ad potestatem, & ad cætera prima huius sapientiæ principia; esse Deum, esse angelum; esse cælum; esse hominem: esse imaginatiuum, esse sensitium & sic de cæteris. Exemplum secundæ applicationis est, quando termini quæstionis abstracti applicantur ad suos concretos; verbi gratia, bonitas ad bonum; magnitudo ad magnum; duratio, siue permanentia ad permanens, siue æternitas ad æternum; & deitas ad Deum; & angeleitas ad angelum; & cæleitas ad cælum; & homeitas ad hominem; & color ad coloratum applicatur: & sic de aliis suo modo. Et semper inspiciendum est per quem modum se habeant termini abstracti ad concretos per principia deducti ad regulas. Et notandum est præterea, quod tertius modus applicationis in noue species diuiditur; quarum prima est circa primam figuram: Et secunda circa secundam figuram. Et tertia circa tertiam: Et quarta circa quartam figuram. Et quinta species applicationis quæstionis ad locum suum, & circa combinationem principiorum & regularum, sexta est circa regulas, septima est circa nouem subiecta, octaua species applicationis quæstionum ad locum suum, est circa quiditates, siue hæcceitas ceterum formarum. Et nona species est circa quæstiones ipsas. In quibus tamē notandum est, quod secundum modum quæstionum vel quæstionis applicantur termini secundum quod competunt eis; verbi gratia; si materia quæstionis, figuræ primæ competit, ei applicemus ad eam: ut solutio quæstionis in textu ipsius figuræ tali modo affirmando, vel negando, textus ille remaneat illæsus: & sicut exemplificauimus hoc de prima figura, ita existimes nos exemplificasse de cæteris suo modo, & hæc sufficiant de applicatione, breuitatis gratia. Quare, &c.

*Disiſio.*1. *Implicitis ad explicitum.*2. *Abstractis ad concretum.**Cautio.*3. *Quæstionis ad locum suum eiusdemque subdiuisio.*

1. 2. 3. 4. 5.

6.

7.

8.

9.

Cautio.

T R A C T A T U S T E R T I U S E T U L T I M U S
est de medio ad finem quesitum in hac sapientia
& primo de quidditatibus formarum.

C A P. I.

*Scopus huius
partis ostens-
sus à parti.*

*Ratio seu
modus acqui-
renda scien-
tiarum.*

τὸ πῶς εἶναι.

*Method. di-
videndi.
Method. syn-
thetica:*

*Formarum
abstractio.*

1. *Esse.*

2. *Essentia:*

QUONIAM quidem naturæ generabilium & corrupti-
 bilium in est primo segregare partes cuiuslibet corruptibili-
 lis : Secundo aggregare partes cuiuslibet generabilis ;
 ut manifestum est in omni generatione, & corruptione : quo-
 rum causæ sunt *lis*, & *amicitia* : *lis* enim in rebus est causa de-
 nudationis formarum è subjecto ; & amor est causa unionis ip-
 sarum cum eo ; illud enim quod amor generat sive venit, est
 compositum ex materia & forma ; & illud quod *lis* corrumpit,
 est similiter compositum ex materia & forma, & hoc contin-
 git in rebus sensibilibus secundum plurimum. Propter quod si-
 cut se habent res sensibiles in generatione, & corruptione ;
 ita se habent res intelligibiles in cognitione, sive intellectu ;
 propter quod non generatur in nobis scientia, nisi per corru-
 ptionem ignorantia. Corrumpitur namque unum quodq; per
 segregationem, & generatur per aggregationem. Ex quibus
 apparet quod scientia in nobis non generatur, nisi per aggrega-
 tionem maioris extremitatis cum minori, per medium demõ-
 strationis, quo est ipsum * quod quid est. Oportet namque
 investigare illud secundum doctrinam divisivam quæ segregatio-
 ni consimilis est : posterius autem secundum compositivam
 quæ aggregationi simillima est : ad quam enim verò in nobis
 cognitio ipsius consequetur, quod est : quoniam segregatio u-
 nius est alterius aggregatio : quod est, verbi gratia, si homo nõ
 est irrationalis, sequitur quod sit rationalis ; cum manifestũ sit
 ipsum esse animal ; quoniam sensum habet ; sed omne sensibile
 est animal ; quare palam est quod homo est animal rationale,
 sive rationale discursibile ; Quare manifestum est quod ad in-
 vestigationem ipsius quod quid est, requiritur prius uti scien-
 tia divisiva. Et quoniam ipsum quod quid est, non est nisi diffi-
 nitio, & omnis diffinitio dicit tantum quid esse rei, & totum
 esse rei, est à forma sequitur quod diffinitio non sit nisi forma.
 Sed omnis forma rei, est ejus quidditas. Sequitur quod ipsum
 quod quid est, est rei quidditas. Quare palam est ad veram noti-
 tiam ipsius quod quid est, expedi abstrahere formam rei ab ipsa
 re : & inchoandum est à magis notissimo apud intellectum. &
 hoc non est nisi ipsum esse cuius actus & sua forma est præse-
 sentia. Est igitur essentia actus, & perfectio ipsius esse, ratio-
 ne cuius esse non agit nisi esse, sive producit, & propterea e-
 enim

vim esse, est inseparabile rebus. Vnitas est actus & perfectio v-
 nius, ratione cuius vnum non agit nisi vnum: ex quo enim se-
 quitur quod ab vno in quantum vnum non prouenit nisi vnum.
 Ex quo enim patet quod vnitas est causa compositionis: cuius
 oppositum multitudo est causa. Propterea multitudo est diui-
 sionis semper, & vnitas est indiuisibilis semper, vnde repugnat
 naturæ diuinæ dicere vnitatem esse diuisibilem in quantum est
 vnitas simplex. Quare, &c. Ex quibus etiam apparet quod ens
 predicatur de aliquo simplici, non tamen de omni; & de vno e-
 tiam predicatur, non tamen de omni vno, sed de mixto, & de
 omni mixto & de omni composito secundum prius & posterius
 semper predicatur: Quod est; quoniam per prius predicatur de
 simplici & posterius de mixto, & per prius de vno predicatur, po-
 sterioris de multis vel de multo. Et propterea in istis terminis in-
 tellectus humanus perficit adeptionem sui, concipiendo quod
 simplex est illud cuius esse est tantum vna natura consimilis; &
 quod omne quod entitatur ab entitate est ens. Alioquin enti-
 tas non esset actus entis, ratione cuius ens non agit nisi ens, &
 sciendum est quod vnum & multa, simplex & compositum, op-
 ponuntur secundum relationem, &c. De quiditatibus autem a-
 liarum partium esse: ut puta de vero, glorioso & de aliis cæteris
 plene dictum est in tractatu primo concretiuè & abstractiuè,
 quare recurrendum est illuc. Post enim bonum, vnum, ens, sim-
 plex sequitur natura, cuius abstractum est ipsa natureitas, vel
 naturalitas quæ est actus & perfectio naturæ: ratione cuius na-
 tura non agit nisi naturam, vel est actus, & perfectio naturalis rei
 ratione cuius naturalis res non agit nisi naturalem rationem,
 propter quod natura est principium, & causa motus, & quietis
 eius in quo est per se, & non per accidens, secundum viam Ari-
 stotelis. Ad quam naturam insequitur substantia. Quod est; quo-
 niam omnis substantia est natura: non tamen omnis natura est
 substantia, ut manifestum est de natura diuina. Substantieitas
 enim est actus, & perfectio substantiæ: ratione cuius substantia
 non agit nisi substantiam; Est igitur substantia tota rei bonitas;
 patet, quoniam seclusa & expoliata substantia ab omnibus acci-
 dentibus adhuc est bona, quod non esset si substantia non esset
 tota rei bonitas, & totum bonum esse rei. Quare, &c. Et habet
 substantieitas sua correlatiua sine quibus nihil est; videlicet sub-
 stantiativum, substantiabile, & substantiare, quæ etiam est dedu-
 cibilis per omnia principia, & regulas, sicut deducibilis est boni-
 tas, magnitudo, & alia, &c. Initietas est actus Initiati, ratione
 cuius initiatum non agit nisi Initiatum. Est igitur initium, cu-
 ius esse omnia præcedit, & ante ipsum nihil. Vnde Initiativum,
 iniabile, & initiare suæ suæ correlatiua, sine quibus esse non

4. Pluralis-
tas.

De reliquis
predicat. ab-
solut. definiti-
onibus.

5. Natura.

6. Substantia.

7. Initiatio.

* Nisi, Vide-
tur de esse.

8. Necessa-
rium.

9. Indivi-
sum.

10. Elemen-
tium.

ΤΑΥΤΟΤΗΣ
11. Idem.

12. Simile.

13. Primum.

14. Potentia.

15. Actus
praditum.

16. Quan-
titas.

17. Quali-
tas.

18. Relatio.

potest. Causeitas, siue causalitas est actus, & perfectio causæ, ra-
tione cuius causa non agit nisi causam, aut non * agit causatum,
& totum esse eius est in suis correlatiuis, compræhendens qua-
tuor genera causarum. Necessitas, siue necessitas est actus &
perfectio necessarij ratione cuius necessarium, non agit nisi ne-
cessarium. Est autem necessarium illud cuius esse est immuta-
bile, & habet sua correlatiua in quibus suum esse compræhen-
ditur. Indiuisitas, siue indiuisibilitas est actus & perfectio indi-
uisi: ratione cuius indiuisum non agit, nisi indiuisum. Est autem
indiuisum ens ab esse cuius nihil abscinditur, nec abscindi po-
test. & habet sua correlatiua essentialia, sine quibus esse non po-
test; videlicet, indiuisuum, indiuisibile; & indiuidere. Elemen-
teitas est actus & perfectio elementi, ratione cuius elementum
non agit, nisi elementum: & habet sua correlatiua essentialia,
videlicet elementarium, elementabile, & elementare. Est au-
tem elementum ens, in cuius esse, omnia resoluuntur, & ipsum
in nihil resoluatur. Identitas est actus, & perfectio eiusdem: ra-
tione cuius idem nō agit nisi idem. Est igitur idem ens cuius es-
se nihil agit supra vnum nisi relationem: & habet sua correlati-
ua, identitatum: videlicet identicabile, & identitare. Similitu-
dineitas est actus, & perfectio similis, ratione cuius simile non
agit nisi simile. Est autem simile ens, cuius etiam non dicit nisi
relationem æquiparantiæ, & habet sua correlatiua essentialia
videlicet similitatum, similibile, & similitare. Primieitas est actus
& perfectio primi, ratione cuius primum non agit nisi primum.
Est autē primū ens cui⁹ esse caret superiori: & habet correlatiua
primitiuū, primitibile, & primitare. Potentieitas est act⁹ poten-
tiæ, ratione cuius potentia non agit nisi potentiam. Est igitur
potentia, ens cuius esse est ad agere vel pati indifferens, & habet
correlatiua, videlicet potentiatum, potentiabile, & potentia-
re. Actueitas est actus & perfectio actuati, ratione cuius actua-
tum non agit nisi actuatum. Est igitur actuatum ens cuius esse
est completum secundum se, & sua correlatiua nota sunt. Quan-
titas, siue quantieitas est actus quanti, ratione cuius quantum
non agit nisi quantum. Et habet sua correlatiua quantitatum
videlicet quantitabile, & quantitare. Est autem quantum, ens di-
uisibile in infinitum. Qualitas siue qualieitas est actus qualis, ra-
tione cuius quale nō agit nisi quale: cuius correlatiua sunt qua-
lificatum, qualificabile, & qualifi care. Relatiuieitas, siue re-
latio est actus relati, ratione cuius relatum non agit, nisi relatum.
Est autem relatum ens cuius esse dicit respectum ad aliud, &
habet relatum siue refertiuum, refertibile, & referre. Perfe-
ctieitas est actus perfecti, ratione cuius perfectum non agit nisi
perfectum cuius relatiua sunt, perfectiuum videlicet perfecti-
bile, &

bile, & perficere. Est autem perfectum ens in cuius esse omnes
 sunt perfectiones. Finieitas est actus finiti, ratione cuius finitum
 non agit nisi finitum, cuius relatiua sunt, finitium, videlicet fi-
 nibile, & finire. Est autem finitum ens cuius esse infra certos ter-
 minos, & limites comprehenditur. Totalitas, siue totalitas est
 actus totius, ratione cuius totum nō agit nisi totum. Est autem
 totum ens ab esse cuius nihil deest. Et habet sua correlatiua to-
 tatiuum, videlicet totabile & totare. Diminueitas est actus di-
 minuti, ratione cuius diminutum non agit nisi diminutum. Est
 autem diminutum ens, cuius esse imperfectum est: & habet cor-
 relatiua sua, diminutiuum videlicet diminutibile, & diminue-
 re. Genereitas siue generalitas est actus generis, ratione cuius
 genus non agit nisi genus. Est autem genus ens, cuius esse mul-
 tas comprehendit species. & habet sua correlatiua, generalifica-
 tiuum videlicet generalificabile, & generalificare. Specieitas
 siue specialitas est actus speciei, ratione cuius species non agit
 nisi speciem. Est autem species ens, cuius esse comprehendit in-
 diuidua vnius naturæ, licet sit aliqua species cuius esse compræ-
 hendit vnum tantum indiuiduum, & cum eo coæquatum, sicut
 continens cum suo contento; sicut sol: & angelus. Indiuiduei-
 tas, siue indiuidualitas est actus, & perfectio indiuidui, ratione
 cuius indiuiduum non agit nisi indiuiduum. Est autem indiui-
 duum ens cuius esse distat à genere vltima distantia, & habet
 sua correlatiua essentialia videlicet indiuiduatiuum indiuidua-
 bile, & indiuiduare. Personeitas siue personalitas est actus &
 perfectio personæ, ratione cuius persona non agit nisi personam.
 Est autem persona ens cuius esse est indiuidua substantia ratio-
 nalis naturæ, & habet sua correlatiua nota. * Hecheitas est actus
 huius, ratione cuius, hoc non agit nisi hoc. Est autem hoc, ens,
 cuius esse aliquid demonstrat, & habet hecheitatiuum, hechei-
 tabile, & hecheitare quæ sunt sua correlatiua. Aliceitas est actus
 formalis alius, per quem alius non agit siue producit nisi alium.
 Est autem aliud ens cuius esse est singulare, & habet sua corre-
 latiua alicitatiuum, videlicet alicitabile, & alicitare. Subsistentiei-
 tas est actus formalis sustentantis, ratione cuius sustentans
 non agit nisi sustentans. Est autem sustentans ens cuius esse
 nec in subiecto nec de subiecto dicitur, & habet sua correlatiua,
 sustentatiuum, sustentabile, & sustentare. Accidentieitas,
 siue accidentalitas, est actus accidentis, ratione cuius accidens
 non agit nisi accidens. Est igitur accidens ens cuius esse inhæret
 substantiæ primæ, vel est virtus orta substantiæ, & habet sua cor-
 relatiua accidentatiuum, accidentabile, & accidentare. Agiei-
 tas est actus agentis ratione cuius agens non agit nisi agens.

19. *Perfectum*20. *Finitum.*21. *Totum*22. *Diminutivum.*23. *Genus.*24. *Species.*25. *Individuum.*26. *Persona.** *Hecheitas.*27. *Hoc.*

τόδε τι

28. *Aliud.*29. *Subsistentans*

ἐκείνος ὁ φησὶς

ἄλλο.

30. *Accidens.*31. *Agens.*

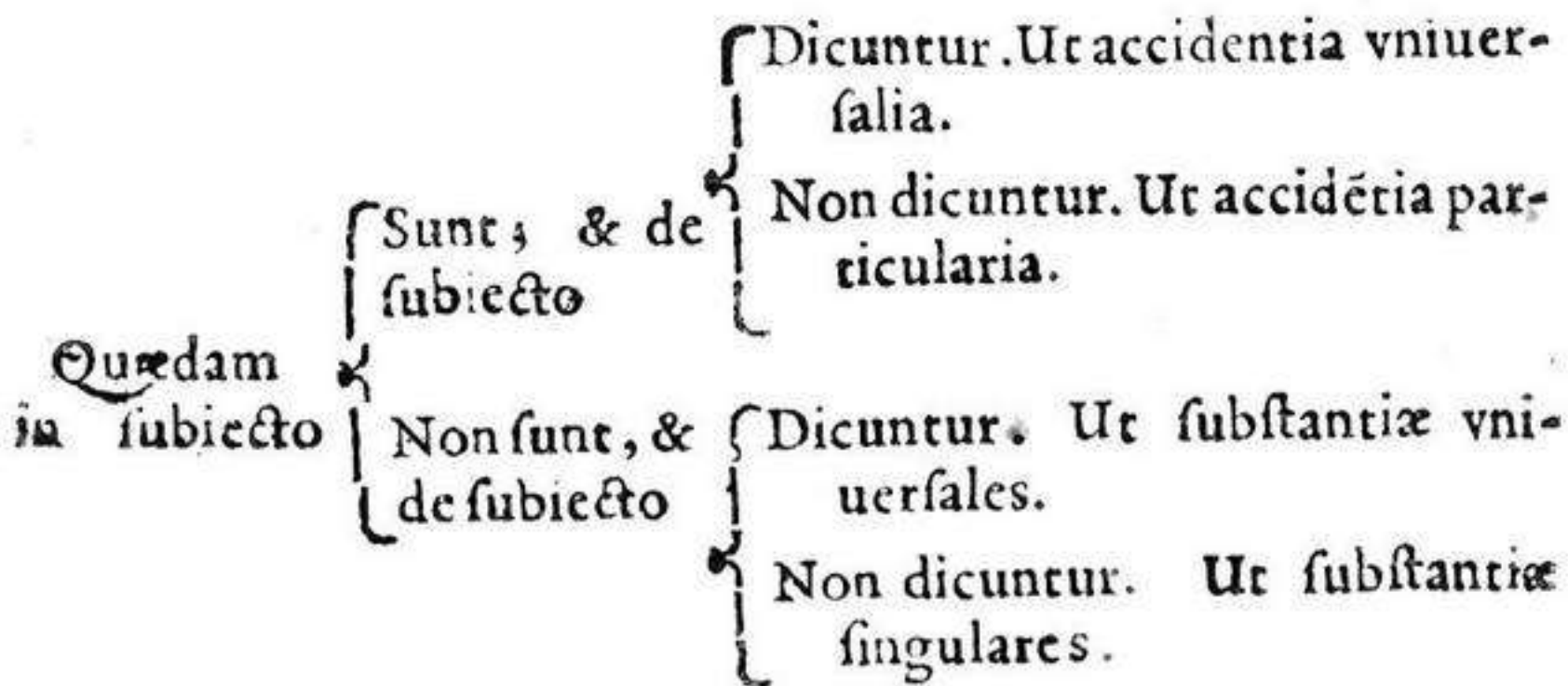
32. *Actu pra-*
ditum Est autem agens ens cuius esse mouetur à fine, & habet sua cor-
relatiua, agere, agibile, & agens. Actiueitas est a-
ctus actuati, ratione cuius actuatum non agit nisi actuatum. Est
33. *Passibili-*
tas. autem actuatum ens cuius esse est in esse suo perfecto, & habet
actuatiuum actuabile, & actuare. Passiueitas siue passibilitas est
actus passi, ratione cuius passum non agit nisi passum. Est igitur
passum ens cuius esse est receptiuum semper, & habet sua cor-
relatiua passiuum, videlicet passibile, & pati. Habitueitas siue
34. *Habitu*
praditum. habitualitas est actus habituati, ratione cuius habituatum non
agit nisi habituatum. Est igitur habituatum ens cuius esse est
acquisitum, & habet habituatiuum, habituabile, & habituare.
35. *Situs.* Situeitas, est actus situati, ratione cuius situatum non agit nisi
situatum. Est autem situatum ens in cuius esse est recta partium
omnium positio sui ipsius, & habet situatiuum, situabile, & si-
tuare, quæ sunt eius correlatiua intrinseca. Temporeitas siue
36. *Tempus.* Temporalitas est actus temporis ratione cuius tempus non a-
git nisi tempus. Est autem tempus ens cuius esse est mensura
motus siue numerus motus, & habet sua correlatiua; tempora-
tium, videlicet temporabile & temporare. Motiuitas siue mo-
37. *Motus.* tus est actus moti, ratione cuius motum non agit nisi motum.
Est igitur motum ens cuius esse est partim in termino à quo,
partim in termino ad quem, & est diuisibile in partem perse
mouentem & perse motam, & habet sua correlatiua, videlicet,
motiuum, mobile & mouere. Locueitas, vel localitas est actus lo-
38. *Locus.* ci, ratione cuius locus non agit nisi locum. Est igitur locus ens,
cuius esse est superficies ambiens locatum, & habet sua correla-
tiua, locatiuum videlicet locabile, & locare. Vacueitas est actus
39. *Vacuum.* vacui, ratione cuius vacuum non agit nisi vacuum. Est autem
vacuum ens, cuius esse est spacium corpore priuatum, & habet
sua correlatiua vacuatiuum videlicet, vacuabile, & vacuare. In-
40. *Instin-*
ctiua. stinctueitas est actus instinctus, ratione cuius instinctus non agit
nisi instinctum, & habet sua correlatiua nota, instinctiuificatiuum
videlicet instinctuificabile, & instinctuificare. Appetitiuitas est
actus appetitus, ratione cuius appetitus non agit nisi appetitum.
41. *Appeti-*
tus. Est autem appetitus ens, cuius esse mouet potentiam ad ob-
iectum in quo naturaliter quiescit, & habet correlatiua sua es-
sentialia, appetitiuum, videlicet appetibile, & appetere. Altera-
42. *Alter-*
atio. tio est actus alterati, ratione cuius alteratum non agit nisi alte-
ratum. Est autem alteratum ens, cuius esse est tangibile, & ha-
bet sua correlatiua alteratiuum videlicet alterabile, & alterare.
43. *Attra-*
ctio. Attraheitas, siue attractio, est actus attracti, ratione cuius attra-
ctum non agit nisi attractum. Est autem attractum ens cuius a-
ctum quietat attrahentem, & habet sua correlatiua, attractiuum
44. *Receptio* videlicet attrahibile, & attrahere, Receptiueitas, siue recepti-
vitas

uitas est actus recepti, ratione cuius receptū nō agit nisi receptū. Est autē receptū ens cuius esse in alio cōsistit: & habet sua correlatiua, videlicet receptiuū receptibile, & recipere. *45. Plenitudo.* Plenitudo est actus pleni, ratione cuius plenū nō agit nisi plenū. Est autē plenum ens, cuius esse vacuo repugnat, & habet sua correlatiua impletivum, impletibile & implere. *46. Diffusio.* Diffusio est actus diffusi: ratione cuius diffusum non agit nisi diffusum: Est autem diffusum ens cuius esse extenditur à primo ad vltimum inclusive, & habet sua correlatiua, diffusivum videlicet diffusibile, & diffundere. *47. Digestio.* Digestio est perfectio, & actus digesti, ratione cuius digestum non agit nisi digestum. Est autem digestum ens cuius esse est mixtum, & habet sua correlatiua, digestiuum videlicet digestibile, & digere. *48. Expulsio.* Expulsio est actus expulsi, ratione cuius expulsum non agit nisi expulsum. Est igitur expulsum ens motū ab alio, à termino proprio, ad terminū alienū vel à termino in quo est ad terminū, in quo non erat, & habet sua correlatiua expulsiuū videlicet expulsibile, & expellere. *49. Signatio.* Signatio est actus signi, ratione cuius signū nō agit nisi signum. Est autem signum ens cuius esse est indicativum signati sui. Et habet sua correlatiua significativum significabile, & significare. *50. Pulchritudo.* Pulchritudo est actus pulchri, ratione cuius pulchrum non agit nisi pulchrum. Est autem pulchrum ens, cuius esse omnes delectat & ab omnibus diligitur, & habet sua correlatiua, pulchrificativum, & pulchrificabile & pulchrificare. *51. Antiquitas.* Antiquitas est actus antiqui ratione cuius antiquū non agit nisi antiquum. Est autem antiquum ens cuius esse omnia præcedit, & habet sua correlatiua antiquificatiuum, antiquificabile, & antiquificare. *52. Novitas.* Novitas est actus & perfectio noui, ratione cuius nouum non agit nisi nouum. Est autem nouum ens, cuius esse est postquam non fuit, & habet sua correlatiua, nouificativum, nouificabile, & nouificare. *53. Idea.* Ideitas est actus ideæ, ratione cuius idea non agit, nisi ideam. Est igitur idea ens cuius esse imprimitur in materia: & habet correlatiua intrinseca, ideificativum, ideificabile, ideificare. *54. Mathematica.* Mathematica est actus mathematici, ratione cuius mathematicus non agit nisi mathematicum. Est autem mathematica ens cuius esse non est nisi forma abstracta à motu: & habet sua correlatiua nota mathematicativum, mathematicabile, & mathematicare. *55. Punctum.* Punctualitas est actus puncti ratione cuius punctus non agit nisi punctum. Est autem punctus ens, cuius esse est indivisibile. Et est principium lineæ & habet sua correlatiua punctificativum videlicet puncti-

56. *Linea.* ficabile, & punctificare. Lineitas est actus lineæ, ratione cuius linea non agit nisi lineam. Est autem linea magnitudo longa tantum inter duo puncta compræhensa. Triangulieitas est actus trianguli, ratione cuius triangulus non agit nisi triangulum. Est autem triangulus ens cuius esse tribus lineis compræhenditur, punctis tribus terminatis, cuius correlatiua sunt triangulatiuum, triangulabile & triangulare.
57. *Triangulus.*
58. *Quadrangulum.* Quadrangulus similiter habet suum abstractum, quod ipsa quadranguleitas, quæ est actus eius, ratione cuius quadrangulus non agit nisi quadrangulum, & habet sua correlatiua; quadrangulatiuum, videlicet, quadrangulabile, & quadrangulare.
59. *Circularitas.* Circuleitas, sicut circularitas est actus circuli, ratione cuius circulus non agit nisi circulum. Est autem circulus ens, cuius esse compræhenditur ab vna linea circumscripta centro à quo ad circumferentiam lineæ pertrahuntur æquales, & habet sua correlatiua, videlicet circulatiuum, circulabile, & circulare.
60. *Corpus.* Corporeitas est actus corporis, ratione cuius corpus non agit nisi corpus. Est autem corpus ens, cuius esse tribus dimensionibus compræhenditur, & habet sua correlatiua, videlicet corporatiuum, corporabile, & corporare.
61. *Figura.* Figureitas siue figuralitas, est actus figurati, ratione cuius figuratum non agit nisi figuratum. Est autem figuratum ens cuius esse est imaginabile, & habet sua correlatiua: figuratiuum, figurabile, & figurare.
62. *Rectitudo.* Rectiueitas est actus recti, ratione cuius rectum non agit nisi rectum, & possumus dicere loco rectiueitatis rectualitas. Est autem rectum ens cuius esse mensuratur linea recta, & habet sua correlatiua rectiuum, rectibile, & rectare.
63. *Monstruositas.* Monstruositas siue monstruositas est actus monstruosi, ratione cuius monstruosum non agit nisi monstruosum. Est autem monstruosum corpus animatum cuius esse deficit in aliquo termino naturæ secundum esse suæ speciei semper, & frequenter, & habet sua correlatiua monstruosificatiuum, monstruosificabile, & monstruosificare. Et notandum est breuiter quod omnia abstracta cuiuscunque concreti, siue *hecheitas formatur à genitiuo sui verbi gratia vmbrosum vmbrosi addita eitas formatur vmbrosieitas: quæ est actus vmbrosi, ratione cuius vmbrosum non agit nisi vmbrosum. Est autem vmbrosum corpus cuius esse est opacum, & habet sua correlatiua, & intrinseca videlicet, vmbrosificatiuum, vmbrosificabile, & vmbrosificare, & sicut datum est exemplum de formatione abstracti ipsius vmbrosi, ita de cæteris concretis exemplum dedisse me putes. Et propterea notandum est quod cætera concreta quæ vsitantur in hac sapientia Kabbala sunt, videlicet, studium, coloratum, proportionatum, dispositum, creatum, prædestinatum, præscitum, misericordiosum, necessitati formatum, fortunatum, ordinatum, consultatum, generosum, parti-

participatum, perfectum, declaratum, transubstantiatum, alteratum, infinitum, deceptum, veneratum, capax, existens, comprehensum, inuentum, animans, conueniens, obiectum, generatum, conceptum, Theologus vel Theologans: Philosophus, vel philosophans: Mathematicus siue mathematicans: Geometricus, Musicus, Arithmeticus, Astronomus, Rhetoricus, Logicus, Grammaticus, Politicus, Iurista, Medicus, Regimen, Iudicium, &c. Nomina deriuatiua cuiuscūque generis, insuper quicquid est, aut est in subiecto & dicitur de subiecto, ut risibile siue risibilitas: aut est in subiecto, & non dicitur de subiecto, ut color aut non est in subiecto, & dicitur de subiecto ut animal, & homo: aut nec in subiecto est, nec de subiecto dicitur, ut Socrates & Plato.

Habitudo logica quadam nominum rerumque inter se ex ante predicam. Aristot.

DE QUÆSTIONIBUS PARS SECUNDA, & primo de figura A.

CAP. II.

IN figura quidem prima spherica quæ A. intitulatur, quæritur primo utrum in ordine naturæ sit aliquid vnum, in cuius esse subiectum, & prædicatum conuertantur essentialiter, atque identatiue, cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin conuersiones simplices & rerum æqualitates essent destructæ, & sic æternitas esset superior, & communior ipsa bonitate, magnitudine, potestate, per infinitam durationem. Et sic bonum aliquod esset æternum, non tamen omne æternum esset aliquid bonum; quod est inconueniens. Et similiter omne magnum esset æternum, siue magnum esset æternum; & tamē non omne æternum esset magnum. Insuper omne potens esset æternum; non tamen omne æternum esset potens. Eodem modo omne sapiens esset æternum; non tamen omne æternum esset sapiens, & multa alia incommoda sequerētur, & impossibilia, si in ordine naturæ non daretur aliquod vnū, in cuius esse, &c. Secūdo quæritur quid est

1. Quæstio.

2. Quæstio.

illud vnum in quo , vel in cuius esse subjectum & prædicatum conuertuntur, vt supra. cui respondendum est illud esse Deum. Patet, quoniam talis conuersio, & æqualitas, non potest esse nisi in vno infinito, & superiori ipso æterno. Quæritur tertio vtrum diuina bonitas habeat magnam bonificationem; sicut intellectus eius habet magnam intellectionem, cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin sequeretur, quod in Deo esset aliquid inferius, & aliquid superius, quod est absurdum. Quartò quæritur vtrum Deus in se habet tantam actionem, quantum habet essentiam, cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin minus ageret quam posset, quod est impossibile. Et quæritur quintò; vtrum Deus sciat omnia, sicut sua essentia omnia comprehendit. cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin sua bonitas non esset omnibus entibus cõmunicata; & sic daretur in natura aliquod ens non bonum quod est longè falsum. Quæritur sexto; vtrum Deus sit agens voluntarium, cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin nullum esset agens liberum; sed omne esset alligatum & sic non daretur bonum per essentiam, nec magnum, nec potens, nec æternum, nec sapiens; quod est inconueniens. Quæritur septimò vtrum Deus sit virtuosus, cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin bonitas infinita in omnibus entibus, non esset virtuosa sed vitiosa, & sic bonum esset malum, & sibi met repugnabile: quod est inconueniens & absurdum. Quare, &c. Et quæritur octauò vtrum Deus sit verus. cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin nulla esset veritas. Quod est; quoniam veritas cum sit actus veri: ratione cuius verum agit verum & sic si Deus non esset verus, nullum ens esset verum. Quæritur nonò; vtrum Deus sit gloriosus, cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin nulla esset actio Dei gloriosa, neque delectabilis; & sic agens secundarium esset gloriosius primo; quod est longè falsum. Et sic patet, quod datur vnum in cuius esse omnia conuertuntur æqualiter, secundum vnam simplicissimam essentiam, & identitatem. Et hæc sufficiant de primo, subiecto considerato in hac scientia, quod combinatum est per totam figuram sphericam quæ intitulatur. A. Et notandum est quod cætera subiecta huius methodi debent etiam combinari suo modo per ipsam totam figuram A. mouendo quæstiones super vnum quodque suo modo. verbi gratia; vtrum angelus sit, cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin tolleretur differentia inter intellectuale, & intellectuale. Et si quæratur secundo, vtrum angelus sit bonus, cui respondendum est affirmatiuè, alioquin angelus non esset nisi malus. & si quæratur similiter, vtrum angelus sit magnus, respondendum est affirmatiuè. Alioquin dependentiam non haberet à Deo. qui est magnus per essentiam, & similiter si quæratur

Reliquorum
subiectorum
deductio per
hanc fig.
Subiecti C.

quærat de homine, vtrum sit bonus, respondendum est quod sic. Alioquin esset aliquod ens non bonum secundum se: quod est inconueniens, & quoniam in prima figura construitur sub bono ipsa substantia, sub qua positum est corpus, propter quod intellectus qui est opifex huius methodi, potest exemplificare de eis per combinationem, vt dictum est de subiectis tribus dictis scilicet de Deo, de angelo, & de homine. Et si quærat quare bonum, &c. principia siue radices huius sapientiæ non conuertuntur cum Angelo, & homine, nisi cum signo particulari. Respondendum est ei, quod conuersio subiecti in prædicatum non potest fieri inter naturam superiorem, & inferiorem, sed tantum inter naturas æquales. Quod est; quoniam natura boni est æqualis cum natura esse, siue Dei: sed natura hominis & natura boni, & cæterorum primorum principiorum non sunt æquales. Igitur, &c. Namque natura boni est in maioritate semper, & natura hominis est in minoritate, prior enim natura non conuertitur cum posteriori natura: Quare, &c. Et hæc gratia breuitatis sufficiant de quæstionibus primæ figuræ, quæ A. intitulatur.

Quæstio.

Responsio.

Ratio.

DE QUÆSTIONIBUS SECUNDÆ FIGURÆ, quæ est figura T. CAP. III.

SECUNDÆ autem figuræ quæstiones tribus modis fieri possunt, sicut quilibet angulus trianguli tria significet nobis genera. verbi gratia, angulus differentiæ, significat nobis differentiam, inter intellectualem & intellectualem. Secundo inter intellectualem & sensualem. Tertio inter sensualem & sensualem. Et propterea quærendum est primo, vtrum Deus sit distinguens, cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin suæ dignitates & eius actiones in Deo essent ociosæ. Et sic angelus non esset distinctus ab ipso Deo, & sic bonitas angelica, &c. dignitates se haberent in esse confuso, & non solum in angelo, sed etiam in ipso Deo, quod est valde absurdum. Namque etiam sequeretur quod bonificatum, bonificabile, & bonificare, bonitatis nullam haberent differentiam, sed essent simul confusa, quod etiam esset inconueniens. quare palam est quod Deus est distinguens, & sic Deus est causa rerum distinctionis. Insuper etenim proprium bonificantis, est bonificare, quod non potest esse sine distinctione ipsius bonificantis & bonificati: sicut enim agere non potest esse sine differentia agentis & agibilis: Ita & bonificare non potest esse sine differentia à prædictis, quare palam est, quod Deus est distinguens intellectivum, intellectum & intelligere: Sicut bo-

Diuisio.

1. Modus.

1. Triangulus.

1. Quæstio.

καὶ ἄλλοις *Deus est causa distinctionis rerū &c. Ratio.* *Bonificativū. Bonificatiū. Bonificare.*

nitas distinguit bonificativum, bonificabile, & bonificare à se invicem. Nec sequitur per hoc quod in Deo sint plures bonitates, nec plures essentialiter quas differentia ponit. Quod est; quia licet in Deo intelligens, intellectum, atque intelligere, sint idē essentialiter, distinguuntur tamen formaliter. Sicut homo & leo qui idem sunt secundum esse: nihilominus distinguuntur formaliter. Nec valet dicere bonificativum, bonificabile, & bonificare distinguuntur, in bono. Igitur in ipso bono sunt plures bonitates. Namque bonificans, quod est tota bonitas ipsa producit de seipso totum bonificatū magnum, & æternum. Et bonificare, & æternare à totis ambobus est productum. Unde apparet quod in summo bono differentia clara sit. Quare palam est, quod Deus est causa distinctionis rerum. Per positionem naturalē, quæ est; quod in distinguentibus & distinctis non sit processus in infinitum & propterea expedit devenire ad unum distinguens, quod non distinguitur ab alio, sed hoc non potest esse nisi summè bonum, quod est bonum per essentialiter, quare causa rerum distinctionis est summa Dei bonitas. Propter quod ponitur bonificativum esse unum distinctum à bonificato, & bonificare, & bonificatum est aliud distinctum à bonificante, & bonificare, & bonificare est tertium distinctum ab ipsis duobus, quorum quodlibet est existens in suo numero, idem est tamen cum alijs per essentialiter, alioquin differentia in eis esset confusa, & æternitas sic deficeret, & non conservaret numerum proprium unicuique ipsorum, & intellectus divinus ignoraret quale esset bonificans, & quale esset bonificatū, & quale esset bonificare. & sic summe bonum ignoraret, & multa alia in convenientia, atque impossibilia sequerentur ad hanc positionem. Quare, &c. Secundo quæritur; utrum differentia sit communior concordantia & contrarietate, cui respondendum est affirmativè. Alioquin in carentibus contrarietate nihil esset distinctum, & sic essemus ut prius eramus. Tertiò quæritur; utrum concordantia sit magis principium primum ipsa contrarietate? cui respondendum est affirmativè. Patet, Namq; à concordantia descendunt principia positiva & à cōtrarietate principia privativa, scilicet omne positivum dignius est habere nomen principij & esse primū principium quàm privativū, quare, &c. Quarto quæritur; utrum definitio omnis quiditativa dicendo animal bonificans, vel rationale discursibile, sit magis ostensiva, quàm ista, scilicet, animal rationale, cui respondendum est affirmativè. Quoniam discurrere est soli hominis propriū, & similiter bonificare. Alioquin bonitas non esset actus hominis ratione cuius homo agit hominem, & similiter discursus non esset actus rationis per quem homo intelligit. Rationeitas enim

enim pluribus convenit entibus. Ergo non soli homini convenit: propter quod eius non potest esse differentia essentialis, propterea etiam quia convenit & agendo, quare. &c. Secundo modo possunt fieri quæstiones in secundo triangulo, & primo quæstiones possunt fieri sic, si quæzatur; utrum est una tantum causa omnium? cui respondendum est affirmative. Alioquin plures essent fines, quod est manifestè falsum. Secundus modus quæstiones est, utrum medium inter subjectum & prædicatum existens alicuius propositionis quantitatis continuæ suscipiat demonstrationem? cui respondendum est quod sic: respectu medij extremitatum, sed discretam quantitatem habet respectu medij mensurationis. Tertius modus quæstionis est circa finem. & est ut si quæzatur; utrum finis proprius sit ultimum in subjecto? respondendum est affirmative. Alioquin agens non plus ageret unum oppositorum quam aliud, verbi gratia, ignis non plus calefaceret, quam refrigeraret. Et eodè modo fiunt quæstiones, vel possunt fieri in triangulo maioritatis, minoritatis & æqualitatis tribus modis. Primus modus est, ut si quæzatur; utrum Deus sit prior natura ipso æterno? cui respondendum est affirmative. Alioquin nihil esset bonum nisi æternum quod est falsum. Quod est, quoniam multa sunt bona quæ non sunt æterna: & sic patet quod summè bonum est communius & generalius, & prius prioritate naturæ, & cum hoc summè bonum non sit nisi Deus, sequitur quod Deus sit prior natura, ipso æterno. Quare, &c. Secundo verò quæzatur; utrum intellectus, voluntas & memoria sint potentia æquales in anima? cui respondendum est affirmative. Alioquin essentia animæ non est intelligens. Patet; quoniam tantum intelligit quantum vult, & tantum vult, quantum amat, & tantum amat, quantum cõmemorat. Quoniã nihil amat neque odit nisi tantum quantum memoria sibi repræsentat. Quare palam est quod intellectus, voluntas & mēoria in essentia animæ sunt æquales. Et in hoc passu intellectus cognoscit quod demonstrationes possunt fieri tribus modis, simpliciter videlicet, & quia & propter quid. Et similiter in æquiparantia quæstiones tribus fieri possunt modis, ut inter subjectum, & subjectum & inter subjectum, & accidens, & inter accidens, & accidens, ut dictum est capite de figuris. Secundo modo quæzatur de angulo differentia utrum differentia inter intellectuale, & sensuale sit maior illa quæ est inter sensuale & sensuale. Et illa quæ est inter intellectuale, & intellectuale sit maior illa quæ est inter sensalia & intellectualia? cui respondendum est affirmative. Per ea quæ dicta sunt & significata in triangulis supradictis. Et similiter quæzatur differentia inter principiū & mediū, sit maior illa quæ est inter

2. Triangulo
1. Quæstio.

2. Quæstio.

3. Quæstio.

3. Triangulo.

1. Quæstio.

2. Quæstio.

II Modus.

1. Triangulo.

2. Triangulo.

inter

inter medium & finem, & similiter differentia inter subjectū, & subjectum sit maior quàm illa quæ est inter subjectum, & accidens, & inter accidens & accidens? quibus quæstionibus respondendum est affirmativè. Per ea quæ dicta sunt & significata in dictis triangulis subjectivè & objectivè mediante mediante regula illa. Quare, & c Et quoniam dictū est de tertia figura quod quodlibet principiū est combinatū cum alio, propter quod quæritur primò utrum contrarietas sit tantū applicabilis bonitati, magnitudini, durationi, potestati, & cæteris, quātum est ipsa concordantia? cui respondendū est negativè. Alioquin cōtrarietas esset principiū privatiuū uniēdi & aggregādi & non separandi & segregandi, & sic nihil corrumpetur in tota natura, quod est falsum absolutè & simpliciter. Contrarietas namq; est principium privatū, sicut concordantia est principium positivum, & propterea dicitur in primo quadrato figuræ tertiæ quod bonum est magnum, vel quod bonitas est magna. & si quærat post modum, utrum bonum sit magnum, respondendum est affirmativè. Alioquin non converterentur in maioriā cum omnib; principijs. Secundò quæritur quid est bonitas, cui respondendum est per regulam C. per duo significata in quadrangulo B. C. in quo intellectus humanus recipit illa, & si rursus quærat bonitas de quo est, recurrendum est ad quadratum B. D. Et si quærat bonitas cum quo est, & quomodo est, recurrendum est ad quadratum B. K. quia ibi intellectus recipiet significativa illius quadrati. Et per hæc exempla dicta de bonitate tu poteris dicere & exemplificare de cæteris principijs & aliis significatis in illis omnibus cæteris figuris quadrangularibus hujus tertiæ figuræ, quare, & c. Et quoniam B. in ista figura tertia tot significat, quot sunt dicta in alphabeto, & similiter C. Quod est, Namq; B significatum est in alphabeto bonum, distinguens Deum, justitiam, & utrum. & per C. significatum est magnum, Angelum, concordantiam, prudentiam, gulam & quid est, ut in eodem alphabeto palam est jam dictum. Et propterea abstrahuntur multæ quæstiones ab unoquoque quadrato hujusmodi tertiæ figuræ particulares; verbi gratia; si quærat primò; utrum bonitas divina sit magna, & utrum bonitatis divinæ correlativa sint distincta; & utrum tertiò in divina bonitate sit concordantia. Et quæritur quarto quid est justitia Dei bona, & magna, & quæritur quinto, quid est bonitas Dei, quid est magnitudo ejus. Et similiter quid est in divina bonitate cōcordantia, & eodem modo potest quæri de divina magnitudine bona per cæteras species regulæ C. ut dicendo, magnitudo bona Dei quid habet in se essentialiter, & similiter divina differentia & concordantia, & sic procedendū est cum

Quæstio de cōtrarietate.

3. Fig.

1. Quæstio.

2. Quæstio.

3. Quæstio.

4. Quæstio

Quæstiones reliq.

Exempla quædam reliquarum quæstionum particularium.

est cum aliis duabus speciebus regulæ C. Et hæ omnes quæstiones particulares solvuntur eodem modo, sicut universales descendendo ab illis ad sua particularia concordando & inconvenientia evitando. Quod est; quoniam nullum universale suo opponitur particulari, & e converso, & exempla, relinquo brevitate gratia. Quod est. Namque quocumque modo fiat quæstio de bonitate divina, & de magnitudine, &c. solutio abstrahitur à Dei descriptione & à diffinitione bonitatis, magnitudinis, &c. concordando diffinitiones, & species regularum tenendo partem affirmativam, aut negativam. Et hæc regula infallibilis est, & sicut exemplificatum est de bonitate divina; ita credas me exemplificasse de magnitudine, duratione, & sic de cæteris bonitatibus magnitudinibus, cæterorum subjectorum & reliquorum significatorum alphabeti usitati in ista scientia Kabbala. Et sicut exemplum dedimus de speciebus per quadrangulum B. C. Ita intelligas me exemplificasse de cæteris quadrangulis hujus tertiæ figuræ, videlicet B. D. B. E. B. F. B. G. B. H. B. I. B. K. Et similiter de aliis usque ad completam evacuationem hujus tertiæ figuræ. Et hæc sufficiant gratia brevitatis de quæstionibus quæ possunt fieri circa entium scibilium omnium evacuationem. Propterea intellectus humanus cognoscit hanc tertiæ figuram esse longè valde generalē præcedentibus duabus figuris videlicet A. & T. Quod est, Namque ab ea figuratertia, potest abstrahere, & evacuare innumerabiles particulares quæstiones, ac earundem solutiones. Quare, &c.

*Solutio earundem.**Cautio.**Subiect. rel.**Quadrang. vel.**Præstantia hujus figur. præ. 1. & 2.*

DE QUARTA FIGURA

CAP. IV.

QUÆSTIONES autem quartæ figuræ quinque multiplicantur modis. Namque tot modis quæstiones quartæ figuræ multiplicari possunt quot sunt significata cujuslibet litteræ alphabeti hujus scientiæ. Quinque autem sunt significata cujuslibet litteræ alphabeti. Igitur, &c. Quod autem quinque sint significata cujuslibet litteræ alphabeti manifestum est in capitulo suo. Et propterea intellectus humanus cognoscit se longè * valde vere per quartam figuram posse elicere modum sciendi quàm per cæteras figuras: nec non cognoscit se breviori via & faciliori perfici in omnibus scientiis. Eo quia per istam sapientiam facillime acquirit medium existens inter generalissimum & specialissimum, & ratio hujus est; quia principia hujus scientiæ communissima sunt, & habet regulas communissimas, &c. Scientiæ recipiunt sua principia, & radices ab ista; ut Theologia, philosophia, mathematica. Et propterea namque istæ scientiæ sunt subalternatæ huic sapientiæ, & sua

*V. Modi hujus fig. quæstionum multiplicandarum.**Præstantia hujus fig. * Admodum veriore.**2.**3.*

- principia & regulæ sunt subalternatæ principij eius, & regulis & ideo earum modus demonstrandi est imperfectus sine ista; & est causa quare homines illas addiscunt cum difficultate & maximo labore, per longum tempus: & quando in eis scientijs suis dubitant, non habet principia generalissima ad quæ recurrere possit, sicut habet opifex huius methodi, & similiter post Theologiam & philosophiam omnes ceteræ scientiæ per istam quartam figuram acquiruntur ponendo spaciolum pro medio in auctoritatibus aliarum scientiarum exponendo auctoritates in spaciolo secundum illum modum per quem E. potest ingredi eas deducendo illas ad syllogismum secundum doctrinam quæ iam superius dicta est. & dabimus exemplum de hoc; sicut
1. *Exemplum.* legitur quod Deus actus purissimus: hæc enim auctoritas est probabilis. per hæc duo spaciola B. F. C. & D. F. E. & isto modo per B. habemus differentiam & per C. habemus quod bonitas est magna ratio habens in se correlativa magna bona: & distincta per D. æterna & primitiva, & per E. quietata ratione finis, & per secundam speciem regulæ D. Et per primam E. sunt necessaria Et per F. sunt coniuncta & mensurata infinite, bene & æterne & ab omnia accidente separata. Et sic facta ista expositione clarum est & apertum quod Deus est purus actus in existendo & in agendo, & c. Insuper legitur in naturali philosophia quod ex nihilo nihil fit, & ad exponendum, & declarandum auctoritatem istam assignatur spaciolum D. F. E. per D. exponitur quod nihil non est principium, quoniam si sic tunc nihil iam esset aliquid quod est inconueniens. Amplius per regulam D. ostenditur quod nihil non potest esse materia ad aliquid. Quod est; Namque si de ipso nihil potest fieri aliquid, tunc iam esset aliquid, & hoc idem intelligitur de tertia specie regulæ D. Si enim nihil esset subiectum alicuius, iam aliquid esset: regula autem F. significat quod ex nihilo non fit aliquid, neque nihil potest esse medium, quod si esset tunc esset, aliquid, & per E. intelligitur quod nihil non potest esse causa materialis, neque efficiens, neque finalis, nec de ulla potestate potest habituari: quoniam si esset, per oppositum iam sequeretur quod esset aliquid. Et sic patet quod exposita est prædicta auctoritas, & declarata per antecedentum spaciolum. Non tamen dico quod mundus sit æternus, sed novus, & inceptus, ut inferius probabitur. Auctoritas autem dicens mundum esse creatum ex nihilo, potest sic declarari, & exponi per spaciolum D. E. F. in quo ponitur quod Deus est prior æternitate per potestatem suam, & intellectualitatem, & per tertiam speciem regulæ D. suum posse non est alligatum, imò liberum. Sic Deus potest, & potuit intelligere mundum

* *Hinc.* & ipsum producere ex nihilo. Quare * enim sequitur quod

mundus actu creationem dei mensurantem suam infinitatem, potestatem, intellectualitatem, atque primitivitatē, cōsequutus est. Uterius legitur, quod esse & unum convertuntur; & similiter unum bonum, & verum, &c. Et hæc autoritates possunt exponi per spaciolum B. F. C. & sic de alijs spaciolis B. F. C. Quod est quoniam per B. habemus differentiā inter sensuale. & sensuale. Quod est; namque in lapide est unum esse. & in planta est aliud; & in sensuali aliquid, & sicut est dictum de esse, ita dicendum est de uno, bono, & vero, &c. Namque hæc essentialia, unitates, bonitas, & veritas sunt transcendentia per omnia, sive transcendunt tam sensibilia quam intelligibilia. Quamvis essentia plantæ cū essentia lapidis non convertatur. Quod est; quoniam si converterentur: tunc differentia esset destructa & sic ipsum quod quid est; esset peremptum, & perempta consequenter esset demonstratio, & sic sapientia esset destructa; quod est inconueniens, & similiter si bonum, magnum, durans, potens, sapiens, &c. Coessentialia principia non converterentur. tunc concordantia nihil esset; & sic concretum esset distinctum ab suo abstracto; & sic definitio non esset essentia tota definiti, Insuper aut patet quod mensura una est in planta, & alia in lapide, & unum medium continuum est una quantitas: & in planta est alia mensuratio, & aliud medium quod non est in sensuali aliud, & sic de alijs suo modo, &c. & sic quo ad litteram auctoritates minime stare poterunt, eo quoniam spaciolum non potest ingredi auctoritas in secundum sensum alligatum, & hoc cum regula G. quoniam correlativa ad unitatem non sunt propria quo ad essentiam, neque quo ad bonitatem, & veritatem, sed appropriata, sic quod quælibet principium communicet cum alio, & sic remanent principia distinguibilia, & concordabilia, & mediabilia, & communes rationes: & quodlibet principium habet propriam quietem per suam propriam essentiam in qua tota sua delectatio consistit, & actum, ad quem nullum insequitur inconueniens. Et ad hoc consensit regula B. cum omnibus alijs regulis, secundum quod de theologia, & philosophia exemplum datum est, declarando cum spaciolis, ita esse faciendam sicut in omnibus alijs scientiis procedendum est, ut de medicina verbi gratia, & de jure, & de moralibus scientiis. Quod est; quoniam si auctoritates continent in se veritatem, tunc spaciola quartæ figuræ poterunt ingredi cum suis definitionibus & regulis suis sive speciebus regularum affirmando vel negando. Quod si non possunt ingredi; tunc non est possibile quod auctoritates talium scientiarum sint veræ. Namque nulla auctoritas constans ex veris & necessarijs principijs contra dicit veritati. Hæc enim est principalis scholæ Kabbalistarum positio, quod est; quoniam dependet à regula infallibili.

4. *Exemplum.**Regula.**Ratio.*

1. *Modus
multiplica-
tionis. 4. fig.*

Primus modus multiplicationis quartæ figuræ in quæstionibus est: ut si quærat, utrum mundus sit nouus? cui respondendum est affirmatiue, quoniam potest probari. & probatur in columna prima cuius primum spaciolum est B.C.D. & hoc probatur viginti rationibus, & sicut dicitur de mundo qui significatur per D. & de modo eius, ita dici potest de aliis significatis per C. & D. ut in alphabeto faciendo solutiones cujussbet significati suo modo. Sicut B. quod significat Bonitatem, differentiam, Deum, Iusticiam & auaritiã, & C. quod significat magnitudinem, concordantiam, Angelum, prudentiam, & gulam, & D. quod significat durationem, contrarietatem, cœlum, fortitudinem, & luxuriam. Et notandum est quod quælibet quæstio particularis habet solutionem implicitam eius quæ potest reduci ad artem vniuersalem tenendo modum eius. Et sicut dicitur de primo modo multiplicationis quartæ figuræ: Ita dicendum est de modis cæteris suo modo. Et hæc sufficiant de multiplicatione quartæ figuræ breuitatis gratia.

*Quæstionum
particulariũ
resolutio.
Modi reli-
quis.*

*DE QUÆSTIONIBUS TABULAE
pars tertia, & primo primæ columnæ quæ incipit
B. C. D. CAP. V.*

1. *Columna
spacioli. 1.*

IN primo quidem spaciolo primæ columnæ tabulæ quod est spaciolum B.C.D. quæritur primo, utrum mundus sit æternus? cui respondendum est negatiue. Quoniam si esset æternus, sua ratio esset ab æterno, producens æternum, bonum, & magnitudo magnificaret, illam rationem bonam ab æterno, & in æternum, & semper, ut patet per suam definitionem; & æternitas ab æterno & in æternum ipsam productionem durare faceret, & sic nullum malum esset in mundo, eo quia bonum, & malum sunt contraria. Sed malum est in mundo, ut experientia docet. Colligitur ergo quod mundus non sit æternus. Vt terius regula B. ponit quod de quæstione pars negatiua sit tenenda ob definitiones supradictas & secundum quod proponimus dicere per regulam C. D. dicendo sic, si mundus est æternus sua æternitas est causa tantum durationem duratione maliciæ, quantum durationem boni. Quod patet per primam speciem regulæ C. & primam speciem regulæ D. nullum tantum primitiuum, quantum bonum, nullus enim dies est primitiuus neque vltimus. Et per secundam speciem regulæ C. & D. mundus est compositus ex bono & malo ab æterno. Et per tertiam speciem regulæ C. mundus est in æternitate infinitus. Et in bonitate & malicia finitus. Et per quartam speciem regulæ C. mundus habet quietem in generabilibus & corruptibilibus. In generabilibus ratione boni: & in corrupti-

corruptilibus ratione mali. Et per secundam speciem regulæ D. diuina æternitas & sua bonitas necessitant malum & quietem, causando æternitatem mundi. Et cum omnia ista sint impossibilia. Ergo de quæstione negatiua tenenda est. Secundo quæritur; vtrum mundus sit æternus? respondendum est quod non. Quoniam si esset æternus tunc duæ essent æternitates differentes, scilicet æternitas Dei & æternitas mundi. Et sic differentia quæ est inter sensuale & sensuale, & inter sensuale & intellectuale, & inter intellectuale, & intellectuale, ponit quidem tres æternitates generales differentes. Et bonitas ponit ipsas bonas, & magnitudo magnas. Sed hoc est falsum & impossibile, eo quia differentia ponit ipsas malas secundum quid. Et sic deficit magnitudo bonitatis, & per consequens bonitas magnitudinis ponit cōfusionem, quod est impossibile. Concluditur ergo de quæstione * 8. negatiua est tertia ratio per cameram B.C.T.C. si mundus esset æternus concordantia innata quæ est de essentia mundi inter sensuale & sensuale, inter sensuale & intellectuale, & inter intellectuale & intellectuale, esset æterna. Et sic essent tres concordantiæ & tres æternitates subalternatæ generales, & in magnitudine bonitatis, & æternitatis cum duratione æterna magnitudinis & bonitatis; quod est falsum & impossibile; eo quia sunt tres contrarietates subalternæ & eis oppositæ cum magnitudine malitiæ & æternitatis. Et sunt aliæ rationes quæ alibi videri possunt per omnes cameras primæ columnæ vsque ad cameram T.B.C.D. Et quæritur insuper per spaciolum B.C.D.T. Utrum sit aliqua bonitas magna immensa & infinita per bonificationem, sicut æternitas per durationem? cui respondendum affirmatiuè. Alioquin æternitas non esset tota bona neque tota magna, quod est impossibile. Consequenter quæritur secundo quid est bonitas magna & immensa, cui respondendum est quod est essentia continens magnos & immensos correlatiuos per secundam speciem regulæ C. significatos. Consequenter quæritur quid est magna & immensa duratio, de quo est, cui respondendum est per primam speciem regulæ D & per secundam eiusdē, & per secundam speciem regulæ C. & ad hoc testatur regula B. quod ipsa est de correlatiuis sine quibus duratio esse non potest, quoniam sunt correlatiua æterna bonitatis videlicet magnitudinis & immensitatis. Quarto quæritur per spaciolum B.C.T.B. vtrum bonitas possit esse magna sine distinctione? cui respondendum est negatiuè. Alioquin non esset actus & perfectio boni naturaliter: ratione cuius bonum non agit nisi bonum, & in omni agere expedit distinguere. Apparet manifestè quod bonitas non possit esse magna sine distinctione. Insuper quæritur quid est magna distinctio bonitatis? Cui respondendum est quod ipsa

* Negatiua:
Et est.

2. Spaciols
sem
profels-
dij.

3. *Spacioli.*

est actus & perfectio magni distincti boni ratione cuius magni distinctum bonum non agit nisi magnum distinctum bonum. Id est distinguit magnum distinctum bonum. Et ita est perfecta essentia in suis correlatiuis sustentata Cum quibus habet propriam naturam & esse. Et per spaciolum B.C.T.C. queritur utrum bonitas possit esse magna sine concordantia? Cui respondendum est negatiue. Alioquin non haberet esse conueniens cum magnitudine, sed esse contrarium. Et per consequens esse boni repugnaret esse magni, quod est impossibile. Et similiter queritur de hoc eodem spaciolo. Quid est magna magnitudo bonitatis? Cui respondendum est; quod est illa essentia magnitudinis, bonitatis, resultans ex correlatiuis magnis magnitudinis, bonitatis, in quibus sustentata est per secundam

4. *Spacioli.** *D.C.T.D.*

speciem G significatis. Et per spaciolum B.C.T. queritur; utrum angelus sit maior celo? Cui respondendum est affirmatiue. Alioquin Angelus non posset mouere celum. Et sic careret relatiuis cum quibus objectat Deum. Et sic celum esset in maiori-
tate, aut saltem in æqualitate cum angelo quod est impossibile. Consequenter queritur quid est magna cœli contrarietas. Cui respondendum est quod est ipsa mobilitas, quam habet secundum duos motus contrarios, videlicet secundum eius medietatem mouetur à dextris in sinistram. Et secundum aliam medietatem à sinistro in dextrum. Dato quod ipsum non moueretur se. Consequenter queritur de quo est magnus motus cœli: Cui respondendum est quod est de suis correlatiuis intrinsecis magnis per secundam speciem regulæ G. designatis. Et per spaciolum B.D.T.B. Queritur utrum in æternitate sit differentia? Cui respondendum est affirmatiue. Alioquin non haberet correlatiuos cum quibus habet naturam bonam & infinitam. Insuper queritur bonitas motus cœli de quo est. Cui respondendum est, quod ipsa est de seipsa: ut per suos correlatiuos, significatur

5. *Spacioli.*6. *Spacioli.*

est. Et per spaciolum B.D.T.C. Queritur utrum diuina bonitas & diuina magnitudo se concordant. Cui respondendum est affirmatiue. Alioquin diuina bonitas non haberet infinitam magnificationem nec diuina magnitudo haberet infinitam bonificationem. Consequenter queritur quid est magna concordantia æternitatis diuinæ, & diuinæ bonitatis. Cui respondendum est quod est essentia suorum correlatiuorum, videlicet bonificatiui, æternificatiui, qui conueniunt in vno numero. Et bonificabile, & æternificabile in alio, & bonificare & æternificare tertio. Et hi tres correlatiui conueniunt in vna essentia bonitatis & æternitatis siue permanentiæ. Et per spaciolum B.D.T.D. Queritur utrum inter diuinam bonitatem & æternitatem sit contrarietas? Cui respondendum est negatiue, nisi secundum

7. *Spacioli.*

quod

quod minus commune contrariatur magis communi, & inferius suo superiori. Insuper quæritur hæc contrarietas de quo est. Cui respondendum est quod ipsa est de principiis priuatiuis existentibus ex opposito, relatiuis positiuis bonitatis & æternitatis. Et per spaciolum B.T.B.C. quæritur vtrum in simplici essentia bonitatis possit existere differentia & concordantia? Cui respondendum est affirmatiuè supposito quod ipsa bonitas habet suos correlatiuos essentialiter per secundam speciem regulæ C. significatos qui per differentiam plures sunt, & per concordantiam iidem essentialiter sunt. Consequenter quæritur; quid sūt concordantia & differentia in essentia bonitatis? Cui respondendum est per tertiam speciem regulæ C. quod ipsæ sunt idem, ut ipsamet bonitas. Et per spaciolum B.T.B.D. quæritur; supposito quod mundus sit æternus, vtrum in sua bonitate possint esse differentia & contrarietas? Cui respondendum est negatiuè. Alioquin differentia contraria contrarietate posset stare æterna, quod est impossibile. Et quæritur bona differentia de quo est? Cui respondendum est quod ipsa est de suis correlatiuis per secundam speciem regulæ D. significatis. Et per spaciolum B.T.C.D. quæritur vtrum in bonitate cœli æterna possint esse inuicem concordantia & contrarietas? Cui respondendum est negatiuè. Alioquin concordantia haberet bonum actum contradicendi; & contrariandi ab æterno, & in æternum: quod est impossibile. Quid est insuper contrarietas bonitatis æternæ cœli? Cui respondendum est quod est bonitas in subiecto naturali. Quod habitum est de morali malicia, sicut in homine peccatore. Et per spaciolum C.D.T.B. quæritur quid est magna differentia æternitatis? Cui respondendum est. Quod illa est quam habet æternitas per suos correlatiuos. Et quæritur magna differentia æternitatis de quo est. Cui respondendum est per primam speciem regulæ D. quod ipse est à semetipsa. Namque æternitatis nulla causa potest esse præiacens. Et per spaciolum C.D.T.C. quæritur quid est magna cœli concordantia? Cui respondendum est quod ipsa est à suis correlatiuis cum quibus est hæc, quod est, & mouet se ipsum. Et quæritur, magna concordantia cœli de quo est? Cui respondendum est, quod ipsa est de suis correlatiuis cum quibus habet motum & naturam, & mouet, & naturæ omnia inferiora corpora. Et per spaciolum C.D.T.D. quæritur quid est magna contrarietas prudentiæ & luxuriæ? Cui respondendum est; quod ipsa est moralis contrarietas. Et quæritur de quo est durans moralis contrarietas? Cui respondendum est quod ipsa est durans de habitibus positiuis & priuatiuis ad inuicem resistentibus in subiecto, in quo minime simul stare possunt. Et per spaciolum

8. Spacioli.

9. Spacioli.

10. Spacioli.

11. Spacioli.

12. Spacioli.

13. Spacioli.

14. Spacioli.

C.T.B.C. quæritur; vtrum iusticia & prudentia habeant magnam differentiam & concordantiam? Cui respondendum est affirmative. Alioquin non causarent magnos actus per magna merita. Et quæritur consequenter quid est magna differentia & concordantia, iustitiæ & prudentiæ? Cui respondendum est, quod sunt

15. *Spacioli.* magna relatiua cum quibus differunt & concordant. Et per spaciolum C.T.B.D. quæritur; vtrum in essentia magna possit esse differentia & contrarietas? Cui respondendum est affirmative, supposito, quod essentia sit composita veluti omnis essentia. Alioquin talis essentia esset perpetua. Sed in simplici essentia re-

16. *Spacioli.* spondendum est negative. quare &c. Et in spaciolo C.T.C.D. quæritur, quid est illa magna contrarietas? supposito quod in simplici essentia sit concordantia & contrarietas? Cui respondendum est, quod talis essentia est impossibilis. Et quæritur magna concordantia & contrarietas à quo sunt? Cui respondendum est per primam speciem regulæ D. quod sunt à semetipsis. Alioquin

17. *Spacioli.* supra magnitudinem nullum præcederet esse. Quod est manifestè falsum. Et per spaciolum D.T.B.C. quæritur; vtrum in ipsa æternitate sint differentia & concordantia? Cui respondendum est affirmative. Alioquin bonitas in æterno non esset, ratio, quod æternum agat bonum æternum. Et æternitas siue concordantia haberet aliquod cum quo distaret à contrarietate, & ociositate.

18. *Spacioli.* Quod est impossibile. Et quæritur differentia & concordantia existentes in æternitate de quo sunt? Cui respondendum est, quod sunt de suis correlatiuis essentialibus per primam & secundam speciem regulæ D. Quid est in æternitate differentia & concordantia? Cui respondendum est, quod sunt ipsamet æternitas.

Et per spaciolum D.T.B.D. quæritur; vtrum in æternitate possint esse inuicem differentia & contrarietas? Cui respondendum est negative. Alioquin æternitas esset composita ex pluribus essentis contrariis. Et per consequens esset corruptibilis. Quod est manifestè falsum. Et si quæritur; vtrum cælum sit constans ex pluribus essentis contrariis. Et tamen sua duratio sit æterna? Cui respondendum est negative. Alioquin cælum constaret ex

19. *Spacioli.* habitibus positiuis & priuatiuis, quod est impossibile. Et per spaciolum D.T.C.D. quæritur, duratio angelica de quo est, posito quod in eius essentia sunt concordantia & contrarietas? Cui respondendum est negative. Alioquin essentia angelica esset de suis contrariis, quod est impossibile. Et si quæretur quid est duratio angelica? Cui respondendum est, quod ipsa est à concordantia, quæ ab omni contrarietate remotissima est. Et per vltimum

20. *Spacioli.* spaciolum T.B.C.D. huius primæ columnæ quæritur; vtrum differentia possit esse subiectum concordantiæ & contrarietatis? Cui respondendum est negative. Alioquin concordantia se haberet ad

beret ad non esse & contrarietas ad esse. Quod est manifestè falsum. Et quæritur quid est differentia in concordantia & contrarietate? Cui respondendum est quod differentia in concordantia est principium positivum: & in contrarietate est principium privativum. Et si quærat; de quo durat differentia? Respondetur; quod ipsa durat per correlatiuos concordantes per essentialitatem ab omnibus contrarietatibus remotam. Et sicut exemplū dedimus de omnibus spaciolis primæ columnæ: ita intelligas nos dedisse de omnibus aliis columnarum spaciolis vniuersæ tabulæ columnarum octoginta quatuor suo modo, secundum omnes figuras. Quare, &c. Et notandum est quod ista tabula comprehendit omnia quæ implicata sunt in omnibus quatuor figuris.

*De reliquis
columnis.*

*Amplitudo
huius tabulæ.*

DE QUÆSTIONIBUS NOVEM

subiectorum, quæ sunt partes subiecti scientiæ Kabalæ: pars quarta. CAP. VI.

DE primo subiecto significato per ipsum B & est ipse Deus, quæritur primo; vtrum sit? Cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin nihil esset. Consequenter quæritur vtrum Deus sit necesse esse? Cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin nullum esset necessarium. Et si quærat; quid est Deus? Cui respondendum est; quod Deus est esse nihilo extra se egens, sed omnia entia egent eo. Cuius esse est ipsum optimum & infinitum. Alioquin in Deo non essent omnes perfectiones in ultimo. Et sicut summe bonum non esset summe perfectum. Et quæritur etiam quid habet Deus in se essentialiter? Cui respondendum est per secundam speciem regulæ C. Quod habet bonitatem, magnitudinem & durationem, sine quibus non potest esse immensus & infinitus & super omnem entitatem cum suis dignitatibus. Et si quærat per tertiam speciem regulæ C. quid est Deus in alio? Cui respondendum est; quod ipse est in toto creato creans; & in omnibus actibus creans. Et si quærat per quartam speciem regulæ C. quid est Deus cum alio? Cui respondendum est, quod ipse est cum toto creato, siue cum mundo prius, humilis, misericordiosus, potens, iustus, & gratia plenus. Cuius quiditas est ipsa Deitas.

*De subiecto.
B.*

1

2

3

4

5

6

De secundo subiecto quæritur, vtrum angelus sit? Cui respondendum est affirmatiuè. Alioquin magis similis Deo non reperiretur in natura. Et sic daretur minus & non daretur maius, quod est impossibile. Quod est. Quoniam si vnum relatiuorum reperitur in natura, expedit necessario ut reperiat & reliquum. Cum igitur minus simile ipsi Deo reperitur in natura, oportet ut reperiat magis simile. Homo enim est minus similis Deo &

*De subiecto
C. 1.*

1.

angelus magis, sequitur quod si datur homo quod detur etiam Angelus in natura. Secūda ratio est quod si in natura reperitur compositum ex intellectuāli & sensuali partibus, expedit necessario ut ex intellectuāli & intellectu compositum reperiat in natura. Sed hoc non potest esse nisi Angelus, ergo Angelus est in natura. Tertia ratio est quod si natura angelica non esset, tūc scala differentiae & concordantiae esset inanis & vacua. Sed hoc est impossibile. Igitur impossibile est ut non sit natura angelica.

2 Et si quærat̄ consequenter; quid est Angelus? Cui respondendum est; quod ipsa est natura intellectuālis, cuius proprium est motum dirigere in proprium finem. Et si quærat̄ de Angelo, quid habet in se? Cui est respondendum quod habet suos correlatiuos in quibus tota sua essentia sustentatur. Et si quærat̄ Angelus quid est in alio? Cui respondendum est; quod ipse est in bonitate bonus & in magnitudine magnus & æqualis in suis correlatiuis videlicet in angelificatiuo, angelificabili, & angelificare. Et si quærat̄ quid habet angelus cum alio? respondendum est ei, quod habet cum bonitate bonificare motum & cum magnitudine magnificare ipsum, & cum concordantia concordare motum cum suo fine. Et si quærat̄ Angelus à quo est?

6 Cui respondendum est per primam speciem regulæ D. quod ipse est ab unitate suæ essentiae, quæ nec punctualis, nec linealis est. Et si quærat̄; Angelus de quo est? Cui respondendum est; quod ipse est de natura sua potentiali & actuali sustentata a suis correlatiuis sine quibus esse non posset. Et si quærat̄ Angelus cuius est? respondendum est quod ipse est Dei. Et hæc sufficiant de Angelo cuius quiditas est ipsa Angelicitas. Quare, &c.

*De subiecto
De D.*

De tertio subiecto, quod est cœlum significatum per D. quæritur primo; vtrum cœlum sit? Cui respondendum est affirmative. Alioquin nulla esset stella neque sydus. Et si quærat̄; quid est cœlum? Cui respondendum est per primam speciem regulæ C. quod est natura corporalis simplicissima cuius proprium est afferre sydus ad vbi, & ad situm transportare, vel cœlum est corpus sphericum quod variis motibus circularibus mouetur cum stella. Et si quærat̄ quid habet in se cœlum? Cui respondendum est per secundam speciem regulæ C. quod habet primam bonitatem corporalem & primam magnitudinem corporalem & durationem. Et si quærat̄; Quid habet cœlum cum alio, vel in alio? Cui respondendum est quod in elementariū, ut in elementariū habet magnam actiuitatem, & motiuitatem. Et si quærat̄ per quartam speciem regulæ C. quid est cœlum cum alio? Cui respondendum est quod habet cum motu facere tempus & cum eo calefacere: & cum caliditate segregare & cum frigiditate vnire & aggregare. Et si quærat̄ cœ-

ratur cœlum à quo est? Cui respondendum est per primam speciem regulæ D. quod est à sua naturali * de simplici corporali tate. Et si quærat cœlum de quo est? Cui respondendum est per secundam speciem regulæ D. quod ipsum est de suis correlatiuis essentialibus & cœlificatiuo scilicet cœlificabili & cœlificare. Et si quærat cœlum cuius est? cui respondendum est; quod ipsum est naturæ intellectualis. Et hæc sufficiant de cœlo cuius quiditas est ipsa cœlicitas.

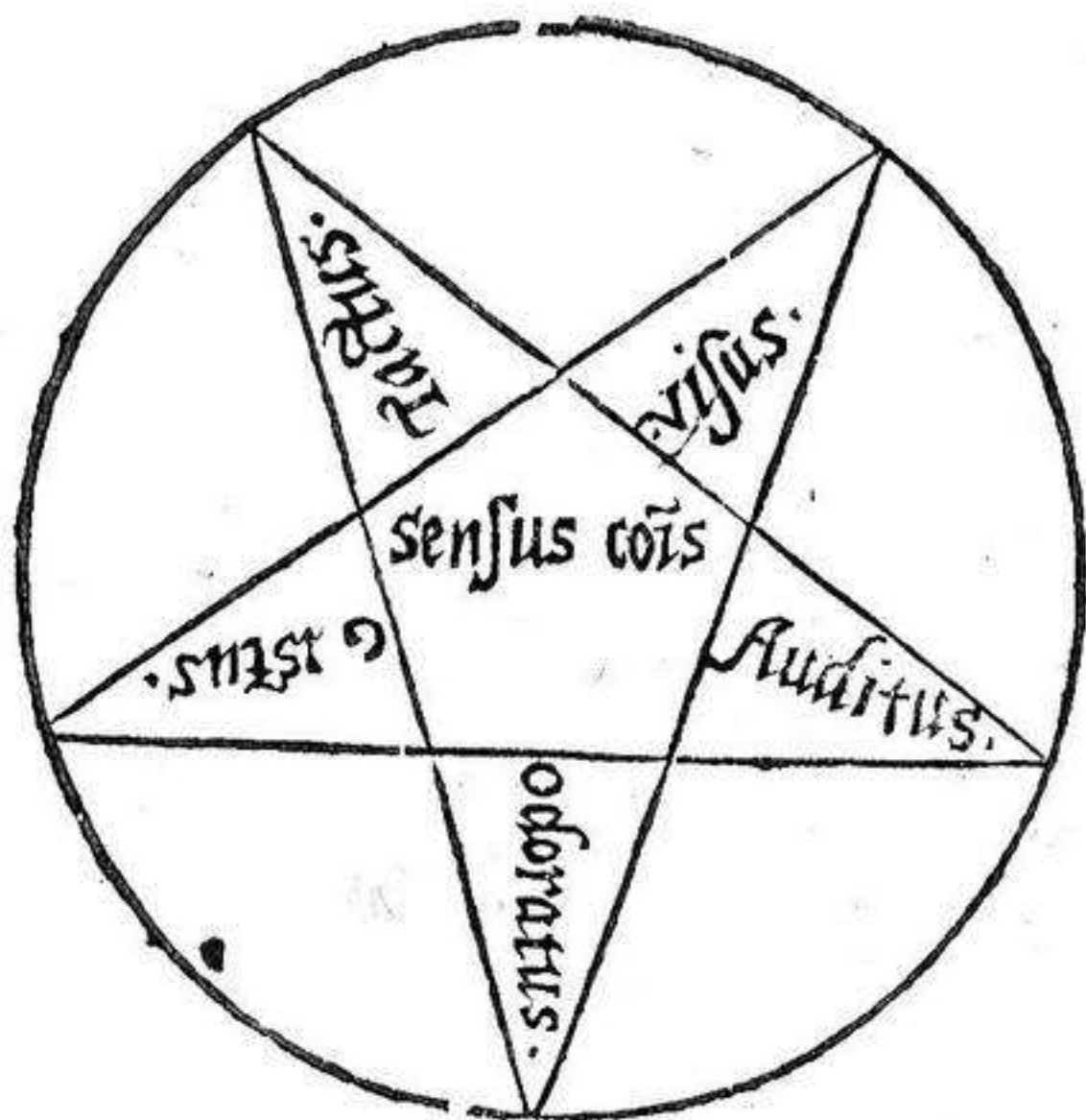
Quartum subjectum significatum per E. Et est ipse homo de quo quæritur : vtrum homo possit habere de Deo maiorem notitiam doctrina diuisiua, quàm compositiua? Cui respondendum est quod per diuisiuam habet maiorem notitiam quàm per compositiuam. Eo quoniam Deus non est per ea sine quibus est: sed per ea sine quibus esse non potest. Et quæritur etiã; quid est homo? Cui respondendum est; quod est rationale discursibile, cuius proprium est admirari. Et si quærat quid habet homo in se? Cui respondendum est; quod habet perfectam bonitatem mixti, & magnitudinem & durationem & potestatem sine quibus non esset homo. Et si quærat; quid est homo in alio? Cui respondendum est quod in habitu sensitiuo est sentiens: & in habitu intellectiuo est intelligens; & in volitiuo est volens, secundum naturam duplicem intellectualem, videlicet & animalem. Et si quærat; quid habet homo cum alio? Cui respondendum est; quod habet cum suo sensu sentire & cum suo intellectu intelligere: & cum generatiuo generare sibi simile in specie. Et si quærat; à quo est homo? Cui respondendum est; quod ipse est à temperata mixtione, vel temperamento propinquo. Et si iterum quærat; homo de quo est? Cui respondendum est quod est de suis correlatiuis sine quibus non habet esse quæ sunt homeificatiuum, homeificabile & homeificare. Et si quærat; homo cuius est? Cui respondendum est quod ipse est Dei. Et hæc sufficiant de homine: cuius quiditas est ipsa homeitas.

De quinto subjecto cuius passiones cōsiderātur in hac sciētia est ipsū imaginatiuū siue imaginatiua: de quo quæritur primo; vtrū sit? Cui respōdēdū est affirmatiuè. Alioquin animal moueretur casualiter, aut esset sine motu. Nāq; imaginatiua in animali est primū mouēs. Et si quærat quid est imaginatiua, cui respōdēdū est, quod ipsa est potētia animę cuius, propriu est repręsentare virtuti cogitatiuæ species sensatas, aut ab alia virtute infusas. Et si quærat; imaginatiua quid habet in se? Cui respōdēdū est, q̄ ipsa habet bonitatē imaginationis, magnitudinē durationis, potestātē repręsentationis phātasmatum scibiliū sine quibus nullū haberet esse. Et si quærat; imaginatiua quid est in alio? cui respōdēdū est, q̄ ipsa est in animali primū mouēs animal

- motu voluntario. Eo namque rei privativæ similitudinem re-
4. præsentat, cui imaginativè voluntaria virtus est obediens. Et si quærat^r imaginativa quid habet cum alio? cui respondendum est, quod cum spiritu & naturali calore habet abstrahere species sensatas à sensibus particularibus, quibus figura Pentagoni proportionatur & deservit. Et si quærat^r imaginativa
 5. à quo est? Cui respondendum est, quod ipsa est ab anima. Et si quærat^r de quo est? respondendum est, quod ipsa est de suis correlativis, Videlicet de imaginativo, imaginabili & imaginari: sine quibus non habet esse. Et si quærat^r, imaginativa cuius est? cui respondendum est, quod ipsa est animalis. Et hæc sufficiant de subiecto quinto significato per F.

De subiecto
G.

- Sextum subiectum significatum per G. est sensitivum, vel sensitiva. Circa quam quærat^r primò, utrum sensitiva sit
1. cui respondendum est affirmativè. Alioquin nullum esset animal.
 2. Et si quæritur, quid est sensitivum sive sensitiva? cui respondendum est quod ipsa est potentia animæ, ratione cuius anima compræhendit congruum & incongruum sensatum per
 3. sensus particulares. Et si quærat^r, sensitiva quid habet in se? Cui respondendum. Quod ipsa habet bonitatem, sensus communis, magnitudinē, durationem, potestatem, scibilitatē, voluntatem.&c. Qui quidem sensus communis se habet ad sensus particulares sicut cētrum ad suam circumferentiā, ut in figura.

- De qua figura dicitur in loco suo scilicet in tractatu de figuris, in quo ostenditur ipsam se habere, sicuti medietas diametri circuli, cuius circumferentia diuisa est in partes sex, &c. Insuper quærendum est sensitiva quid habet cum alio, vel quid est in alio

alio? cui respondendum est, quod in animali est primū sentiendi
 principium, & secundum situm movendi. Et si quærat^{5.}ur quid
 habet cum alio? Cui respondendum est, quod ipsa habet cum s.
 oculo videre colores, & cum auribus audire voces, & cum lin-
 gua gustare sapor^{6.}es, & cum naribus olfacere odores, & cum
 nervis tangere qualitates primas. Et si quærat^{7.}ur; sensitiva à
 quo est? respondendum est, quod ipsa est à vegetativa tan-
 quam à propria materia. Et si quærat^{8.}ur, de quo est? Cui re-
 spondendum est, quod ipsa est de correlativis suis per secundam
 speciem regulæ C. significatis sine quibus esse non potest nec
 active nec passivè. Quæ relativa sunt sensitivum, sensibile &
 sentire. Et si quærat^{8.}ur sensitiva cuius est? cui respondendum
 est, quod ipsa est animalis. Et hæc sufficiant de sensitiva bre-
 v^{8.}itatis gratia: cuius quidem quidditas est sensitivitas vel sensibi-
 litas sive sensualitas. De septimo subjecto quod significatū *De subjecto*
 est per literam H. quærendum est primo, utrum vegetativum *H*
 sine vegetativa sit? cui respondendum est affirmativè, Alio- *1.*
 quin nulla esset planta. Et si quærat^{2.}ur vegetativa quid est?
 cui respondendum est, quod ipsa est potentia animæ, ratione *2.*
 cuius ipsa anima mutat corpus de non animato ad animatum,
 & mutat mixtum vnius speciei ad esse mixtum alterius spe-
 ciei, ut patet in cibo, mutato in substantiam cibati, secundum
 univocationem. Et si quærat^{3.}ur, vegetativa quid habet in se?
 cui respōdendum est, quod ipsa habet primam vegetandi boni- *3.*
 tatem, magnitudinem, durationem, potestatem, scibilitatem,
 vegetando primum, sine quibus nequaquam posset esse. Et si *4.*
 quærat^{4.}ur, vegetativa quid est in alio? cui respondendum est,
 quod ipsa est in mixto primum generationis principiū & mu-
 tationis nutrimenti in substantiam nutriti. Et si quærat^{5.}ur,
 vegetativa quid habet cum alio? cui respondendum est, quod *5.*
 ipsa habet cum calore naturali primo attrahere nutrimentum,
 secundo retinere, tertio digerere & nutrire & augmentum fa-
 cere. Et si quærat^{6.}ur vegetativa à quo est? cui respondendum *6.*
 est, quod ipsa est ab anima tanquam à proprio fundamento &
 materia: quoniam se habet vegetativa ad animam, sicut for-
 ma ad materiam. Est enim veluti perfectio animæ ratione
 cuius anima vegetat vegetatū. Et si quærat^{7.}ur; vegetativa de quo *7.*
 est? cui respondendum est, quod ipsa est de correlativis suis es-
 sentialibus sine quibus esse non potest, videlicet vegetativo, ve-
 getabili & vegetare. Et si quærat^{8.}ur: vegetativa cuius est? cui *8.*
 respondendum est; quod ipsa est corporis viventis. Et hæc suf-
 ficiant de vegetativa; cuius quidditas est ipsa* vegetitas. Subjectū ** Vegetatei-
tas*
 autem octavum significatum per l. est elementativum. Sive e- *De subje-
cto 1.*
 lementativa. Circa quam quæritur primo; utrum sit? cui respon-

1. dendum est affirmativè. Alioquin nullum esset mixtum ex ele-
2. mentis, Igne videlicet Aere, Aqua & Terra. Et si quæratur; quid est Elementativa? cui respondendum est; quod ipsa est perfectio formæ substantialis mixti, ratione cuius elementata existunt in
3. mixto sub gradu remisso, secundū omnes eorum formas. Et si quæratur; elementativa quid habet in se? cui respondendū est; quod ipsa habet honitatem primam mixtionis magnitudinē, durationem, potestatiē, scibilitatem, amabilitatē, virtutem veritatem & gloriam primam mixtionis sine quibus esse non potest. Et si quæratur elementativa quid habet in alio? cui respondendū est, quod ipsa est in elementato primum principium cō-
5. servandi elementa in mixto. Et si quæratur; quid habet cum alio? cui respondendū est, quod ipsa habet cū mixto quantitatem terminare infra suos limites & quantitatis motū. Et si quæratur; à quo est elementativa? cui respondendum est; quod ipsa est à cōpositione naturali ex materia & forma, tanquā ab eius materia, cuius est perfectio. Et si non esset elementativa? elementa non manerent in mixto refracta & sub gradu remisso. Et sic nul-
7. lum esset compositū ex quatuor elementis. Et si quæratur; elementativa de quo est? cui respondendū est; quod ipsa est de suis correlativis sine quibus esse non potest, scilicet elementativo, elementabili & elementare cum quibus habet esse agens & cō-
8. servans. Et si quæratur cuius est? cui respondendū est, quod ipsa est entis naturalis. Et hæc sufficiant de elementativa, cuius quidditas est elementeitas. Est autem elementeitas actus & perfectio elementati ratione cuius elementatum non agit nisi elementatū. Nonum subjectum significatum per litteram K. est instru-

*De subjecto
K.*

1. trum sit? cui respondendū est affirmativè. Alioquin nullū esset
2. ens morale, nec artificiale, sed omnia vitiosa, & mala. Et si quæratur; quid est instrumentariū. sive instrumentativa? cui respondendū est; quod ipsa est habitus virtuosus animæ: ratione cui animal operatur secundum naturam naturalia, & secundū artē
3. artificialia. Et si quæratur; quid habet in se? cui respondendum est; quod ipsa habet omnes virtutes morales, iusticiam videlicet, prudentiam, temperantiam, fortitudinē, fidem, spem, charitatē, patientiam, & pietatem, cōmunes ceteras virtutes morales, quæ possunt reduci ad quatuor cardinales per omnia principia, & regulas huius nobilissimæ sapiētiæ Kabbalæ. Et si quæratur, instrumentativa quid est in alio? cui respondendū est; quod ipsa est in anima principium, primum omnium operationem moraliū & artificialiū. Et si quæratur; quid est cum alio? respondendū est; quod ipsa cum iustitia est dans unicuique suum esse, & cū prudentia dans prudentem interpretationē sacre scripture, & veram analogiam secundum regulas; & prima principia huius

Sapientia. Et si quærat instrumentativa à quo est? cui respon- 5.
dendum est; quod ipsa est; morali habitu ipsius animæ. Et si 6.
quærat de quo est; cui respondendum est; quod ipsa est de suis
correlativis intrinsicis, sine quibus non habet esse, videlicet de
instrumentativo, instrumentabili, & instrumentare. Et si quæra- 7
tur; cuius est? cui respondendum est; quod ipsa est animalis per-
fecti. Et hæc sufficiant de instrumentativa; cuius quiditas est in-
strumenteitas, Et quamvis omne subjectū sit deducibile, & de-
duci debeat per omnes species regularū: ramē brevitatis gratia, *Cur non per
omnes regu-
larū species
subjecta de-
duxeris.*
relinquimus cætera exempla quæ erant danda: & exemplificā-
da omnibus regulis à regula D. supra. Et hoc maximè fecimus,
quoniā in capitulo de regulis implicite dictum est ad plenum.
Quare, &c. Gaudeat enim vero anim⁹ cuiuslibet studentis meo
sermone: si capax huius sapientiæ fuerit. Et si non capax fuerit
de necessitate tristabitur. Nemo enim est dispositurus ad hoc
negotium nisi ille qui optimi ingenij & sublimis fuerit. Recep-
tū enim nullum recipitur nisi per modum recipientis: cuius si-
gnū est perfectio philosophiæ Platonis in eo. Quod est; quoniā
ubi philosophia Platonis desinit, ibi incipit Kabbala sapientia.

DE QUÆSTIONIBUS QUIDITA-

tum centum formarum, pars quinta.

CAP. VII.

QVÆSTIONES quiditatum centum formarum verò
tot fiunt modis; vel tot fieri modis possunt, quot modis
quælibet forma diversa est à novem subjectis. Quod est.
Namque Essentia est vna vno modo in Deo formaliter; & alio
modo vna in Angelo; & alio modo in cælo: & alio modo vna in
homine; & alio modo vna in imaginativo sive imaginativa, & a-
lio modo vna in sensitivo, sive sensitiva: & alio modo vna in ve-
getativo, sive vegetativa: & alio modo vna in elementativo, sive
elementativa: & alio modo vna in instrumentativo, sive instru-
mentativa & alio modo vna in modalitate. Ita ut hæc decem v-
nitates distinguantur formaliter una ab alia; licet in essentia v-
nitatis quælibet sit una. * Sicut enim quando quæritur de unita-
te simpliciter, & absolute utrū sit principiū omnium rerum pri-
mū & omnium aliarum unitatum? cui respondendum est affir-
mative. Alioquin, nec esset Deus, nec esset numerus, nec esset
nihil. Et si quærarur quid est unitas simpliciter? Cui respōden-
dū est; quod ipsa est essentia unius primi principij per se existi-
tis, quod quidē primū principiū per se existens, non potest esse
aliud nisi illud quod De⁹ vocatur: quod quidē primū principiū,
non est

*Quib⁹ modis
hæ quæstio-
nes fieri pos-
sint.*

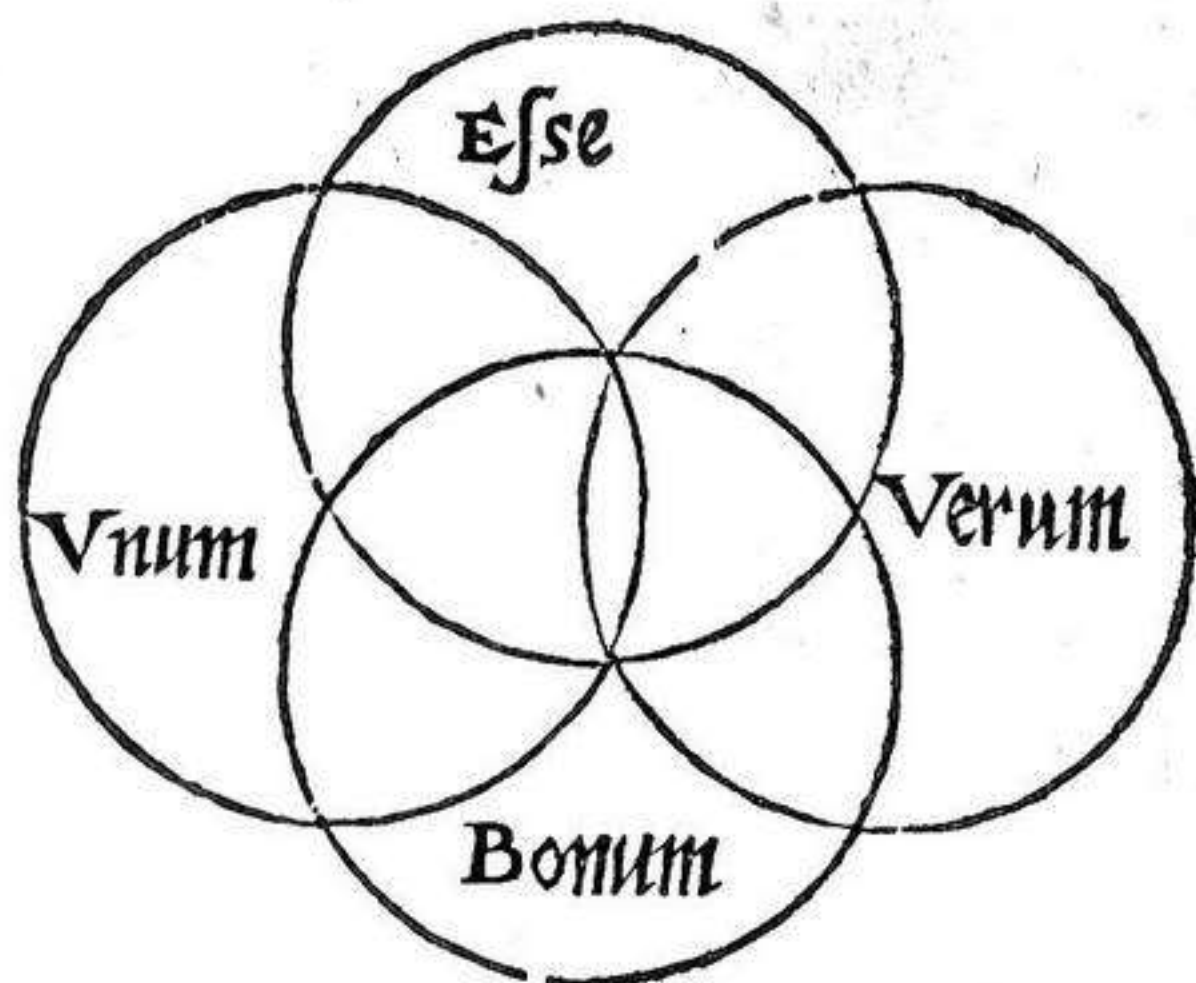
*1. Exemplū
de essentia.*

** Sic*

non est nisi divinum esse consequenter. Propter quod scrutandum est de sua formalitate sive quiditate, sive abstracto: quod non est nisi essentia Dei: unde essentia hæc est primitiva ad omnes alias essentias, & similiter sua bonitas, sua magnitudo, sua duratio. Quod non est sic de angelica essentia, nec de cœlesti, nec de humana. Et sic patet differentia inter essentiam divinæ & essentiam creaturarū. Secundo quæritur; utrū esse & essentia convertantur? Cui respondendum est; quod in aliquo subjecto sic, in aliquo non. Prima pars ostenditur, quoniam alioquin nihil esset convertibile æqualiter cum alio, quod est impossibile. Secunda pars patet per hoc, quoniam si esset essentia in omni subjecto siue ens, & entitas converterentur, tunc nihil esset secundum participationem, sed omnia essent alia per essentiam; & sic non daretur primum summè bonum, nec primum summè esse; & sic nec ultimum, & hoc modo nihil esset, quod est contra sensum. Et similiter quæritur; utrum unum, & unitas simplex & simplicitas sive simplicitas, indivisibile & indivisibilitas sive indivisibilitas æqualiter cōvertantur? cui respondendum est; quod in aliquo subjecto sic, & in aliquo nō. Prima pars patet, quoniam si non nihil esset unum per essentiā; & sic nihil reperiretur in natura idem esse concretum & abstractum. Quod est: Namq; si in ipsa natura reperitur unum concretum distinctum ratione à suo abstracto; tunc necesse est, ut aliud reperiat concretum; quod idem sit cum suo abstracto secundum esse, & rationem. Secunda pars patet, quoniam alioquin nihil esset quod esset distinctum à suo abstracto. Et similiter dicendum est de unitate divina, quæ est abstractum unius divini: quod quidem unum divinum est idem cum sua unitate; quod quidem unum divinum non est nihil esse, verum & bonum per infinitam veritatem, per infinitam unitatem, per infinitam bonitatem, ex quibus constitutum unum verbum unum esse infinitum, & omnipotens, quod quidem esse comprehenditur cum uno bono & vero simul, ut in hac figura, de qua figura dictum est apertè in libello de figuris, ad quem relatio habeatur.

2. De unitate.

Rursus

Rursus quærendū est utrū divinæ unitati cōpetat unire in infinitū? cui respondendū est affirmative. Alioquin divina unitas esset finita, & cōsequenter sua bonitas, sua magnitudo, sua potestas, sua duratio, sua sapiētia, &c. ei attributa, & suæ dignitates essent alligatæ, & non liberæ & in æternitate steterint ociosæ, quod est impossibile. Consequēter quæritur utrū unitati angelicæ competat unire. Cui respondendū est affirmative; conditionaliter tamen. Namque unus angelus si unit, tunc unit unum loqui moraliter; unum intelligere, unum amare; unū colere. Non autem unum angelum, unum cælum, unum hominē, & huiusmodi, &c. Sed cælū secundum eius unitatem, est causa effectiva infinitatū horum inferiorum; non tamen secundū primævam unitatē potest unire: sed per continuitatem motus. Et similiter unus homo cum sua unitate potest unire aliū hominem, generando illum. Et sic de alijs cæteris unitatibus, subiectis cæteris appropriatis dicendum est. Et si quærat utrum Deus sit simplicissima natura, sive simplicissimum esse? Respondendum est affirmative: Alioquin nulla esset simplicissima bonitas, simplicissima magnitudo, duratio: & sic de cæteris; quod est impossibile. Et si dicatur, ergo in Deo nulla est pluralitas? cui respondendum est: quod est verum, considerando suam essentiam, purissimam; sed considerando correlatiua intrinseca sua essentialia tunc est falsum. Quod est; quoniam, nisi in Deo esset bonificativum, quod idem est quod pater; & bonificatū, quod idem est quod filius, & bonificatio quod idē est quod spiritus sanctus; tunc Deus nō esset bonus. & similiter & taliter respondendum est cōcedendo in Deo nullam esse pluralitatem considerando totalem essentiam sui purissimam; sed considerando correlatiua essentialia sub alio nomine dicta, dici-

3. De natura.

4. De pluralitate.

mus quod est falsum. Immo in Deo est pluralitas personarum: sicut est pluralitas correlativorum essentialium quæ sunt deitativum, deitatum & deitatio, quæ formaliter distinguuntur, licet sint idem in vna simplicissima natura. Quare, &c. De pluralitate angelica non est sic, quoniam est alia naturâ distincta à natura divina, sive à sua essentia per compositionem ex actu, & potentia, quæ sunt duæ unitates causantes primum numerum qui est numerus binarius, ut alibi declaratum est, videlicet in libello sive tractatu de conditionibus figurarum & numerorum, qui libellus præcedit hunc libellum in ordine: consequenter quæritur; an unitas pluralitati repugnat? cui respondendum est affirmative. Alioquin destruetur oppositio in relativis. Cōsequenter quæritur utrum natura sit? Cui respōdendum est affirmative, alioquin nullum ens naturale esset repertum in natura. Et quæritur utrū sit substantia, cui respondendum est affirmative: Alioquin nihil esset substantiæ accidentia, sive substantiæ accidentibus. Et similiter possumus quærere de principio utrū sit, cui respondendum est affirmative, alioquin nullum esset principiatū. Et similiter de causa utrum sit, cui respondendum est affirmative. Alioquin nullum esset causatum. Eodem modo de necessario utrum sit? cui respondendum est affirmative. Alioquin omnia essent contingencia, & nihil de necessitate eveniret; quod est contra experientiam. Et si quærat utrum indivisibile sit? cui respondendum est affirmative. Alioquin procederetur in infinitum in dividendis, & divisis, quod est inconveniens. Et si quærat utrum sit elementum? respondendum est affirmative. Alioquin nec esset materia, nec forma, consequenter nec formatū, & sic nihil esset. Et si quærat utrum idem sit vel identitas? cui respondendum est affirmative. Alioquin non reperiretur unum numero in tota natura, sed omnia essent confusa & indistincta. Quæritur ulterius; utrū simile sit? cui respondendum est affirmative. Alioquin nihil esset uniforme, & sic relatio æquiparantia esset destructa. Et si quærat; utrū sit primum? Cui respondendum est affirmative. Alioquin non essent ultimum, nec mediū, & sic nihil esset. Et si quærat; utrū potentia sit? cui respondendum est affirmative, alioquin nihil esset activum & passivum, quare, &c. Et sicut exempla dedi per quæstionem regulæ B. de his formis ita intelligas me de disse de cæteris quæstionibus regularum universi alphabeti, combinando ipsas regulas omnes cum omnibus formis de quibus jam factus est sermo supra in parte prima tertij tractatus, ad quæ quilibet Kabbalista recurrere debet ad perfectam intellectionem quiditarum omnium formarum centum. Quas quæstiones breviter

ratis gratia relinquo, &c.

F I N I S.

3. De substantia.

6. De principio.

7. De causis.

8. De necessario.

9. De indivisibili.

10. De elemento.

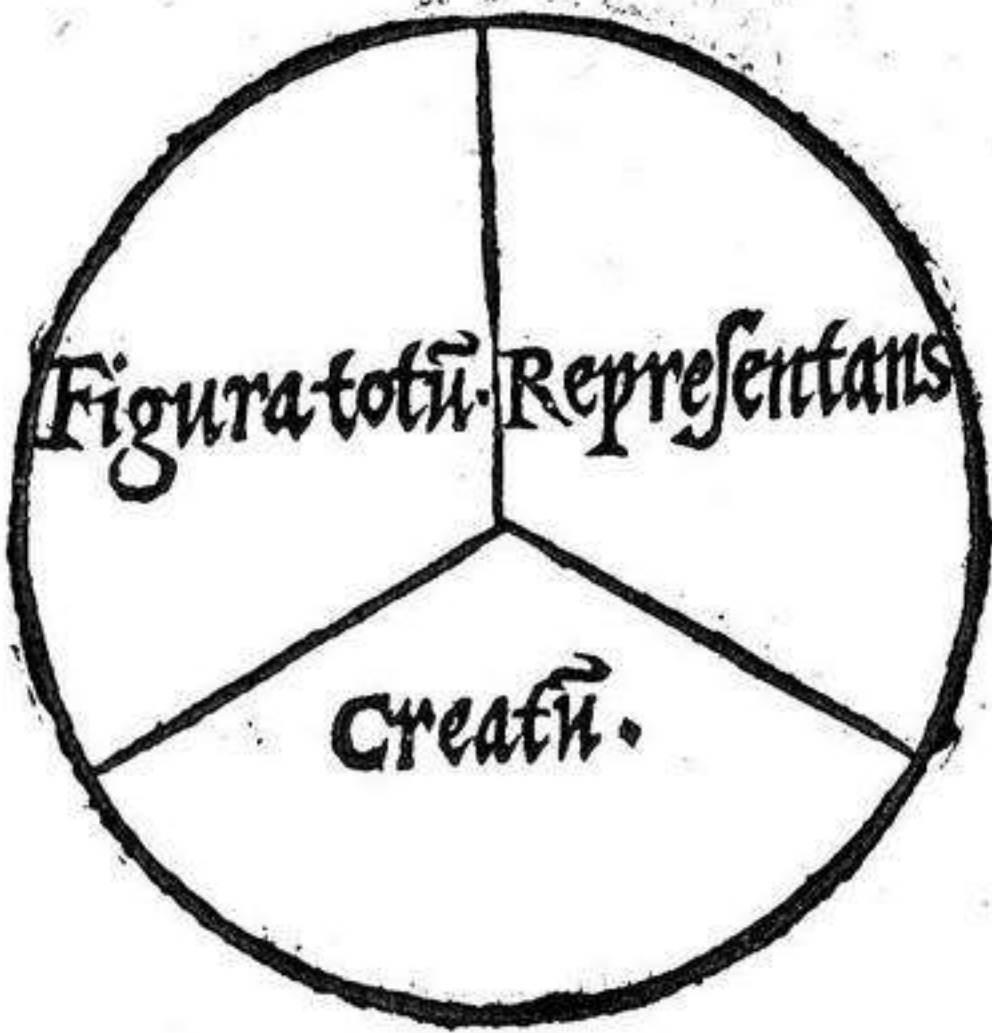
11. De identitate.

12. De simili.

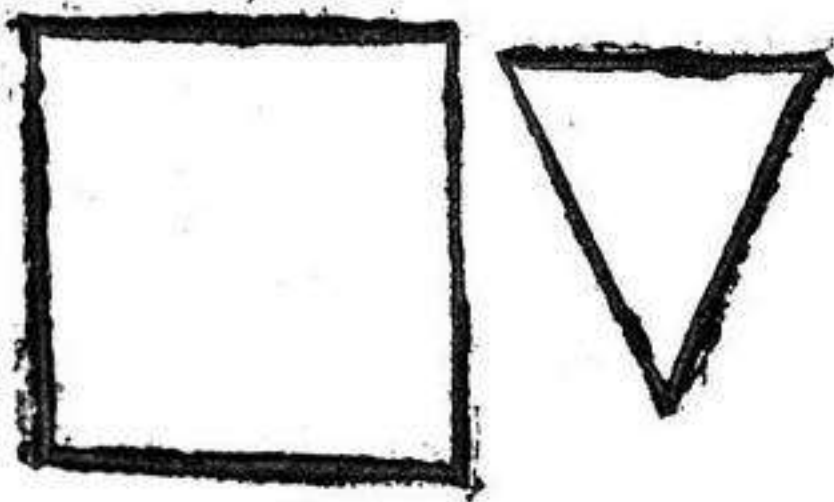
13. De primo.

14. De potentia.

Quæst. cæterar. regular.

TOTUM CREATUM EST CORPUS
*sphericum extra quod nihil
 est.*

DVODE